

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANASANAT DALI

DENİZLİ İLİ SERİNHİSAR İLÇESİ YÖRESEL KADIN GİYSİLERİ

Gülfizar ÇAYLI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Doç. Dr. Filiz Nurhan ÖLMEZ

ISPARTA, 2011

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANASANAT DALI

Bu tez 14.5.2011 Tarihinde Aşağıdaki Jüri Üyeleri Tarafından Oy Birliği/Oy Çokluğu ile Kabul Edilmiştir.

DANIŞMAN

Doç. Dr. Filiz Nurhan ÖLMEZ

İmza:

ÜYE

Yrd. Doç. Hatice Nevin GÜVEN

İmza:

ÜYE

Yrd. Doç. Serap ÜNAL

İmza:

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

İmza ve Mühür

SDÜ Güzel Sanatlar Enstitü Müdürü

Bu çalışma Süleyman Demirel Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenmiştir.

Proje No: 2082-YL-09

T. C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları aldığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim (19.08.2011).

Gülfizar ÇAYLI

ÖNSÖZ

Türk kültürümüze ait olan bazı yöresel kadın giysilerinin kayıt altına alınmadığı ve literatüre kazandırılmadığı gözlenmiş, bu eksikliğin giderilmesi amacıyla Denizli ili Serinhisar ilçesi ve köylerinde bu çalışma yapılmıştır. Bu amaçla hazırlanan “Denizli İli Serinhisar İlçesi Yöresel Kadın Giysileri” adlı tezde, araştırma kapsamına alınan yerlerde yaşayan kadınlar tarafından geçmişte ve günümüzde kullanılan kadın giyim elemanları incelenerek kullanım alanları ve özellikleri açığa çıkarılmaya çalışılmıştır. Kadın giysilerinin teknik ve estetik açıdan ele alınması, geçmiş ve günümüz giysileri arasında kıyaslama yapılabilmesi açısından önemlidir. Konuyla ilgili araştırma yapılmamış olması, bu çalışma ile diğer araştırmacılara kaynak teşkil edeceğini düşündürmektedir.

Çalışma sırasında, yöredeki kadınların giyim elemanlarını ulaşmada, kaynak kişilerin giyim kuşamını göstermek istememesi, Denizli müzesinde konuyla ilgili yazılı ve görsel kaynak verilerinin yetersizliği bilgi toplama sürecini zorlaştırmıştır.

Araştırma sürecimde maddi destek sağlayan Süleyman Demirel Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi’ne, çalışma konumu öneren ve tez hazırlama dönemimde bilgi birikimini paylaşan danışmanım Doç. Dr. Filiz Nurhan ÖLMEZ’e, görüşmelerimde öncülük olan Serinhisar Kaymakamı Zeyit ŞENER’e, Serinhisar Belediye Başkanı Hüseyin GEMİ’ye, Yatağan Kasabası Belediye Başkanı ve köy muhtarlarına, Denizli Müzesindeki yazılı ve görsel kaynakları ulaşmamda yardımcı olan Müze Müdürü Hasan Hüseyin BAYSAL’a ve müze çalışanlarına, yöre giysileriyle ilgili bilgilerini paylaşan P.A.Ü. Denizli Meslek Yüksekokulu Tekstil Teknolojisi Bölümü Öğr. Gör. Bahriye YALÇINKAYA’ya, Öğr. Gör. Nesrin KACAR’a, fotoğraf arşivlerini paylaşan Esat EĞER’e, Mustafa TAHMAZ’a, Hidayet AKIN’a, giysi çizimlerinde, kumaşların teknik analizlerinde ve dikiş özelliklerini açıklamamda yardımcı olan Öğr. Gör. Arzu TERLİ’ye, Perihan ARSLANTAŞ’a, sevgi ve ilgiyle karşılayan yöre halkına, kadın deneklere ve araştırmam süresince yanımda olan maddi manevi her türlü desteklerini benden eksik etmeyen değerli aileme teşekkürlerimi sunarım.

GÜLFİZAR ÇAYLI

Isparta, 2011

ÖZET

DENİZLİ İLİ SERİNHİSAR İLÇESİ YÖRESEL KADIN GİYSİLERİ

Gülfizar ÇAYLI

Süleyman Demirel Üniversitesi,

Güzel Sanatlar Enstitüsü, Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı

Yüksek Lisans Tezi, Yıl: 2011, Sayfa: 202

Danışman: Doç. Dr. Filiz Nurhan ÖLMEZ

Türk kültürünün en zengin ve en gösterişli dallarından biri olan kadın giyimi yöresel kıyafetlerin içinde önemli bir yere sahiptir. Geçmişten günümüze kadar kullanılan yöresel giyim elemanları endüstriyel gelişme ve modern yaşantı nedeniyle sürekli değişim içinde olup kaybolmaktadır. Kaybolmaya yüz tutan bu giyim elemanlarını tespit etmek, tanıtmak ve geleceğe taşımak gerekmektedir. Bu nedenle, Denizli ili Serinhisar ilçe merkezi ve köylerinde yaşayan kadınlara yüz yüze görüşme yöntemiyle uygulanan soru formu ve sorular sonucu ortaya çıkan yöresel giyim elemanları değerlendirilip tespit edilmiştir. Ayrıca çalışma sırasında konuyla ilgili literatür taraması yapılmış, makale, kitap ve tezler temin edilmiştir. Tespit edilen yöresel kadın giyim elemanları yaşa, mevsime, ekonomik duruma ve kullanım alanlarına göre dışa giyilenler, içe giyilenler, başa giyilenler, ayağa giyilenler, takılar ve süsler olmak üzere 5 bölümde sınıflandırılmıştır. Yöresel giyim elemanlarının kullanım alanları, renk, süsleme, boyut, malzeme ve teknik özellikleri incelenerek fotoğrafla anlatılmış ve teknik çizimleri yapılmıştır.

Yapılan çalışma ile etnografya alanında çalışanlara yardımcı olacak ve literatüre katkıda bulunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kadın giysileri, dış giyim, iç giyim, dikiş, takılar ve süsler

ABSTRACT

TRADITIONAL WOMAN CLOTHING in DİSTRİCT SERINHISAR OF DENİZLİ PROVINCE

Gülfizar ÇAYLI

Süleyman Demirel University,

Fine Arts Institute, Moinart Branch Traditional Turkish Arts

M.A Thesis, Year : 2011, Pages: 202

Supervisor: Assoc. Prof. Filiz Nurhan ÖLMEZ

Woman clothing, one of the richest and most pretentious branches in Turkish culture, holds a noteworthy place in traditional clothes. Traditional clothing elements, used from past to present, have been under a constant change and on the verge of disappearance owing to the industrial development and modern lifestyle. It is necessary to determine, make known, and carry these endangered clothing elements to the future. On this account, the women living in Denizli Serinhisar district county town and villages have been interviewed through face-to-face interview method and in the light of these questions traditional clothing elements have been evaluated and determined. Furthermore, at the time of the study, relevant literature review has been made, articles, books and theses have been procured. The established traditional woman clothing has been classified into 5 sections in terms of age, seasons, economical status and usage area being outer clothing, underclothing, head clothing, foot clothing and ornaments and accessories. The usage area, colour, decoration, size, material and technical characteristics of the traditional clothing elements have been studied, photographed and their technical drawings have been made.

This study is to help those who work in the field of ethnography and make contribution to the literature

Key Words: Woman cothing, outer clothing, under clothing, sewing, accessories and ornaments

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR DİZİNİ	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	viii
ÇİZELGELER DİZİNİ	xiv
EKLER DİZİNİ	xv
1. GİRİŞ	1
2. MATERYAL VE YÖNTEM	5
2.1. Materyal	5
2.2. Yöntem	5
2.2.1. Serinhisar İlçesi Hakkında Genel Bilgi	6
2.2.2. Yatağan Kasabası Hakkında Genel Bilgi	10
2.2.3. Ayaz Köyü Hakkında Genel Bilgi	11
2.2.4. Yüreğil Köyü Hakkında Genel Bilgi	11
2.2.5. Kocapınar Köyü Hakkında Genel Bilgi	12
3. KAYNAK ÖZETLERİ	13
4. BULGULAR	16
4.1. Denizli İli Serinhisar İlçesi Ve Köylerinin Yöresel Kadın Giysilerine Genel Bir Bakış	16
4.2. Dışa Giyilenler	17
4.2.1. Özel Günlerde Giyilenler	17
4.2.1.1. Üç Etek Entari (Üç Etek)	17
4.2.1.1.1. Çitari Üç Etek Entari	21
4.2.1.1.2. Sinekli Kadife Üç Etek Entari	25
4.2.1.1.3. Basma Üç Etek Entari	26
4.2.1.1.4. Arpa Kurtlu Üç Etek Entari	27
4.2.1.1.5. Telli Üç Etek Entari	29
4.2.1.2. Cepken	32
4.2.1.2.1. Üç Etek Ve Cepken Süslemelerinde Görülen Motifler	39
4.2.1.3. Şalvar	46
4.2.1.4. Göynek	51

4.2.1.4.1. Bürümcük Göynek	51
4.2.1.4.2. Şifon (Naylon) Göynek	54
4.2.1.4.3. Basma Göynek	55
4.2.1.4.4. Şile Bezi Göynek	58
4.2.1.4.5. Saten Göynek	59
4.2.1.5. Kuşak	64
4.2.1.6. Peştamal	66
4.2.1.7. Gelinlik	67
4.2.1.8. Elbise	73
4.2.2. Günlük Giyilenler	78
4.2.2.1. Ev Dışında Giyilen Gündelik Giysiler	78
4.2.2.2. Ev İçinde Giyilen Gündelik Giysiler	81
4.2.2.3. İşte Giyilenler	90
4.3. İç Giyilenler	92
4.3.1. Geleneksel İç Giyimler	92
4.3.1.1. Tikolta	93
4.3.1.2. Alt Don (Dizlik)	95
4.3.2. Günümüz İç Giyimleri	96
4.3.2.1. Atlet	96
4.3.2.2. Külot	96
4.3.2.3. Sutyen	96
4.3.2.4. İç Etek (Jüpon)	97
4.4. Başa Giyilenler	98
4.4.1. Baş Giyim Çeşitleri	101
4.4.1.1. Fes	101
4.4.1.2. Çember	101
4.4.1.3. Tülbent (dastar)	102
4.4.1.4. Mahrama	103
4.4.1.5. Sarı Dastar	104
4.4.1.6. Kakmalı Dastar (Tel Kırma)	105
4.4.1.7. Krep	109
4.4.1.8. Çeki	109
4.4.1.9. Yazma	110
4.4.1.10. Al Duvak	110

4.4.2. Baş Giyimlerinin Kullanım Biçimi	111
4.4.3. Baş Giyimlerinde Görülen Oya Çeşitleri	115
4.5. Ayağa Giyilenler	119
4.5.1. Çorap	119
4.5.2. Patık	122
4.5.3. Yuvalı Kundura	122
4.5.4. Mest.....	123
4.5.5. Kara Mest Ayakkabı.....	124
4.5.6. Naylon Ayakkabı	124
4.5.7. Takunya.....	124
4.5.8. Naylon Terlik	125
4.6. Takılar Ve Süsler.....	125
4.6.1. Baş Süslemesinde Kullanılan Takılar ve Süsler.....	127
4.6.1.1. Fes Süsü	127
4.6.1.2. Cığa	127
4.6.1.3. Çiçek Ve Taç.....	127
4.6.2. Boyunda Kullanılan Takılar ve Süsler	128
4.6.2.1. Altın Katarı.....	128
4.6.2.2. Sarı Lira Zincir	129
4.6.2.3. Beşibirlik	129
4.6.2.4. Karanfil Kolye.....	129
4.6.2.5. Set Takımı	130
4.6.3. Bileklere Takılan Takılar Ve Süsler.....	130
4.6.3.1. Burgulu Bilezik	131
4.6.3.2. Zig-Zaklı Bilezik.....	131
4.6.3.3. Çeyreklik Bilezik	131
4.6.3.4. Yel bileziği.....	131
4.6.3.5. Gümüş Bilezik.....	132
4.6.4. Parmaklara Takılan Takılar Ve Süsler	132
4.6.4.1. Yüzük	132
5. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	133
KAYNAKÇA.....	135
EKLER.....	141

KISALTMALAR DİZİNİ

T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
S.D.Ü.	Süleyman Demirel Üniversitesi
P.A.Ü.	Pamukkale Üniversitesi
C.H.P.	Cumhuriyet Halk Partisi
Doç. Dr.	Doçent Doktor
Yrd. Doç.	Yardımcı Doçent
t.y.	Tarihi Yok
Öğr. Gör.	Öğretim Görevlisi
EML	Endüstri Meslek Lisesi
km.	Kilometre
m.	Metre
v.b.	Ve benzeri
v.s.	Ve saire
M.S.	Milattan Sonra
M.Ö.	Milattan Önce
Akt.	Aktaran
y.y.	Yüzyıl
A.O.K.K.	Arka Orta Kumaş Katı
Ö.O.K.K.	Ön Orta Kumaş Katı
K.K.	Kumaş Katı
Ünv.	Üniversite
YL	Yüksek Lisans
v.d.	Ve diğerleri
cm.	Santimetre
Bkz.	Bakınız

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa No

Şekil 1. Denizli İlinin İlçeleri ve Komşuları, 2010	7
Şekil 2. Serinhisar İlçesi ve Araştırma Kapsamına Alınan Yer, 2010	9
Şekil 3. Üç Etek Görünümü, Foto Kemal, 2010	20
Şekil 4. Üç Etek Görünümü, Çaylı, 2010	20
Şekil 5. Çitari Üç Etek Görünümü, Kefe Dijital, 2010	22
Şekil 6. Çitari Üç Etek Görünümü, Çaylı, 2010	22
Şekil 7. Üç Etek Teknik Çizimi, Çaylı, 2010.....	23
Şekil 8. Üç Etek Kalıp Çizimi, Çaylı, 2010	24
Şekil 9. Sinekli Kadife Üç Etek Entarinin Önden ve Arkadan Görünümü, Çaylı, 2010.....	25
Şekil 10. Kumaş Detay Görünümü, Çaylı, 2010.....	26
Şekil 11. Basma Üç Etek Entarinin Yandan Ve Arkadan Görünümü, Çaylı, 2010	26
Şekil 12. Basma Üç Etek Entari Görünümü, Eğer Arşiv, 2011	27
Şekil 13. Arpa Kurtlu Üç Etek Entarinin Önden Görünümü, Çaylı, 2010.....	28
Şekil 14. Arpa Kurtlu Üç Etek Entarinin Arkadan Görünümü, Çaylı, 2010	28
Şekil 15. Arpa Kurtlu Üç Etek Entarinin Peştamallı Görünümü, Çaylı, 2010.....	29
Şekil 16. Telli Üç Etek Entarinin Kırmızı Saten Kumaş Görünümü, Çaylı, 2010	30
Şekil 17. Telli Üç Etek Entarinin Yeşil Saten Kumaş Görünümü, Çaylı, 2010 ...	30
Şekil 18. Telli Üç Etek Entarinin Sarı ve Pembe Saten Kumaş Görünümü, Çaylı, 2010.....	30
Şekil 19. Yeşil ve Al Telli Üç Etek Entarileri Görünümü, Çaylı, 2010.....	31
Şekil 20. Gök Telli Üç Etek Entarinin Önden ve Arkadan Görünümü, Çaylı, 2010	31
Şekil 21. Yeşil Telli Üç Etek Entarinin Önden ve Arkadan Görünümü, Çaylı, 2010	32
Şekil 22. Şekil 22. Cepken Görünümü, Çaylı, 2010	33
Şekil 23. Benekli Zıbının Önden Görünümü, Çaylı, 2010.....	34
Şekil 24. Benekli Zıbının Arkadan Görünümü, Çaylı, 2010	34
Şekil 25. Basma Üç Etek Üzerinde Benekli Zıbın Görünümü, Çaylı, 2010.....	35
Şekil 26. Cepken Ön Teknik Çizim, Çaylı, 2010.....	36

Şekil 27. Cepken Arka Teknik Çizim, Çaylı, 2010.....	37
Şekil 28. Cepken Kalıp Çizimi, Çaylı, 2010.....	38
Şekil 29. Yaka ve Kol Manşet Görünümü, Çaylı, 2010.....	39
Şekil 30. Yaka Çevresinde Gelin Tacı Motifi ve Detay Görünümü, Çaylı, 2010...40	
Şekil 31. Yaka Çevresinde Gelin Tacı Motifi ve Detay Görünümü, Çaylı, 2010. .40	
Şekil 32. Yaka Çevresinde Gelin Tacı Motifi ve Detay Görünümü, Çaylı, 2010. .40	
Şekil 33. Etekte Gelin Tacı Motifi Görünümü, Çaylı, 2010.....	41
Şekil 34. Yaka Çevresinde Eğrimli Eğrigara Motifi ve Detay Görünümü, Çaylı, 2010.....	41
Şekil 35. Yaka Çevresinde Eğrimli Eğrigara Motifi ve Detay Görünümü, Çaylı, 2010.....	42
Şekil 36. Etek Kenarında Eğrimli Eğrigara Motif Görünümü, Çaylı, 2010	42
Şekil37. Yaka Çevresinde Oraklı Motifi ve Detay Görünümü, Çaylı, 2010	43
Şekil 38. Etek Çevresinde Oraklı Motifi ve Detay Görünümü, Çaylı, 2010	43
Şekil 39. Yaka Çevresinde Oraklı Motifi ve Detay Görünümü, Çaylı, 2010	44
Şekil 40. Arka Etek Ortasında Dilek Ağacı Motifi Görünümü, Çaylı, 2010.....	44
Şekil 41. Arka Etek Ortasında Dilek Ağacı Motifi Görünümü, Çaylı, 2010.....	45
Şekil 42. Suyolu Motif Görünümü, Çaylı, 2010	45
Şekil 43. Yaka Çevresinde Suyolu Motifi Görünümü, Çaylı, 2010	46
Şekil 44. Şalvarın Önden ve Yandan Görünümü, Çaylı, 2010	47
Şekil 45. Uçkurları Bağlanmayan Şalvar Görünümü, Çaylı, 2010.....	48
Şekil 46. Uçkurları Bağlanan Şalvar Görünümü, Çaylı, 2010.....	48
Şekil 47. Şalvar Teknik Çizimi, Çaylı, 2010	49
Şekil 48. Şalvar Kalıp Çizimi, Çaylı, 2010.....	50
Şekil 49. Bürümcük Kumaş Görünümü, Çaylı, 2010	52
Şekil 51. Bürümcük Göynek Teknik Çizimi, Çaylı, 2010	53
Şekil 52. Kol Süsleme Ve Detay Görünümü, Çaylı, 2010.....	54
Şekil 53. Şifon (Naylon) Göynek Önden Görünüm, Çaylı, 2010.....	54
Şekil 54. Şifon Naylon Göynek Arkadan Görünüm, Çaylı, 2010.....	55
Şekil 55. Şifon Naylon Göynek Yaka Görünümü, Çaylı, 2010.....	55
Şekil 56. Basma Göynek Görünümü, Çaylı, 2010.....	56
Şekil 57. Kol Ve Beden Kumaş Detay Görünümü, Çaylı, 2010.....	56
Şekil 58. Yaka Görünümü, Çaylı, 2010	56
Şekil 59. Basma Göynek Teknik Çizimi, Çaylı, 2010	57

Şekil 60. Şile Bezi Göynek Görünümü, Çaylı, 2010	58
Şekil 61. Şile Bezi Göynek Süsleme Detay Görünümü, Çaylı, 2010	59
Şekil 62. Üç Etek İçinde Saten Göynek Görünümü, Çaylı, 2010	59
Şekil 63. Al Saten Göyneğin Önden Görünümü, Çaylı, 2010	60
Şekil 64. Al Saten Göyneğin Arkadan Görünümü, Çaylı, 2010	60
Şekil 65. Kolsuz Al Saten Göynek Görünümü, Çaylı, 2010.....	60
Şekil 66. Saten Göynek Görünümü, Çaylı, 2010	61
Şekil 67. Süsleme Detay Görünümü, Çaylı, 2010	61
Şekil 68. Yaka Süsleme Detay Görünümü, Çaylı, 2010	61
Şekil 69. Saten Göynek Kalıp Çizimi, Çaylı, 2010	62
Şekil 70. Saten Göynek Teknik Çizimi, Çaylı, 2010	63
Şekil 71. Şal Kuşak Görünümü, Çaylı, 2010	65
Şekil 72. Fistan Üzerinde Şal Kuşak Görünümü, Eğer Arşiv, 2011	65
Şekil 73. Şal Kuşağın Önden ve Arkadan Görünümü, Çaylı,2010.....	66
Şekil 74. Kurdele Kuşağın Kullanış Biçimi, Kefe Dijital, 2010.....	66
Şekil 75. Peştamal Görünümü, Çaylı, 2010	67
Şekil 76. Yatağan Kasabası Gelinlik Görünümü, Çaylı, 2010.....	69
Şekil 77. Serinhisar İlçesi Gelinlik Görünümü, Çaylı, 2010	69
Şekil 78. Lame Jakarlı Dokuma Sentetik Kumaş Görünümü, Çaylı, 2010.....	70
Şekil 79. Yatağan Kasabası Gelinlik Görünümü, Kefe Dijital, 2010	70
Şekil 80. Kocapınar Köyü Gelinlik Görünümü Ve Tamamlayıcı Aksesuarlar, Çaylı, 2010.....	71
Şekil 81. Gelinlik Görünümü, Çaylı, 2010	72
Şekil 82. Gelinlik Görünümü, Foto Kemal, 2010	72
Şekil 83. Elbise Görünümü, Çaylı, 2010	73
Şekil 84. Elbise Ve Ceket Görünümü, Çaylı, 2010	74
Şekil 85. Elbise Ve Ceket Görünümü, Çaylı, 2010	74
Şekil 86. Elbise Teknik Çizimi, Çaylı, 2010.....	75
Şekil 87. Ceket Ön Teknik Çizimi, Çaylı, 2010	76
Şekil 88. Ceket Arka Teknik Çizimi, Çaylı, 2010	77
Şekil 89. Mahrama Takımı Görünümü, Çaylı, 2010.....	80
Şekil 90. Pardesü Ve Kadife Ceket Görünümü, Eğer Arşiv, 2011	81
Şekil 91. Ev içi Kadın Giyim Görünümü, Çaylı, 2010	82
Şekil 92a. Jarse Etek, Çaylı, 2010.....	83

Şekil 92b. Maksi, Çaylı, 2010.....	83
Şekil 93a. Fistan Görünümü, Eğer Arşiv, 2011	84
Şekil 93b. Fistan Görünümü, Çaylı, 2010.....	84
Şekil 94. Jarse Fistan Görünümü, Çaylı, 2010.....	84
Şekil 95. Fistan Model Tanımlama, Çaylı, 2010	85
Şekil 96. Kurtlu Yelek Görünümü, Çaylı, 2010	86
Şekil 97. Yelek Görünümü, Çaylı, 2010	86
Şekil 98. Ev İçinde Giyilen Önden Gömlek Görünümü, Çaylı,2010.....	87
Şekil 99. Ev İçinde Giyilen Arkadan Gömlek Görünümü, Çaylı,2010	87
Şekil 100. Uzun Don Görünümü, Çaylı, 2010	88
Şekil 101. Uzun Don Görünümü, Çaylı, 2010	88
Şekil 102. Uzun Don Teknik �izimi, Çaylı, 2010	89
Şekil 103. İşte giyilen Giysi Görünümü, Çaylı, 2010	90
Şekil 104. İşte giyilen �st Don Görünümü, Çaylı, 2010	91
Şekil 105. İşte giyilen Gömlek Görünümü, Çaylı, 2010.....	91
Şekil 106. Tikoltanın �nden ve Arkadan Görünümü, Çaylı, 2010.....	93
Şekil 107. Tikolta Görünümü, Çaylı, 2010	94
Şekil 108. Tikolta Yaka ve Cep Detay Görünümü, Çaylı, 2010.....	94
Şekil 109. Alt Don Görünümü, Çaylı, 2010	95
Şekil 110. Alt Don ve Detay Görünümü, Çaylı, 2010	95
Şekil 111. Tarihi Sutyen Görünümü, 2011	97
Şekil 112. İ� Etek Görünümü, 2011	98
Şekil 113. Serinhisar İlçesi Kadın Ba� �rt�leri, Eğer Arşiv, 2011	100
Şekil 114. Yatağan Kasabası Kadın Ba� �rt�leri, Çaylı, 2010.....	100
Şekil 115. Fes G�n�m�, Çaylı, 2010	101
Şekil 115. Fes G�n�m�, Çaylı, 2010	101
Şekil 116. �nden ve Arkadan �ember �rt� Görümü, Çaylı, 2010	102
Şekil 117. Çember �rt� Görümü, Çaylı, 2010.....	102
Şekil 118a. Tülbent �rt�, Kefe Fotoğraf�lık, 2010	103
Şekil 118b. Tülbent �rt�, Eğer arşiv, 2011	103
Şekil 119. Tülbent �rt�, Çaylı, 2010	103
Şekil 120. Mahrama �rt�leri, Çaylı, 2010.....	104
Şekil 121. Sarı Dastar, Çaylı, 2010	104
Şekil 122. Beyaz Tel Kırma ve Süsleme Detayı, Çaylı, 2010	105

Şekil 123. Siyah Kakmalı Dastar, Çaylı, 2010.....	106
Şekil 124. Siyah Kakmalı Dastar Süsleme Detayı, Çaylı, 2010	106
Şekil 125. Tel Kırma Deseni, Çaylı, 2010	107
Şekil 126. Tel Kırma Kenar Bordür Deseni, Çaylı, 2010	107
Şekil 127. Tel Kırma Kenar Bordür Deseni, Çaylı, 2010	108
Şekil 128. Tel Kırma Kenar Bordür Deseni, Çaylı, 2010	108
Şekil 129. Krep, Çaylı, 2010.....	109
Şekil 130. Çeki, Çaylı, 2010	109
Şekil 131. Yazma Örtüler, Çaylı, 2010	109
Şekil 132. Al Duvak, Foto Kemal, 2010.....	111
Şekil 133. Baş Üstüne Atma Şekli, Çaylı, 2010	112
Şekil 134. Boyundan Dolamalı Bağlama Biçimi, Çaylı, 2010	112
Şekil 134. Boyundan Dolamalı Bağlama Biçimi, Çaylı, 2010	112
Şekil 136. Kulak Ardına Kıştırma Biçimi, Çaylı, 2010	113
Şekil 137. Yarım Çelme Bağlama Biçimi, Çaylı, 2010	113
Şekil 138. Yarım Çelme Bağlama Biçimi, Çaylı, 2010	113
Şekil 139. Tam Çelme Bağlama Biçimi, Çaylı, 2010.....	114
Şekil 140. Bürgülenme Bağlama Biçimi, Çaylı, 2010.....	114
Şekil 141. Duvak Örtünme Biçimi, Kefe Fotoğrafçılık, 2010	115
Şekil 142. Meyve Oyası, Çaylı, 2010	116
Şekil 143. Tığ Oyaları, Çaylı, 2010	117
Şekil 144. Boncuk Oyası, Çaylı, 2010	117
Şekil 145. İğne Oyaları, Çaylı, 2010.....	118
Şekil 146. Mekik Oyası, Çaylı, 2010	119
Şekil 147. Ayakta Yün Çorap Görünümü, Çaylı, 2010	120
Şekil 148. Yün Kabartan Kadınlar, Çaylı, 2010	120
Şekil 149. Yün Çoraplar, Çaylı, 2010	121
Şekil 150. Patik, Çaylı, 2010.....	122
Şekil 151. Yuvalı Kundura, Çaylı, 2010	123
Şekil 152. Mest, Çaylı, 2010	123
Şekil 153. Kara Mest Ayakkabı, Çaylı, 2010	124
Şekil 154. Naylon Ayakkabı, Çaylı, 2010	124
Şekil 155. Naylon Terlik, Çaylı, 2010	125
Şekil 156. Kúpeler, Çaylı, 2010.....	128

Şekil 157. Altın Takılar, Çaylı, 2010	128
Şekil 158. Altın Katarı, Eğer Arşiv, 2011	129
Şekil 159. Sarı Lira Zincir ve Beşı Birlik Görünümü, Çaylı, 2010	129
Şekil 160a. Karanfil Kolye, Kefe Fotoğrafçılık, 2010	130
Şekil 160b. Karanfil Kolye, Çaylı, 2010.....	130
Şekil 161. Set Takımı, Çaylı, 2010	130
Şekil 162. Bileğe Takılan Altın Takılar, Çaylı, 2010	131
Şekil 163. Yel Bileziği, Çaylı, 2010	132
Şekil 164. Yüzük, Çaylı, 2010	132

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa No

Çizelge 1. Araştırma Kapsamına Alınan Yerleşim Birimleri ve Denek Sayısı.....5

EKLER DİZİNİ**Sayfa No**

Ek I- Çitari Üç Etek Entari.....	141
Ek II- Basma Üç Etek Etek Entari	143
Ek III- Basma Üç Etek Entari	145
Ek IV- Telli Üç Etek Entari	147
Ek V- Cepken.....	149
Ek VI- Cepken	151
Ek VII- Benekli Zıbın	153
Ek VIII- Cepken.....	155
Ek IX- Çitari Şalvar	157
Ek X- Şalvar.....	159
Ek XI- Şalvar.....	161
Ek XII- Şalvar	163
Ek XIII- Saten Göynek	165
Ek XIV- Şifon (Naylon) Göynek	167
Ek XV- Basma göynek	169
Ek XVI- Saten Göynek	170
Ek XVII- Gelinlik	171
Ek XVIII- Elbise	173
Ek XIX- Örgü Ceket	175
Ek XX- Yelek.....	176
Ek XXI- Fistan.....	177
Ek XXII- Jarse fistan.....	179
Ek XXIII- Üst Don.....	181
Ek XXIV- Uzun Don	182
Ek XXV- Tikolta	183
Ek XXVI- Tikolta	185
Ek XXVII- Ciğer Deldili Dastar	187
Ek XXVIII- Buz Dağlı Tel Kırma	188
Ek XXIX- Tel Kırma	189
Ek XXX- Tel Kırmalı Dastar	190
Ek XXXI- İğne Oyası Yazma	191
Ek XXXII- Nakışlı Tülbent.....	192

Ek XXXIII- Karanfilli Yazma	193
Ek XXXIV- Güllü çorap	194
Ek XXXV- Patik	195
Ek XXXVI- Karanfilli Patik	196
Ek XXXVII- Kafesli Küpe	197
Ek XXXVIII- Altın Küpe	198
Ek XXXIX- Çeyreklik Bilezik.....	199
Ek XL- Burgulu Bilezik	200
Ek XLI- Baklava Dilimli Küpe	201
Ek XLII- Kabartma Küpe	202

1.GİRİŞ

Evren, insan ve tarih üçgeni çerçevesinde insan yaşamı için gerekli olanlar saymakla bitmeyecek kadar çoktur. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Teorisinde birinci basamakta yer alan fizyolojik gereksinimler beslenme, barınma gibi gereksinimleri kapsar. İnsanın beslenme, barınma gereksinimlerinin yanı sıra estetik duyularının doyurulması da içgüdüsel bir gereksinimdir. Bu istekle insan giyinmeye, süslenmeye yönelmiş ve asırlardır gelişen bir kültür oluşturmuştur.

Giysi, Türkçe sözlükte "Giyilen şeylerin tümü, giysi, giyecek" olarak tanımlanırken bir kaynakta ise, vücudu doğanın etkilerinden koruyan, uygarlığın ilerlemesiyle değişiklik gösteren, insan bedenine göre biçimlenen giysilerin tümü olarak tanımlanmaktadır (Bayraktar, 1993:1). Başka bir literatürde de; giyenin sosyal durumunu, yaşını ya da dönemini, kişilik ve karakterini, ekonomik durumunu ve toplumdaki yerini belirlediği gibi bireysel, toplumsal ya da ulusal özellikler gösteren bir olgu olarak, geniş kapsamlı tanımlanmaktadır (Sürür, 1983:6).

Giyinmeye duyulan gereksinim ilkçağlarda insanların bedenlerini doğanın etkilerinden korumak için doğmuştur. Soğuk ülkelerde yaşayanlar, avlandıkları hayvanların postlarına bürünerek, sıcak ülkelerde yaşayanlar ise çeşitli bitkilerle bedenlerini korumaya çalışmışlardır. İlk kez doğaya karşı korunmak için giyinen insanlar, daha sonra sosyal gereksinimlerini karşılamak ve süslenmek amacıyla da giyinmişlerdir (Bayraktar, 1993:1).

Giyim, bu kişisel değer yargılarının yanı sıra ait olduğu toplumun coğrafi yapısından, ekonomik durumundan, tarihi olaylarından ve ahlaki değerlerden etkilenecek sürekli değişim göstermiştir. Bu değişimle her ulus kendi örf, adet ve inanışlarına, yaşama koşullarına göre giyimlerini biçimlendirmiştir. Bu biçimlendirmelerden, bugün Türk, Japon, Almanya giysileri v.b. adlandırdığımız, her ulusun kendine özgü geleneksel giysileri doğmuştur (Bayraktar, 1993:1).

Ülkemizin yer aldığı coğrafyada Orta Asya ve Anadolu uygarlıkları, birbirlerinden etkilenecek zengin bir kültür ve sanat ortamı oluşturmuşlardır. Türk halk kültürü de yüzyıllar boyunca konup göçülen tüm bu coğrafyanın izlerini taşır. Bu izler Halk kültürümüzün maddi kültür unsurlarından olan yöresel giysi kültürümüze yansımıştır.

Geleneksel kültürümüzün bir parçası olan yöresel giyim, günümüz modası dışında kalan, geçmişten bugüne toplumların kültürünü yansıtan giyim tarzıdır (Çulcuoğlu, 2007:91). Anadolu’da yaşayan Türk kadınları yüzyıllar boyunca dokuma ürünleri aracılığıyla yüreğindeki duygu ve duyarlılarını yalnızca halılarına kilimlerine aktarmakla kalmamış, kendi el emeği ile ailesinin giyim kuşam gereksinimini karşılamış; renklerle, biçimlerle, nakışlarla bu yöresel giysilere sanat anlayışını yansıtmıştır (<http://www.yenibilgiler.com>, [12.04.2011]).

Geleneksel dokumalarının yanında gelenek, görenekleri, giyim, kuşam gibi birçok özellikleriyle tanınan yörelerimizden biri Denizli ilidir. Denizli ili Serinhisar ilçesi giyim kültürü açısından oldukça zengin bir araştırma alanına sahiptir.

Bu çalışmanın konusunu, “Denizli ili Serinhisar ilçesi Yöresel Kadın Giysileri” oluşturmaktadır. Denizli ili Serinhisar ilçesi ve köylerinde kadınlar tarafından eskiden ve günümüzde kullanılan yöresel giyimlerin kumaş, boyut, süsleme, malzeme, renk, model özelliği ve kullanım alanlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Yok olmakta olan yöresel giysilerin araştırılması, belgelenmesi etnoğrafik çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Günümüzde yöresel giysiler, ekonomik ve toplumsal değişikliklerle kentsel bölgelerden başlayarak, kırsal bölgelere doğru günlük kullanımlarını yitirmektedir (Çulcuoğlu, 2007:91). Serinhisar ilçesinin yöresel giysilerinde de bu değişim gözlenmektedir. Yöre halkı yöresel giyimlerinin bir kültür unsuru olduğu bilincini taşımamaktadır. Var olan bu değerleri satmaya çalışmakta ya da özelliklerini bozarak, değişik alanlarda bilinçsizce kullanmaktadır. Kaybolmakta olan bu giyim biçimlerini saptamak, tanıtmak ve geleceğe taşımak, korunması ve yaşatılması için yapılacak uygulamalara öncülük etmesi gereği ile gerçekleştirilen bu araştırmanın ana amacı doğrultusundaki temel amaçlar ise;

a) Bu ilçeye bağlı Ayaz, Yüreğil, Kocapınar köyleri ile Yatağan Kasabasının geçmişte ve günümüzde kullanılan yöresel giyim elemanlarını ve unsurlarını belirlemek, renk, dikiş, süsleme, kumaş, teknik özelliklerini incelemek, kullanım alanlarını, giyinme biçimlerini ve seçme durumlarını saptamak. Saptanan özelliklerin belgelenmesi, dizgeli bir yapıya oturtulması ve unutulmaması için giyim

elemanlarını fotoğrafla belgelemek ve teknik çizimleri yapılarak bir envanter oluşturmak.

b) Eskiden ve günümüzde giyilen yöresel giysilerin kullanım alanları, renk, kumaş, yaş, giyiniş biçimi ve süsleme özelliklerini karşılaştırılmak.

Böylece bir anlamda tarih boyunca birçok kültüre ev sahipliği yapan Denizli'nin kültürel zenginliğinin geleneksel kadın giysilerine yansımaları da izlenmiş olacaktır. Ayrıca konunun diğer araştırmacılara da kaynak oluşturacağı düşünülmektedir. Çalışmada bu amacı gerçekleştirmek için şu sorulara cevap aranmıştır.

- Serinhisar ilçe merkezi ve köylerinin yöresel kadın giysileri nelerdir ve hangi parçalardan oluşur?
- Yöresel kadın giysilerinin içten dışa doğru sıralanışı ve yöresel isimlerle adlandırılması nasıldır?
- Giyim elemanlarında kullanılan süsleme tekniği ve özellikleri nelerdir?
- Başa giyilenler ve baş bağlama biçimleri nelerdir?
- Ayağa giyilenler nelerdir?
- Yöresel giysilerle kullanılan takılar ve süsler nelerdir?
- Giyim elemanlarının kullanım alanları ve giyinme biçimi nasıldır?
- Yöresel kadın giysilerinin kalıp hazırlığı ve dikimi nasıl yapılır?
- Yaşa, mevsime ve ekonomik duruma göre değişen giysiler var mı?
- Giysilerde kullanılan kumaş, renk, malzeme ve model özelliği nelerdir?
- Giysileri korumak için neler yapıldığı?

Yöre halkından seçilen deneklere bu sorular sorularak giysiler hakkında bilgi formu oluşturulmuştur.

Yapılan bu araştırma ile yerel değerlerin saptanması, maddi kültür mirası unsurların ortaya konulması, Denizli ili Serinhisar ilçe merkezi yöresel kadın giysilerinin teknik ve estetik açıdan değerlendirilmesi, geçmiş ve günümüz giysileri arasında bir kıyaslama yapılabilmesi açısından öncü olacaktır. Daha önce yörede yapılmış konuyla ilgili herhangi bir çalışmayla karşılaşılmamış olması kültürel antropoloji ve etnografya alanında çalışanlar için önemli bir boşluğu dolduracaktır.

Bu alışma Denizli ili Serinhisar ilçesi yöresel giysilerinden kadın giysilerini kapsamaktadır. İlçenin yöresel giysi kültürünü korumakta olan yerleşim birimleri saptanmış ve çalışmanın alanı bu yreler ile sınırlandırılmıştır. Sınırlılıklar coğrafi açıdan gzetilmış olup, kullanılan ya da eskiden kullanılmış olan ve ulaşılabilen bütün giyim elemanları araştırma kapsamına alınmıştır.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

2.1 Materyal

Bu çalışmanın materyalini; Denizli ili Serinhisar ilçesi ve köylerinde kadınlar tarafından eskiden ve günümüzde kullanılan yöresel giyim elemanları, Denizli ili Müzesi, İlçe Kaymakamlığı, Belediye Başkanlığı, Nüfus Müdürlüğü, köy muhtarlıkları ve yöre halkı ile görüşmelerden elde edilen veriler, yöresel giyim elemanlarının alanda çekilen fotoğrafları, giyim elemanı ilgili bilgi formları, teknik çizimler, seçilen deneklere uygulanan soru formları ve konu ile ilgili literatürler oluşturmaktadır.

2.2 Yöntem

Bu çalışmada alan araştırması yöntemlerinden yararlanılmıştır. 26.03.2010–01.05.2011 tarihleri arasında Denizli İli Müzesi, Serinhisar Kaymakamlığı, Belediye Başkanlığı, Muhtarlıklar, Nüfus Müdürlüğü ve yöre halkı ile görüşülerek yöresel kadın giyimleri olduğu belirlenen Serinhisar ilçe merkezi ve köyleri araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırma kapsamına alınan yörelerde 18–75 yaş arası yetişkin kadın nüfusu belirlenerek % 10 örneklem hacmiyle toplam 740 kişi ile görüşme yapılmıştır (Çizelge 1).

Çizelge 1. Araştırma Kapsamına Alınan Yerleşim Birimleri ve Denek Sayısı

Yerleşim Birimi	Denek Sayısı
Serinhisar İlçe Merkezi	500
Yatağan Kasabası	154
Ayaz Köyü	15
Yüreğil Köyü	37
Kocapınar Köyü	34
Toplam	740

Materyal toplamak için 26.03.2010–28.03.2010, 22.04.2010-25.04.2010, 05.06.2010-06.06.2010 ve 22.07.2010-25.07.2010 tarihleri arasında Denizli ili ve Serinhisar ilçesine, 28.05.2010-31.05.2010 tarihlerinde Ayaz köyü ile Yatağan kasabasına, 24.06.2010-27.06.2010 tarihlerinde Yatağan kasabası ve Serinhisar ilçesi'ne, 17.06.2010-21.06.2010 tarihleri arasında Kocapınar köyü, Yüreğil köyü, Yatağan kasabası, 15.04.2011-18.04.2011 tarihlerinde Serinhisar ilçesi ve Ayaz köyüne, 28.04.2011-01.05.2011 tarihleri arası tekrar Kocapınar köyü, Yüreğil köyü, Yatağan kasabası ve Serinhisar ilçesine gidilmiştir. 19.08.2010–23.08.2010 tarihlerinde Ankara Milli kütüphane ve Gazi Üniversitesi kütüphanesinde konuyla ilgili kaynak taraması yapılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak, toplam 11 sorudan oluşan soru formu rastgele seçilen deneklere bizzat araştırmacı tarafından karşılıklı görüşme yöntemiyle uygulanmıştır. Bu formda; yöresel kadın giysilerinin neler olduğu, yörede hangi isimle adlandırıldığı, kullanım alanları, süsleme tekniği, giysileri tamamlayıcı unsurların neler olduğu hakkında sorular sorulmuştur. Elde edilen bilgiler ile giyim elemanlarının renk, model, kumaş, süsleme v.b. özellikleri çalışmanın ekler bölümünde bilgi formu halinde verilmiştir. Yapılan araştırmalar sonucu, kadınlar tarafından eskiden ve günümüzde kullanılan yöresel giyim elemanlarından 102 adet giyim elemanı çalışma kapsamına alınarak 5 grupta sınıflandırılmıştır. Saptanan giyim elemanlarının fotoğrafları çekilerek, teknik çizimleri yapılmıştır.

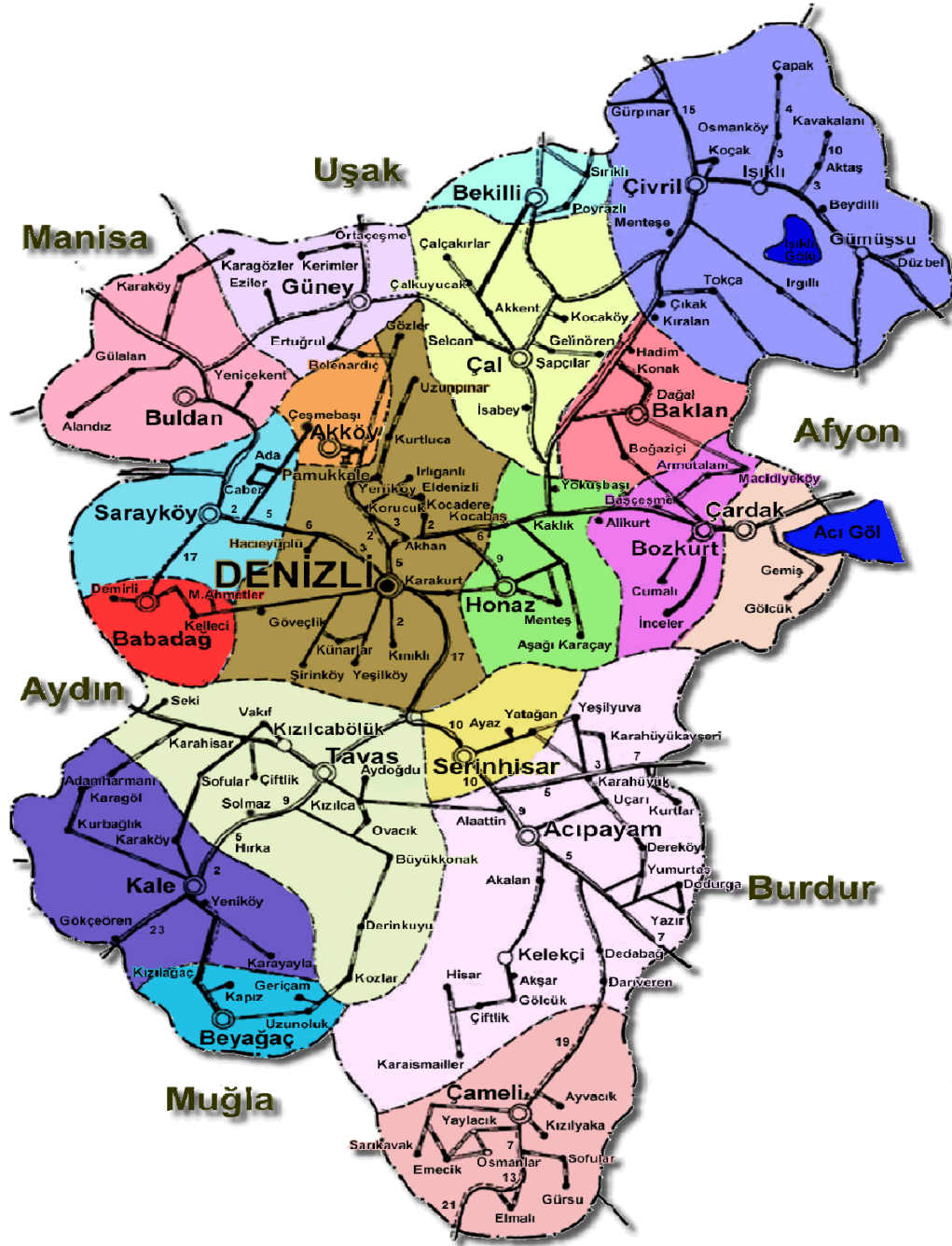
Çalışma esnasında konu ile ilgili literatür taraması yapılarak mevcut tez, kitap ve makaleler temin edilmiştir. Serinhisar ilçesi ve Yatağan Kasabasındaki fotoğrafçıların fotoğraf arşivlerinden yararlanmıştır. Ayrıca Denizli Kız Meslek Lisesinin giyim ve nakış bölümü öğretmenleri ile P.A.Ü. Denizli Meslek Yüksekokulu Tekstil Teknolojisi Bölümü Öğretim Görevlileriyle görüşülerek konu ile ilgili kaynaklar temin edilmiştir.

2.2.1. Serinhisar İlçesi Hakkında Genel Bilgi

Denizli ili toprakları 28°30' ve 29°30' doğu boylamları ile 37°12' ve 38°12' kuzey enlemleri arasında kalır. Ege Bölgesi ve Akdeniz Bölgesi arasında bir geçit yeri durumundadır. İlin büyük kısmı Ege bölgesinde bulunur. Muğla, Aydın, Manisa,

Uşak, Afyon ve Burdur illeri ile çevrilidir (Şekil 1). Yüzölçümü 11.874 km.dir (<http://www.turkcebilgi.com>, [16.04.2011]).

Şekil 1’de görüldüğü gibi Denizli ilinin bugünkü merkez ilçeleri Acıpayam, Babadağ, Akköy, Baklan, Bekilli, Beyağaç, Bozkurt, Buldan, Çal, Çameli, Çardak, Çivril, Güney, Honaz, Kale, Sarayköy, Serinhisar ve Tavas olarak 19 merkez ilçeye ayrılmıştır (Kuday, 2001:10).

Şekil 1. Denizli İlının İlçeleri ve Komşuları ([http:// www.loadtr.com](http://www.loadtr.com), [16.12.2010]).

Serinhisar ilçesi, Denizli ilinin güney yönünde Akdeniz Bölgesine yakındır. Kuzeyinde Denizli, güney yönünde Acıpayam, batıda Tavas, doğuda Acıpayam'a bağlı Yeşilyuva kasabasıyla çevrilmiştir. Antalya Körfezi'nin kuzeyinde bir yay biçiminde uzanan batı Toros dağlarının uzantıları arasında yer alır. Denizli'ye 35 km. uzaklıkta bulunan Serinhisar ilçesi bir çöküntü ovası olması nedeniyle fiziki engeller olmaksızın ulaşımına müsaittir. Akdeniz iklimi ve karasal iklimin hâkim olduğu görülmektedir. 2009 yılı verilerine göre; merkez ilçe nüfusu 10.765, kasaba ve köylerinin nüfusu 4673'dür (Serinhisar, 2009:10). Serinhisar ilçesinin yüzölçümü 274 kilometrekaredir (<http://serinhisar.gov.tr>, [16.04.2011]).

Ekonomisi genel olarak tarıma dayalı olan ilçenin, leblebicilik, besicilik, urgancılık, dokumacılık, hayvancılık, tütün, tekstil, testi, küp ve kiremitçilik olarak birçok iş kolu vardır. Ama bunlardan en önemlileri leblebicilik ve besiciliktir. Ayrıca tarım ve ticaret de önemli gelir kaynaklarındandır. Eskiden yapılan testicilik, dokumacılık ve urgancılık ise gün geçtikçe önemini kaybetmektedir. (<http://tr.wikipedia.org>, [16.04.2011]). Bugün Serinhisar, ülkemizin leblebi üretimiyle tanınan bir ilçedir. İlçe merkezinde nüfusun çoğunluğu geçimini leblebi üretimiyle temin etmektedir (Tok, 2008:1).

Eski adı Kızılhisar, yeni adı Serinhisar olan ilçe, bugün Kaya Mahallesi'nin bulunduğu yer ve civarında M.Ö. 1500–1400 yıllarında Etiler (Hititler) tarafından kurulmuştur. Ancak eldeki belgeler ve yörede bulunan höyüklerden bölgedeki yerleşimin M.Ö. 3000'lere kadar uzandığı görülmektedir. Bu bölge sırası ile Eti, Lidya, Pers, Kayra, Büyük İskender ve son olarak da Roma İmparatorluğu'nun idaresinde kalmıştır. M.S. 395 yılında Roma İmparatorluğu'nun parçalanmasıyla birlikte Doğu Roma İmparatorluğu'nun sınırları içinde kalan bölge, Selçukluların idaresi altına girmiştir. Bu dönemde yoğun Haçlı seferlerine maruz kalan bölge çok sayıda savaşa sahne olmuştur. Yöre, Selçukluların idaresinde iken 1277 yılında Cengiz İmparatorluğu'nun akınlarına da hedef olmuş ve 1292 yılında Cengizhanların idaresine girmiştir. Kızılhisar, 1402 yılında Timur tarafından Germiyanoguları Beyliğine bağlanmıştır. 1402 yılında Timur, Denizli'den Kızılhisar'a uğrayarak buradan Burdur ve Isparta istikametine doğru gitmiştir. 1429 yılına gelindiğinde, Germiyanoglu Yakup Bey Osmanlılardan korkarak II. Murat'a bir vasiyetname ile Germiyan Beyliği ve Kızılhisar Yöresi'ni Osmanlı İmparatorluğu'na bağlamıştır.

Böylece Kızılhisar, 1429 yılından İstiklal Savaşı'na kadar Osmanlı Devleti tarafından idare edilmiştir. Cumhuriyet Dönemi'nde de ilçe, Denizli'ye bağlanarak ilçe statüsünü kazanmıştır. 1987 yılına kadar ismi Kızılhisar olan ilçenin 19.06.1987 tarih ve 3392 sayılı Kanun ile bu ismi değiştirilerek Serinhisar olmuştur (<http://www.dioi.gov.tr>, [17.04.2011]).

İlçenin bir kasabası ve üç köyü bulunmaktadır. Bunlar Yatağan kasabası, Ayaz, Yüreğil ve Kocapınar köyüdür (Tok, 2008:1).

Şekil 2. Serinhisar İlçesi ve Araştırma Kapsamına Alınan Yerler ([http:// www.loadtr.com](http://www.loadtr.com), [16.12.2010]).

2.2.2 Yatağan Kasabası Hakkında Genel Bilgi

Yatağan Serinhisar ilçesine bağlı; ilçeye 10 km mesafededir. Yerleşke Çal Dağı'nın güney eteklerine kurulmuş, kuzeyinde Çal Dağları, kuzeydoğuda Elma Dağı, kuzeybatıda 2571 rakımlı Honaz Dağı ve Kara doru tepeleri, güneyde Acıpayam Ovası ile çevrilidir. Kasaba toprakları %60 ormanlık, %13 yayla, %27 ovadır. Tarımsal arazilerin % 25'i sulanabilir, %75'i sulanamayan arazi olmakla birlikte meraların bir kısmı yayla olarak kullanılmaktadır, diğer kalan kısımları da ormanla kaplıdır. Akdeniz iklimi ve karasal iklim hâkimdir. Beldenin kuruluşunda akıncı beylerinden Osman (Yatağan baba adıyla bilinmektedir) isimli şahıs, zamanın Konya sultanı tarafından yörenin fethi için görevlendirilmiştir. Bölgenin hâkimiyeti 1429 yılına dek yöredeki Türkmen beylikleri idaresinde olsa da 1429 yılında Osmanlı idaresine girmiştir. Tarihsel açıdan bu dönemde yöredeki demircilik önem kazanmış ve İstanbul'un fethinde kullanılmak üzere yatağan adlı bıçaklar yapılmıştır, ayrıca yine İstanbul'un fethinde kullanılmak üzere barut imal edilmiştir. Ancak bu dönemden sonra önemi azalan yöre hakkında Osmanlı kaynaklarında rastlanan bilgiler günlük zaptiye bilgilerinden öteye geçmemekle birlikte 18. ve 19. yüzyıllarda beldedeki medrese önem kazanmıştır. Artık küçük bir Anadolu kasabası olan Yatağan, tarihsel öneminden yukarıda bahsedildiği gibi demircilik ve el sanatları alanında tüm Türkiye'de bilinen bir markadır. Beldede hemen hemen her ev bir atölye konumdadır ve halkın büyük çoğunluğunun uğraşı konumundadır. Sadece bıçak ve çakı imalatı ile sınırlı kalınmamış ürün çeşidi artırılmıştır. Halen çekiç, tarla araçları, bağ makası, koyun makası ve benzeri ürünlerde farklı boylarda üretim yapılmakta ve satılmaktadır. Tarihsel öneminden bahsettiğimiz yatağan bıçağı ve benzeri kılıç ürünleri sınırlı sayıda ve sipariş üzerine yapılmaktadır. Beldenin ekonomik olarak yükünü sırtlayan bu el işi ürünlerin pazarlanması için kooperatifler ve yine ülkemizde az sayıda kurulan ortak kullanım atölyelerinin üçüncüsü 1995 yılında kurularak dönemlerinin teknolojileri getirilmiş ve ayrıca bu ata yadigârı mesleğe katkı sağlamak amacıyla belki de Türkiye'de bir beldeye ilk defa bir EML kurulmuştur ve son 15 yılda da beldenin ve ürünlerin tanıtımı için festival düzenlenmektedir. Festival alanı olarak ise Kefe Yaylası kullanılmaktadır (<http://tr.wikipedia.org>, [16.04.2011]).

Ayrıca tarım ürünleri de etkin bir konumdadır. Kasaba sınırları içinde ki ovalık tarım arazileri sulanabilir konumdadır ve bu arazilerde meyvecilik, sebzecilik, bağcılık, tütün yetiştiriciliği ve son zamanlarda da kültür mantarı yetiştiriciliği yapılmaktadır. 2009 yılı nüfus sayımına göre kasaba nüfusu 3021'dir. (<http://www.dioi.gov.tr>, [17.04.2011]).

2.2.3. Ayaz Köyü Hakkında Genel Bilgi

Ayaz köyü, Denizli ili Serinhisar ilçesine bağlı yaklaşık 1120 metre rakımlı yeşillikler içinde 310 nüfuslu bir köydür. Akdeniz iklimi ve karasal iklim hâkimdir. Köy 1077 yılında Anadolu Selçukluların yaptıkları savaş neticesinde Roma idaresinden kurtularak 1308 yılına kadar Selçukluların idaresi altında kalmıştır. Selçukluların idaresinde iken 1277 yılında Cengiz İmparatorluğu'nun akınlarına hedef olmuştur. 1297 yılında Anadolu Selçuklulardan Cengiz idaresine girmiş olan yöre, 1402 yılında Timur tarafından tekrar Germiyanogulları Beyliğine bağlanmıştır. 1299 yılında Anadolu Selçuklu İmparatorluğunun tanınmış şahsiyetlerinin ölümü ve 1300 yılında Gölhisar Sultanlığı'na bağlanmıştır. Daha sonra Denizli yöresi Osmanlı Sultanı Yıldırım Beyazıt tarafından Türkmen Beylikleri'nden alınmıştır. Ancak Timur badiresinin ardından bir süre bağımsız kalan yöre yaklaşık 500 yıl Osmanlı yönetiminde kalmıştır. Köyün ilk yerleşim yeri olan Pınarönü'nde Romalılarla iç içe yaşamışlardır. Köyün güney batısında 2 km. mesafede tarihi kalıntılar bulunmaktadır. Burada Müslüman Mezarlığı ve Hristiyan Mezarlığı bulunmaktadır (www.ayazkoyu.com, [10.12.2010]). Halkın ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır (Yatağan, 2006:15).

2.2.4. Yüreğil Köyü Hakkında Genel Bilgi

Köy, Adana Yüreğil'den gelen Emin Yörük ve Hacı Emin oğulları tarafından 1600-1605 tarihinde Honaz dağının güneyine uzanan yaylalık kısmında kurulmuştur (Yatağan, 2006:15). Yüreğil, Denizli'nin Serinhisar ilçesine bağlı köydür. Nüfusu 2009 yılı verilerine göre 691, rakımı 1000'dir. Serinhisar ilçesine 9 km. Denizli merkeze 45 km. uzaklıktadır. Ekonomisi tarım, hayvancılık, demircilik ve kesici alet yapımına dayanmaktadır. Akdeniz iklimi ve karasal iklim hâkimdir (<http://tr.wikipedia.org>, [16.04.2011]).

2.2.5. Kocapınar Köyü Hakkında Genel Bilgi

Kocapınar köyünün batısında Serinhisar, güneyinde Ayaz, Yüreğil ve Yatağan yer almaktadır. Yükselti olarak köyün yerleşim yeri 1100 m. ile 1250 m. arasında değişmektedir. 2009 yılı verilerine göre 234 haneli Kocapınar'ın nüfusu 651'dir. Köyün tarihteki adı Yukarı Karaçay'dır. 1946 yılında İçişleri Bakanlığınca Kocapınar olarak değiştirilmiştir. Akdeniz iklimi ve karasal iklim hâkimdir. Kocapınar'ın ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Tahıl, nohut, patates, fasulye, bezelye, ıspanak, marul, ceviz gibi ürünlerin yapıldığı köyde meyvecilik de yaygındır. Elma başta olmak üzere, erik, kiraz, vişne yakın ve uzak pazarlara ulaştırılmaktadır. Sanayi ürünü olarak devlet kontrolünde haşhaş ekimi de yapılmaktadır (<http://kocapinar.wordpress.com>, [12.12.2010]).

3. KAYNAK ÖZETLERİ

Yapılan literatür taraması sonucunda Denizli ili, Serinhisar ilçesi yöresel kadın giysileriyle ilgili bir çalışmanın bulunmadığı görülmüştür.

Çalışmanın yazımı sırasında Ankara Milli kütüphane, Gazi Üniversitesi kütüphanesi, Denizli Halk kütüphanesi, P.A.Ü. kütüphanesi, Denizli Müzesi, Isparta Halil Hamit Paşa Kütüphanesi, S.D.Ü. Kütüphanesi ve bu kütüphane aracılığıyla başka kütüphanelerden getirilen kaynaklardan yararlanılarak konuyla ilgili eserler incelenmiştir. Araştırmada yer alan eserlerin bazıları alfabetik sıraya göre aşağıda özetlenmiştir.

ALTUNTAŞ, Y., Y. ŞAHİN ve M. KAHVECİ. (2000), “Balıkesir İli Halk Oyunları Kıyafetleri Teknik Çizimleri” adlı kitapta Balıkesir ili halk oyunlarında giyilen kıyafetlerin gömlek, şalvar, kuşak, cepken, aksesuar, fes, üçetek, önlük, çorap, ayakkabı ile çekiden oluştuğu belirlenmiş ve bunların özellikleri açıklanarak teknik çizimlerle gösterilmiştir.

BAYRAKTAR (1993), “Giyim” adlı kitabın ilk bölümünde giyimin tanımını, endüstriyel ve giyim seçimini etkileyen etmenleri ele almıştır. İkinci bölümde giysi dikiminde kullanılan araçların tanımını, seçimini ve kullanılmasını, üçüncü bölümde ise giyimde kullanılan gereçlerin tanımını ve seçimini bahsetmiştir. Dördüncü bölümde giyim öğretiminin temel işlevlerini, beşinci bölümde giysileri telalama ve astarlama tekniklerini, altıncı bölümde giyimde kullanılan bazı kumaşların ve diğer gereçlerin bıkısı ve dikişini, son bölümde de Türk bayrağının tarihçesi ve dikimini açıklamıştır.

ÇULCUOĞLU (2007), “Divriği Yöresinin Kıyafetleri, Takı ve Aksesuarları” adlı kitapta Divriği yöresi ve Türk kıyafetleri hakkında bilgi vererek, Divriği yöresinde kullanılan bebek, kadın ve erkek kıyafetlerini bedene giyilenler, bele bağlananlar, başa bağlananlar, ayağa giyilenler, takılanlar ve süsler olarak sınıflandırmıştır. Bunların özellikleri ve kullanım alanlarını açıklayarak fotoğraflarla göstermiştir.

ERDEN (1999), “Anadolu Giysileri” adlı kitapta Anadolu giysi kültürünü tanıtmak amacıyla giysilerin renk, stil, çeşitlilik ve estetik boyutlarını örneklemeye çalışmıştır. Geleneksel giysilerin yaygın örneklerini başlıklar, entariler, şalvarlar,

feraceler ve önlükler olarak sıralamıştır. Bunları illere göre fotoğraflarla göstermiştir. Fakat ayakkabıları, çorapları, takıları, ceketleri, pantolonları ve iç giysileri ele almamıştır.

KOÇU (1967), “Türk giyim-kuşam ve süslenme sözlüğü” adlı kitapta giyim terimlerini alfabetik sıraya göre tanımlamıştır. Ayrıca terimlerle ilgili şiirlere, şarkılara, resimlere ve çizimlere yer vermiştir.

KÖROĞLU (2004), “Anadolu Uygarlıklarında Takı” adlı kitapta takı yapımında kullanılan malzemeler ile kullanılan teknikler incelemiş ve tarih öncesi dönemlerde, eski Anadolu krallıkları zamanında, Helen uygarlığı, Bizans imparatorluğu, Selçuklu dönemi, Osmanlı imparatorluğu zamanında Anadolu uygarlıklarında kullanılan takılar hakkında bilgi verilmiştir.

ÖZBEL (1947), “Anadolu Kadın Kılıkı” adlı kitapta bireylerin giyim tarzlarının kişisel zevklere, ekonomik durumlara, iklim şartlarına ve geleneklere göre bölgeden bölgeye farklılık gösterdiğini belirtmiştir. Kadın giyimini başlıklar, bedene giyilenler ve sokakta giyilenler olarak sınıflandırmıştır. Ayrıca Kütahya ilinde yaptığı araştırmada kadınların peşli ve peşsiz entari, elbise, ferace ve çarşaf giydiğini, başta ise tepelik, raçkin, fes kullandığını saptamıştır.

ÖZDER (1999), “İç Anadolu Bölgesi Geleneksel Kadın Başlıkları” adlı kitapta geleneksel kadın başlıkları konusunu tanıtmak amacıyla Hunlar, Göktürkler, Uygurlar, Moğollar, Büyük Selçuklular, Anadolu Selçukluları ve Osmanlı İmparatorluğu döneminde kullanılan baş süslemelerini ele almıştır. Ayrıca günümüzde İç Anadolu bölgesi sınırları içinde halkın elinde ve müzelerde yer alan başlıkların malzemeleri ve süslemelerini incelemiştir.

ÖZEL (1992), “Folklorik Türk Kıyafetleri” adlı kitapta folklorik Türk kıyafetlerinin tarihçesini, temel özelliklerini, erkek giyim kuşamını, kadın giyim kuşam ve süslenmesini, halk oyunları ekiplerinin giydiği başlıca giyim eşyalarını ve aksesuarları ele almıştır. Ayrıca halk oyunları ekiplerinin giydiği başlıca giyim eşyalarını ve aksesuarları 5 grupta sınıflandırmış ve fotoğraflarla göstermiştir. Birincisi; başa giyilenler, sarılanlar, takılanlar ikincisi; bedenin üst bölümüne giyilenler, takılanlar üçüncüsü, bele sarılanlar, takılanlar dördüncüsü; bedenin alt bölümüne giyilenler beşincisi ise, ayağa giyilenler, takılanlardır.

SEVÜKTEKİN APAK, M., F. ONAT GÜNDÜZ ve F. ÖZTÜRK ERAY. (1997), “Osmanlı Dönemi Kadın Giyimi” adlı kitapta Osmanlı dönemi kadın giyiminin özellikleri incelenerek 3 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; Osmanlı döneminin kumaş, renk, desen ve süsleme özellikleri ikinci bölümde; Osmanlı saray kadınlarının unvanlarına göre giyimlerinde kullanılan aksesuarların yeri ve önemi üçüncü bölümde; 14. ve 19. yüzyıl kadın giyim özellikleri tanıtılmıştır.

SÜRÜR (1983), “Ege Bölgesi Kadın Giyimleri” adlı kitapta giyim kuşamla ilgili genel tanımlamalar yaparak Batı Anadolu’daki geleneksel yaşam biçimlerine göre Ege yöresi kadın giyimlerini ele almıştır. Giysilerin illere göre aldığı isimler, kullanım alanları ve renkleri incelemiştir.

ÖZBAĞCI, T., N. ÜLGER, G. KURT ve P. TOPTAŞ. (2009), “Halkbilim Araştırmaları Merkezi Birimi Koleksiyonundan El Sanatları Örnekleri II Dokumalar ve Örgüler” adlı kitabın birinci bölümünde örgünün tarihçesi, örgüde kullanılan teknikler, örgünün kalın ve ince örgüler olarak sınıflandırılması yapılmıştır. İkinci bölümde dokumanın tarihçesi, kullanım alanları ile dokumanın sınıflandırılması yapılmıştır. Üçüncü bölümde başlıklar ele alınmıştır. Ayrıca oya, kese, çorap, başlık, çarpana dokuma ve mekikli dokuma katalogu oluşturulmuştur.

4. BULGULAR

4.1. Denizli İli Serinhisar İlçesi Ve Köylerinin Yöresel Kadın Giysilerine Genel Bir Bakış

Yöresel giysi, insanın yaşamında önemli yer tutan kültürel olgudur. Kadın giyimi ise; çocukluk çağını tamamlamış genç kızlar ve her yaştaki kadınların çeşitli cinsten giysileri ile bu giysilerin kullanım biçimidir (Çağdaş, 2002:1).

Yöresel kadın giysi çeşitleri erkeklere nazaran her zaman ve her yerde daha fazla olmuştur (Özbel,1949:3). Ancak kadın ve erkek giysileri pek çok yönden farklılık gösterir. Çünkü kadın ve erkek fizyolojik, psikolojik, sosyal yönden farklı özelliklere sahiptir. Bu farklılık, giysiye doğal olarak yansıdığı gibi inceliklerle giysi cinslerindeki farklılığı da ortaya koyar. Giysi cinslerindeki farklılık; model, kesim, kullanılan malzeme, uygulanan dikiş ve süsleme tekniğini de etkiler (Çağdaş, 2002:1). Bu nedenle yöresel kadın giyimi erkek giyiminden farklıdır.

Günümüzde modern yaşam tarzı geleneksel giysilerin kaybolmasına ya da değişikliğe uğramasına neden olmuştur. Fakat bazı yörelerimizde, geleneksel giysileri kadınlar düğün, nişan, doğum, bayram gibi özel günlerde giymeyi sürdürmektedir.

Serinhisar ilçe merkezi ve çevre köylerinde yapılan araştırmalar sonucu geçmişte ve günümüzde giyilen yöresel kadın giysileri ve özellikleri incelenerek 5 grupta sınıflandırılmıştır.

- 1- Dışa giyilenler;
  - Özel günlerde giyilenler
  - Günlük Giyilenler; ev dışında giyilen gündelik giysiler, ev içinde giyilen gündelik giysiler ve işte giyilenler
- 2- İç giyilenler; geleneksel iç giyim ve günümüz iç giyimleri
- 3- Başa giyilenler
- 4- Ayağa giyilenler
- 5- Takılar ve süslerdir.

4.2. Dışa Giyilenler

Dış giyim, iç giyimin üzerine giyilen giysilerin tümüne denir (<http://www.erdemlimetem.tr>, [12.05.2011]).

İnsanı dış etkilere koruyan, daha çekici ve daha etkileyici görünmesini sağlayan yöntem ile amaçların en önemlisi ve ilk anda fark edilen dış giyimdir (Arıkan vd., 1994'den akt. Ölmez, 1994:49). Dış giyimleri, daha ayrıntılı bir biçimde inceleyebilmek amacıyla dört bölümde sınıflandırılmıştır. Birinci bölüm, bedeninin üst kısmına giyilen dış giyimler olup bunlar araştırma kapsamına alınan yörenin sosyal, toplumsal, kültürel özellikleri ve yaşam biçimleri dikkate alınarak belirlenen tişört, bluz, gömlek, süveter ve diğer dış giyimlerdir. İkinci bölüm bedeninin alt kısmına giyilen etek, maxi, pantolon, şalvar gibi giyimlerdir. Üçüncü bölüm soğuktan korunmak vb. amaçlarla kullanılan mevsimlik giyimlerdir. Bunlar; manto, kaban, pardesü, hırka, ceket, yelek ve diğer dış giyimlerdir. Son bölümde model ve kullanım alanı olarak farklı özellikler taşıdığı için farklı bir grup olarak incelenen tayyör ve elbise bulunmaktadır (Ölmez, 1994:49-50).

Serinhisar ve araştırma kapsamına alınan yerlerde dışa giyilenler; yaşa, mevsimlere, ekonomik duruma ve kullanım alanına göre günlük giyilenler ve özel günlerde giyilenler olarak iki bölümde sınıflandırılmıştır.

4.2.1. Özel Günlerde Giyilenler

Özel günlerde giyilenler; üç etek, göynek, şalvar, cepken, gelinlik, elbise, kuşak ve peştamaldır.

4.2.1.1. Üç Etek Entari (Üç Etek)

Üç etek; dizden alta kadar inen, üç parça etekten oluşan önü düğmeli, kıyıları dalgalı ve nakışlı, içi astarlı iç giysidir (Kuday, 2001:18).

Üç etek entari gerek tarihi devirlerde gerekse günümüzde bölgesel Türk kadın giyiminin en yaygın, en çok kabul gören özel modeli olmuştur. Tören ve gelin giysileri arasında en çok tercih edilen giyim tarzıdır. Giysinin eteklerinin yanları yırtmaçlı, önü açık, bazen belden birkaç düğmeli veya bir karış yeri kapalı, boyu yerle bir denecek derecede uzun olan entarilerdir. Kadife, atlas, seraser, bindallı gibi işlemeli kadifeler yanında çizgili kumaşlardan da dikilir. Ağır kumaşlardan hazırlananlar gelin ve tören kıyafeti olarak da giyilir. Üç etek entarinin altına

çoğunlukla atlas şalvar giyilmekle beraber bazı bölgelerde üç eteğin kumaşından işlemeli şalvarlar kullanılmış ve bunlara “holta” denilmiştir. Üç etekli elbiseler kumaşlarına ve işçiliklerine göre bindallı, tepebaşı gibi özel isimlerle anılır. Üç etek entarinin içine helali gömlek giyilir, beline genellikle altın ve gümüş kemer takılır. Bazen bu eteklerin uçları yürümeye engellemesin diye kemere tutturulur. Bele kemer yerine lahur veya lahuri denilen şal kuşak takılır (Günay, 1986:12).

19. y.y.’da Osmanlı sarayında giyilen üç etek entarilerin boyları oldukça uzun yapılmıştır. Üç etek entariler sarayda cariyeler tarafından giyilmekle beraber halk tarafından da giyilmektedir. Cariyeler hizmet ederken hızlı hareket edebilmeleri için, eteğin üç parça olması kolaylık sağlamıştır, ön parçaları kaldırıp bellerindeki kuşak ya da kemerlerin içine yerleştirilmiştir. Kıyafetin içi astarlı yapılmıştır. Beden kısmına ve etek parçalarına ipek malzemeden tığ oyaları yapılmıştır. Günümüzde yöresel giyimlerde ve folklorik giyimlerde beğeniyle giyilen tarzıdır (Sevüktekin Apak vd., 1997:129).

Üç etek entariler peşli ve peşsiz olarak başlıca iki tipe ayrılır. Peşli entarilerin bazılarının boyu ayakların görünmesine elverişli uzunlukta, bazılarının ise bir buçuk boya yakındır. Etek uçlarının bele sokulmasıyla kıvrıntılar yapılır. Kolları uzun ve kol ağzı oyuntuludur. Bütün kenar kısımlar harç ve mahreme ile çevrilmiştir. Kumaşları sevai, hatai, altıparmaştır. Bu kumaşlardan başka düz ve kadifeden yapılmış olanlar elde işlemelidir. Peşli entarilerin üstüne cepken giymek suretiyle takım tamamlanmış olur. Peşsiz entariler; çoğunlukla baştan geçirilerek giyilir. Ön tarafından bele kadar olan kısmı ile bazılarının ön ve yanları açıktır. Kolları ve yakaları değişiktir, beden kısmında değişiklik yoktur. İlk zamanlarda gelin elbisesi olarak kullanılmış ve daha sonra düğünlerde giymeye başlanmıştır. Peşsiz entariler Anadolu’da “bindallı” adıyla tanınır. Çoğunlukla koyu kadifeden yapılan bu entarilerin yaka, kol ve etek kenarları dantelle çevrilidir. Bindallı entarilerin üstüne bel kemeri bağlanır, kışın kürk ya da hırka giyilir (Özbel, 1949:6).

Denizli ili ve ilçelerinde genellikle üç etek entari olarak adlandırılan kıyafet yöremizde desen ve dikiş özelliğine göre değişik isimler almaktadır. Çal yöresinde mor kaşık sapı, akli hacı basması, morlu yün basma, boncuklu kutma gibi entari isimleri karşımıza çıkarken Çivril’de buzlu fistan, gutma entari, kadife entari, paralı

entari ve hemen her yöremizde ipekli, simli kadife üç etekler giyilmektedir. Tavas ilçesinde saten kumaştan yapılan “henteri” adı verilen üç etek giyilmektedir. Tavas kızları ve kadınları yaşamları süresince bir kerede olsa henteri giymenin sevap olduğunu inanır (Kacar ve Yalçınkaya, 2006:219). Özellikle üç etek entari başta Tavas, Çameli, Kale ve Serinhisar olmak üzere halen düğünlerde rastlamak mümkündür (Kuday, 2001:106).

Serinhisar ve araştırma kapsamına alınan köylerde üç etek entari adı, yaşlı kadınlar tarafından “henteri” olarak kullanılırken orta yaş kadınlar, genç kızlar ve gelinler tarafından da “üç etek” ya da “üç etek entari” olarak kullanılmaktadır. 70–80 yıl öncesi üç etek entariler gelinlik olarak giyilirken günlük olarak da giyilmiştir. Her gelinin 3–4 tane üç eteği olup hem özel günlerde hem de ev işlerinde, bahçe işlerinde giymiştir. Günümüzde ise sadece düğünlerde genç kızlar, gelinler ve orta yaş kadınlar tarafından giyilmektedir (Şekil 3, 4, 6). Üç etek entarinin altına göynek ve üç etek entariyle aynı kumaştan dikilen şalvar giyilir, bele kuşak bağlanır. İsteğe göre üç eteğin ön parçaları şekil 4’de görüldüğü gibi yanlara doğru kuşağa tutturulur veya bele peştamal bağlanır (Şekil 15). Ayrıca giysinin en üstüne isteğe bağlı olarak zıbın giyilir. Başa tel kırma tülbent örtülür, ayağa yün çorap giyilir.

Üç etek entarinin genel görünüşü ise; ayak bileğine kadar uzanan önü iki parça, arkası tek parça etekli kıyafettir. Önden tam yanlardan bele kadar açıktır. Etek kenarları dilimlidir. Yakası U şeklinde, kolları uzun ve manşetlidir. Kolun rahat hareket edebilmesi için kol altında ek parça bulunmaktadır (Şekil 7, 8).

Üç etek entarinin göğüs kısmı düğmelerle, kollar da çıtçı veya düğmeyle tutturulur. Üç eteğin yaka ve etek kenarlarından göynek görülür. Üç eteğin içine krem veya beyaz renkte üç eteğin kalıbına göre patiska veya amerikan bezinden astar geçirilir. Yaka, kol ve etek kenarlarında harçlarla süslemeler görülür.

Şekil 3. Üç Etek Görünümü (Foto Kemal, 2010).

Şekil 4. Üç Etek Görünümü (Çaylı, 2010).

Araştırma kapsamına alınan yerlerde eskiden keten kesme âdetlerinde üç etek dikimini yapan kadın sayısının çok az olmasından dolayı üç eteklerin modellerinde farklılık görünmemektedir. “Keten kesme” çarşı ve pazarlardan düğünlük malzemelerin alınması ve evde kesilip dikilmeye başlanması işlemine denilmektedir (Kaptan, 2003:140). Ayaz ve Yüreğil Köyünde “pusat” olarak da adlandırılmaktadır. Pusat ya da keten kesme âdeti ile düğün öncesi oğlan evinin kadınları ve dikimi yapacak kadın terzi, kız evine gelerek gelinlik kızın beden ölçülerine göre üç eteğin parçaları kesilir. Günümüzde Serinhisar ilçesinde geleneksel giysiler giyilmekte ve bu adet devam ettirilmekte olup giysinin dikimini yapan çok az kadın bulunmaktadır. Ayaz köyü, Yüreğil köyü, Kocapınar köyü ve Yatağan kasabasında pusat ya da keten kesme âdeti geçmişte yapılırken günümüzde yapılmamaktadır. Bugün üç etek entari diktirmek isteyenler Serinhisar ilçesinde diktirmektedir.

Üç etek entari kumaş özelliğinden dolayı sinekli kadife, arpa kurtlu, çitari, telli, basma isimleriyle kullanılmıştır. Serinhisar ilçe merkezi ve köylerinde 70–80 yıl öncesi sarı, kırmızı, mavi, yeşil, mor ve siyah renkte düz veya kendinden desenli saten, kadife, emprime kumaşlardan çitari üç etek entari, sinekli kadife, arpa kurtlu, basma üç etek entari giyimi meşhurken, artık giyilmeyip sandıklarda saklanan üç etek entari örneklerine rastlanmaktadır. Günümüzde özel günlerde yalnızca kırmızı ve yeşil renkte jakar dokumalı satenlerden telli üç etekler dikilmektedir (Şekil 19).

4.2.1.1.1. Çitari Üç Etek Entari

Araştırma kapsamına alınan yerlerde eskiden giyilen üç etek entarilerden birisi “çitari üç etek”tir. Sarı, al, mor ve yeşil renk çitari kumaşlardan dikilir. Kumaş adından dolayı “çitari üç etek” denilmiştir. Çitari; altıparmak kumaşın tekniği ile dokunmuş daha ince dokulu olan tek renk bir kumaştır (Tez, 2009:14).

Şekil 5, 6 ve ek I’de görüldüğü gibi Serinhisar ilçesi, Yatağan kasabası ve Ayaz köyüne ait al ve mor çitari üç etek entari örneklerine rastlanmıştır. Üç eteğin önünde iki, arkasında bir eteği olup uzun kollu ve manşetlidir. Kol altında ek parça bulunmaktadır. Yaka ve etek kenarları sarı ve siyah harçlarla elde dikilerek süslenmiştir. Ön bedeni açık ve düğmelerle kapatılmaktadır.

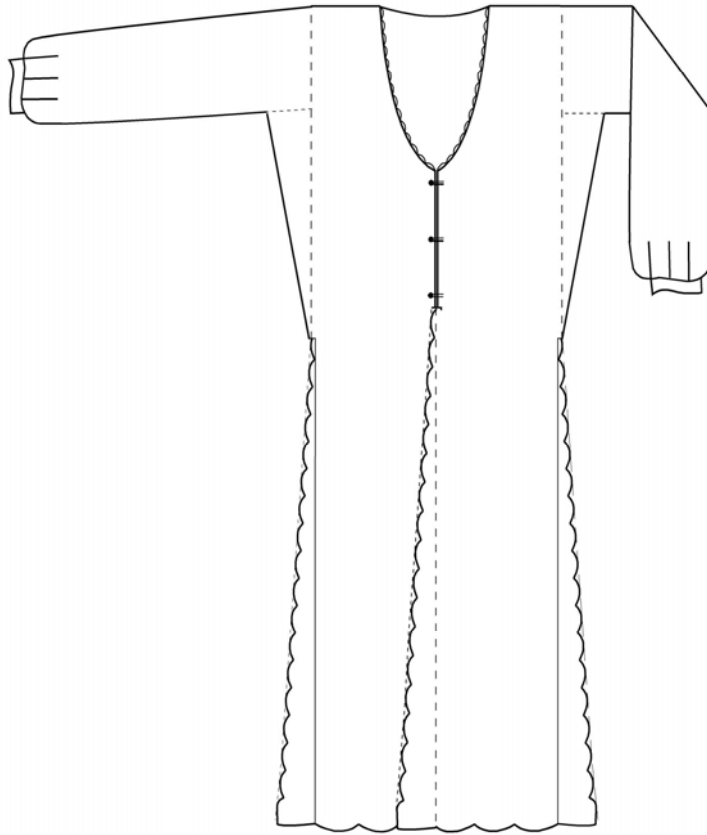

Şekil 5. Yatağan Kasabasına Ait Çitari Üç Etek Görünümü (Kefe Dijital, 2010).

Şekil 6. Ayaz Köyüne Ait Çitari Üç Etek Görünümü (Çaylı, 2010).

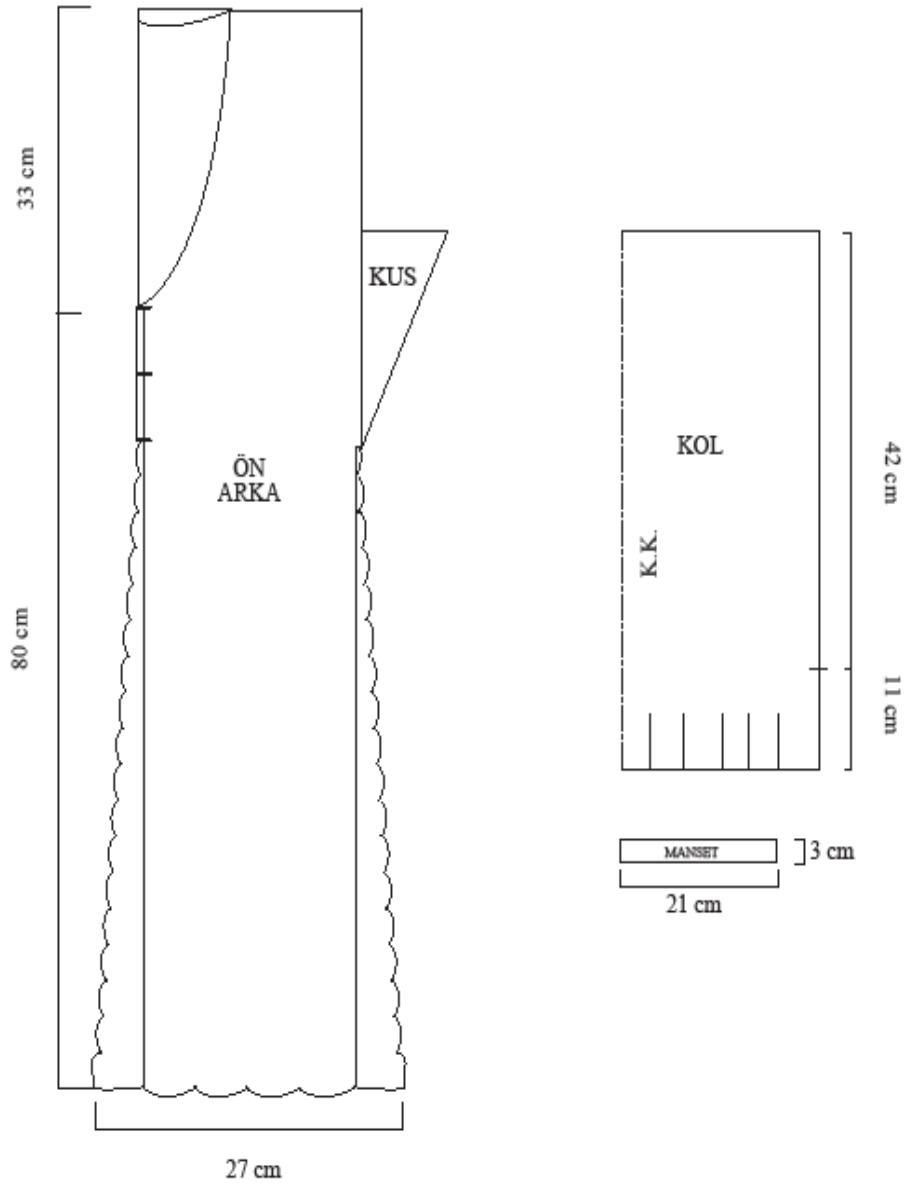
ÜÇ ETEK

1/10

Şekil 7. Üç Etek Teknik Çizimi (Çaylı, 2010).

ÜÇ ETEK

1/15

Şekil 8. Üç Etek Kalıp Çizimi (Çaylı, 2010).

4.2.1.1.2. Sinekli Kadife Üç Etek Entari

Serinhisar ilçesinde kumaş özelliğinden dolayı sinekli kadife olarak adlandırılan üç etek entari, aynı kumaştan dikilen şalvarla ve al göynekle giyilmiştir. (Şekil 9). Kadife; çözgüsü ve atkısı pamuk ya da ipekten olan havlı kumaştır. Türklerde kadife, 15. yüzyılın ikinci yarısından sonra Bursa'da dokunmaya başlanmıştır. Telli kadife olarak çeşidi vardır (Tez, 2009:17).

Şekil 10'daki gibi siyah kadife kumaş üzerinde beyaz renkte küçük yıldız desenleri bulunmaktadır. U yaka kenarı ve etek kenarlarında sarı renkte, ince ve kalın harçla süslenmiştir. Model özelliği diğer üç etek entarilerle aynı olup içi amerikan beziyle astarlanmıştır. Eskiden düğünlerde giyilen sinekli kadife üç etek entari değerli bir kumaş olup ekonomik durumu iyi olanlar diktirmiştir, günümüzde sandıklarda muhafaza edilmektedir.

Ayrıca Sivas Divriği ilçesinde sinekli kadife yaşlı hanımların yakın zamana kadar kullandıkları elbiselerdir. Giysinin sinekli olarak adlandırılması kumaştaki küçük desen özelliklerinden kaynaklanmaktadır (Çulcuoğlu, 2007:157).

Şekil 9. Sinekli Kadife Üç Etek Entarinin Önden ve Arkadan Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 10. Kumaş Detay Görünümü (Çaylı, 2010).

4.2.1.1.3. Basma Üç Etek Entari

Serinhisar ve araştırma kapsamına alınan köylerde giyilen diğer bir üç etek ise basma üç etek entaridir. Şekil 11 ve ek II, III’de görüldüğü gibi desenli emprime kumaşlardan dikildiği için “basma üç üçetek entari” olarak adlandırılmıştır. Emprime; desen ve resim basılmış ipekli, yünlü v.b. kumaş olup Türkçedeki karşılığı “basma”dır (Tez, 2009:15). Sinekli kadife, arpa kurtlu, çitari ve telli üç etek model özellikleriyle aynıdır. Daha çok beyaz ve yeşil renkte desenli basma kumaşlar tercih edilmiştir. Ayrıca kişinin zevkine göre düğünlerde basma üç etek entari üzerine cepken giyilmiştir (Şekil 12, 25). Eskiden günlük ve özel günlerde giyilmiş olan basma üç etekler, günümüzde sandıklarda saklanırken Kocapınar köyünde gelenekselliği sürdürmek için genç kızlara ait basmadan yapılmış üç etek örnekleri görülmektedir.

Şekil 11. Basma Üç Etek Entarinin Yandan ve Arkadan Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 12. Basma Üç Etek Entari Görünümü (Eğer Arşiv, 2011).

4.2.1.1.4. Arpa Kurtlu Üç Etek Entari

Arpa kurtlu üç etek entari yeşil renkte, jakarlı saten kumaştan yapılmıştır. Kumaşın üzerindeki geometriksel desenden dolayı “arpa kurtlu” olarak adlandırılmıştır. Kumaşı satın alınarak dikilmiş olup manşet, yaka kenarı ve etek kenarlarına sarı harçla süsleme yapılmıştır. Diğer üç etek entarilerden farklı olarak arka etek ortasında süsleme bulunmaktadır (Şekil 13, 14). İçi amerikan beziyle üç eteğin kalıbına göre kesilip astarlanmıştır. Topuklara kadar uzanan üçeteğin içine göynek, alta şalvar giyilir ve bele yöresel olan kuşak bağlanır. Şekil 15’de görüldüğü gibi kuşak üzerinden peştamal bağlanarak kullanılmıştır. Model özelliği diğer üç etek entarilerle aynıdır. Serinhisar ilçesinde 60-70 yıl öncesi özel günlerde giyilen arpa kurtlu üç etek entariler günümüzde kullanılmayıp sandıklarda saklanmaktadır.

Şekil 13. Arpa Kurtlu Üç Etek Entarinin Önden Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 14. Arpa Kurtlu Üç Etek Entarinin Arkadan Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 15. Arpa Kurtlu Üç Etek Entarinin Peştamallı Görünümü (Çaylı, 2010).

4.2.1.1.5. Telli Üç Etek Entari

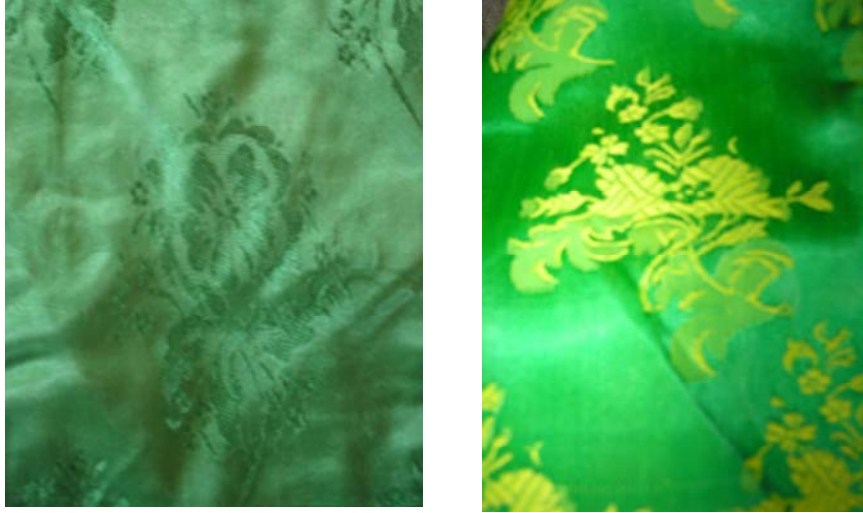
Telli üç etek entari eskiden olduğu gibi bugünde sadece özel günlerde giyilmektedir. Al, gök, sarı, yeşil, pembe renklerde düz veya desenli saten dokuma kumaşlardan yapılmıştır (Şekil 16, 17, 18). Saten; parlak ve kaygan bir kumaş türüdür. İpek, yün ve pamuklu oluşuna göre pek çok türü vardır. Çin, Lyon, Yunan, Türk sateni gibi türleri vardır. Fransızca “satin” kelimesinden gelmektedir (<http://baybul.com>, [17.02.2011]).

Sarı ve siyah harçlarla yaka ve etek kenarlarına süsleme yapılmıştır. Günümüzde daha çok desenli saten dokuma kumaşlardan yapılan al ve yeşil telliler giyilmektedir. Modeli diğer üç etek entarilerle aynıdır. Serinhisar’ın komşu ilçelerinden Tavas, Çameli ve Acıpayam ilçelerinde de telli üç etek entarinin düz veya desenli saten dokuma kumaşlarından yapılmış üç etekler giyilmektedir.

Şekil 16. Telli Üç Etek Entarinin Kırmızı Saten Kumaş Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 17. Telli Üç Etek Entarinin Yeşil Saten Kumaş Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 18. Telli Üç Etek Entarinin Sarı ve Pembe Saten Kumaş Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 19. Yeşil ve Al Telli Üç Etek Entarileri Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 20. Gök Telli Üç Etek Entarinin Önden ve Arkadan Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 21. Yeşil Telli Üç Etek Entarinin Önden ve Arkadan Görünümü (Çaylı, 2010).

Serinhisar ve araştırma kapsamına alınan köylerde geçmişte her gelinin farklı kumaşlardan yapılmış üç etek entarisi varken, günümüzde örnekleri azalmıştır. Kadınların bazıları sandıkta saklarken bazıları bozarak yorgan yapmış, bazıları satmış ya da eskitmiş, bazıları da ilkokul çocuklarına folklor kıyafeti olarak verilmiştir.

4.2.1.2. Cepken

Cepken; gömlek üstüne giyilen ve yakası düz kesim, önü düz veya çapraz, eteği kısa, bele kadar inen, kolları uzun el üstüne kadar düşen giysidir. Giyenin ekonomik durumuna göre yaka ve kol kenarları, önleri, etek köşeleri ipekle, sırma ile süslenir (Koçu, 1967:51).

Salta, ilbade, fermene, delme, pamuklu, camadan gibi isimler alan cepken, üç etek entari üzerine giyilmektedir (Altuntaş vd., 2000;6). Bir nevi ceket yerine giyilmektedir ve boyları genelde bel hizasına geçmez. Çok çeşitli şekillerde yapılmıştır. İçi astarlı ve yün doldurmalı olarak yapılanlara ve kışın kullanılanlara delme ve delmeli denir (Erden, 1999:3).

Cepkenler, geçmişten günümüze kültürlerarası etkileşim sonucu varlıklarını sürdürmüşlerdir. Serinhisar ve araştırma kapsamına alınan yerlerde cepkenin üç etek üzerine giyildiği görülmektedir. Kadınlar cepkeni, “zıbın” olarak da adlandırmaktadır.

Cepkenler, üç eteği diken kadınlar tarafından yapılmaktadır ve bütün cepkenlerin model özellikleri aynı olup yeşil, kırmızı, pembe, turuncu, siyah v.b. renklerde desenli veya desensiz saten kumaşlardan dikilmektedir. Cepkenin genel görünüşü ise; önü iki parçadan, arkası tek parçadan oluşup, öndeki düğmeleriyle bedeni sarmaktadır. Kolları uzun, yırtmaçlı ve manşetlidir. Kol altında kuş olarak adlandırılan ek parça vardır. Yakası U şeklinde ve etek uçları bele kadardır. Arkası düz, önler ve manşetler düğmeyle kapatılmaktadır. Cepkenin içi üç eteğin astarıyla aynıdır. İnce ve kalın renkli harçlarla yaka, ön beden veya kol kenarları üç etekteki gibi süslemelidir (Şekil 22 ve ek V, VI, VII, VIII).

Şekil 22. Cepken Görünümü (Çaylı, 2010).

Ayrıca araştırma kapsamına alınan yerlerden Serinhisar ilçe merkezinde kullanım alanı yaygın olan kırk yama tekniği yatak örtüsü, duvar örtüsü, yorgan ve bohça olarak kullanılırken cepkenlerde de görülmektedir. Artık kumaşların ziyan edilmeyip birbirine eklenmesiyle yapılan bu cepkenlere “benekli zıbın” denilmektedir. Şekil 23, 24 ve ek VII’de görüldüğü gibi arka beden ve kollar tek renk saten kumaşlardan, ön bedenler ise farklı renkteki kumaşların birleştirilmesiyle dikilmiştir. Yaka ve ön beden düğme yerleri harçlarla süslenmiştir.

Şekil 23. Benekli Zıbının Önden Görünümü (Çaylı, 2010).

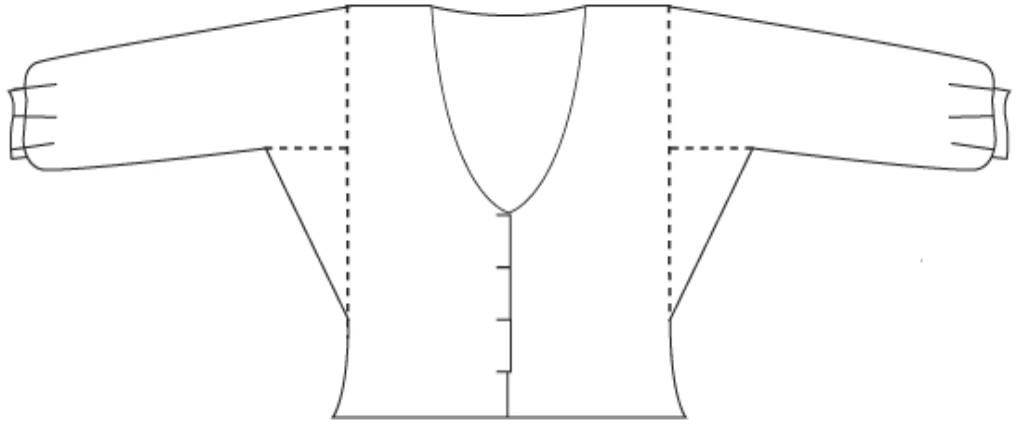
Şekil 24. Benekli Zıbının Arkadan Görünümü (Çaylı, 2010).

Cepkenler daha çok kış aylarında düğünlerde giyilmektedir. Basma üç etek üzerine giyilip bele kuşak bağlanmıştır. Eskiden kullanımı yaygın olan cepken ve benekli zıbınlar, günümüzde sandıklarda saklanmaktadır. Serinhisar ilçe merkezi ve köylerinde cepken ve benekli zıbın örneklerine rastlanılmıştır.

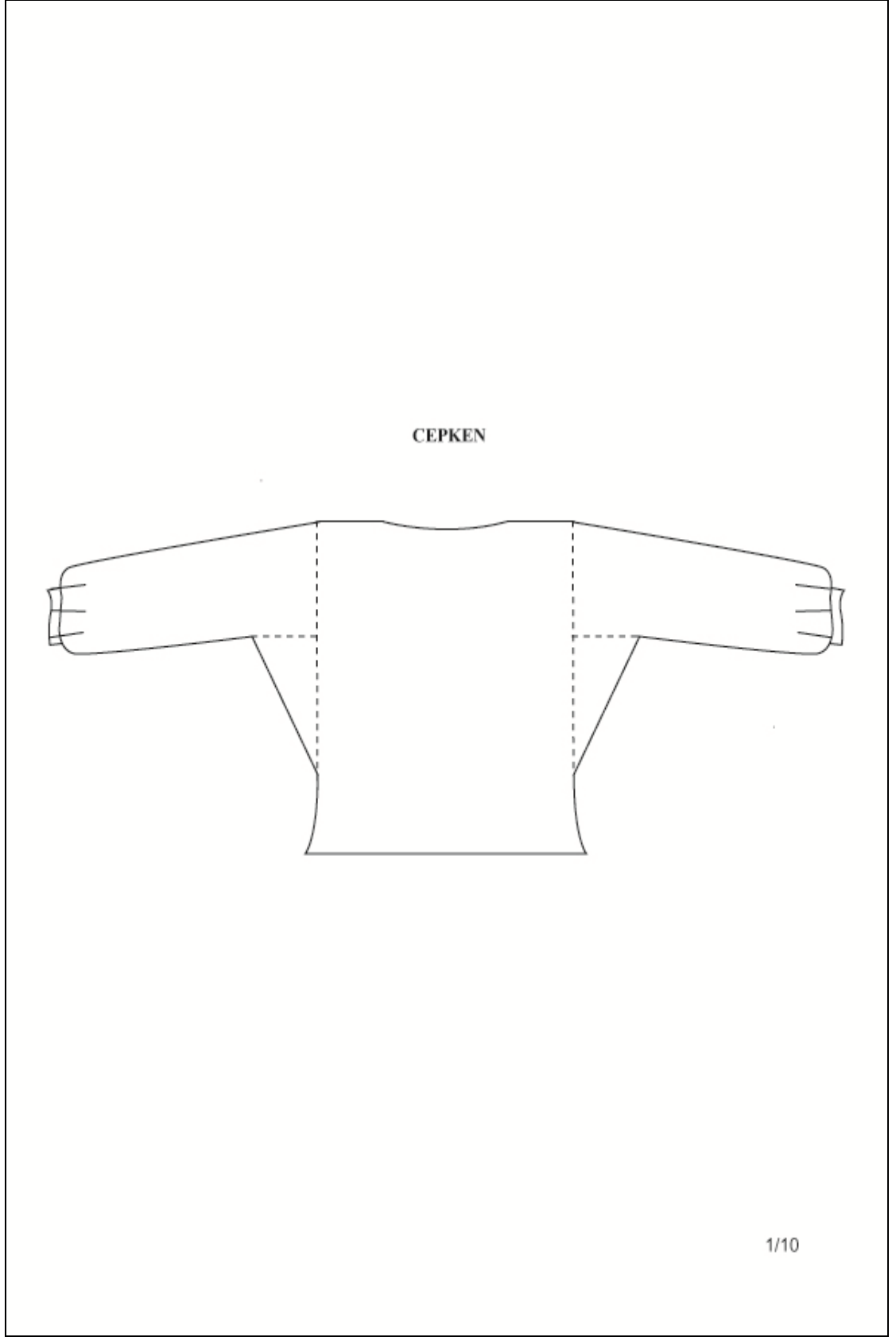
Şekil 25. Basma Üç Etek Üzerinde Benekli Zıbın Görünümü (Çaylı, 2010).

CEPKEN

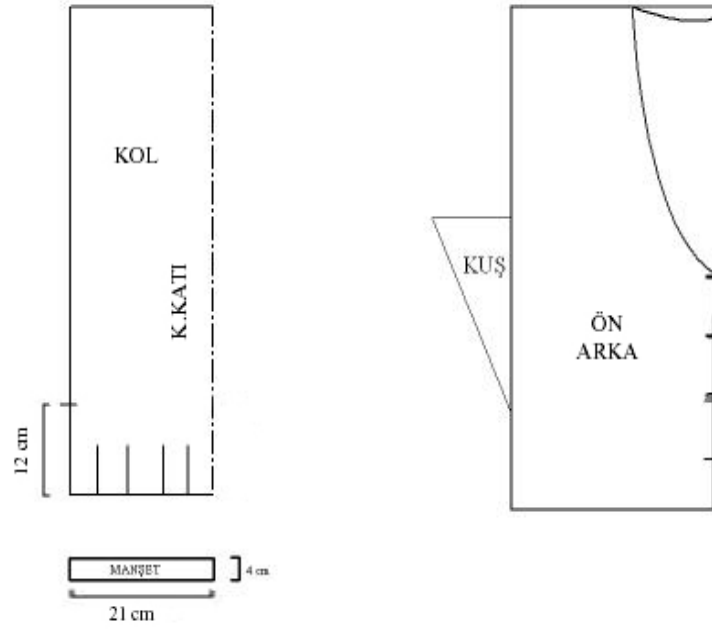
1/10

Şekil 26. Cepken Ön Teknik Çizim (Çaylı, 2010).

Şekil 27. Cepken Arka Teknik Çizim (Çaylı, 2010).

CEPKEN

1/15

Şekil 28. Cepken Kalıp Çizimi (Çaylı, 2010).

4.2.1.2.1. Üç Etek Ve Cepken Süslemelerinde Görülen Motifler

Motif, sanat eserleriyle süsleme işlerinde tekrar eden veya kendi başlarına ayrı bir grup meydana getiren şekillerin her birine verilen addır (<http://www.kalemguzeli.net>, [21.04.2011]). Ayrıca motif; belirli sembollerden türemiş ve insanlar arasında karşılıklı anlaşmaları göstermektedir. Sadece bir süs ve estetik unsur değildir, aynı zamanda motiflerin kendine özgü dilleri vardır (Kuday, 2001:1).

Serinhisar ve araştırma kapsamına alınan yerlerde kadınlar tarafından adlandırılan motif adları oraklı, gelin tacı, eğrimli eğrigara, suyolu, dilek ağacıdır. Üç etek ve cepkenlerin süslemelerinde görülen motifler eskiden olduğu gibi günümüzde de “harç” olarak adlandırılan ince ve kalın kordonlarla yapılmaktadır. Siyah veya sarı renkteki harçlar bazı üç etek ve cepkenlerin yaka, manşet, arka etek ortası ve etek çevresine elle dikilirken, bazı üçetek ve cepkenlerin yaka, ön beden ile kol manşetleri şekil 29’da görüldüğü gibi motif uygulanmayıp kalın ya da ince harçlarla tutturulmuştur. Ayrıca alan araştırmasındaki yerlerden Kocapınar köyünde üç etek üzerinde kurdele ile yapılan süslemelere rastlanmıştır.

Şekil 29. Yaka ve Kol Manşet Görünümü (Çaylı, 2010).

Araştırma kapsamına alınan yerlerin yöresel kadın giysilerinden üç etek ve cepken üzerinde en çok rastlanan motiflerden birisi gelin tacıdır. Gelin tacı motif; evlenirken gelinin taç takması ve onu işlemesi geleneğimizin kadınlara verdiği önemi gösterir. Kadınlar bu gelin tacı motifini geleceğimize yansıtarak giysilerini

işlemişlerdir (Kuday, 2001:34). Şekil 30, 31, 32, 33’de görüldüğü gibi üç eteklerin yaka ve etek kenarlarında değişik şekillerde gelin tacı motifi görülmektedir.

Şekil 30. Yaka Çevresinde Gelin Tacı Motifi ve Detay Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 31. Yaka Çevresinde Gelin Tacı Motifi ve Detay Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 32. Yaka Çevresinde Gelin Tacı Motifi ve Detay Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 33. Etekte Gelin Tacı Motifi Görünümü (Çaylı, 2010).

Eğimli eğrigara motifi; genelde koyu renk iplerle işlendiği için ve kıvrımları anlattığı için verilmiş bir addır (Kuday, 2001:33). Daha çok cepkenlerin, üç eteklerin yaka kenarına ince harçlarla motifler oluşturulur.

Şekil 34. Yaka Çevresinde Eğimli Eğrigara Motifi ve Detay Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 35. Yaka Çevresinde Eğrimli Eğrigara Motifi ve Detay Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 36. Etek Kenarında Eğrimli Eğrigara Motif Görünümü (Çaylı, 2010).

Eskiden olduğu gibi günümüzde de en çok uygulanan motiflerden birisi oraklı motiftir. Günlük yaşamda kullanılan araçlar motif olarak giysilerde yansıtılmıştır. Acıpayam, Tavas, Kale ve Serinhisar ilçelerinin üç eteklerinde sık rastlanır (Kuday, 2001:38).

Şekil 37. Yaka Çevresinde Oraklı Motifi ve Detay Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 38. Etek Çevresinde Oraklı Motifi ve Detay Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 39. Yaka Çevresinde Oraklı Motifi ve Detay Görünümü (Çaylı, 2010).

Dilek ağacı motifi; gerçekleşmesi beklenen dilek ve arzuların giysilere motif olarak yansıtılmasıdır (Kuday, 2001:38). Eskiden gelin kızın üç eteğinin arka etek ortasında rastlanırken, günümüzde üç eteklerin arka ortasında görülmemektedir. Motiflerdeki yapraklar ve dallar ince harçlardan oluşmaktadır.

Şekil 40. Arka Etek Ortasında Dilek Ağacı Motifi Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 41. Arka Etek Ortasında Dilek Ağacı Motifi Görünümü (Çaylı, 2010).

Suyolu motifi; halk arasında suyun ve suyolu yataklarının kıvrımlarının anlatımı, yılan kıvrımlarının anlatımı olarak yorumlanır. Bu kıvrımlar yer yer köşeli, yer yer ise yumuşak dönüşler ile anlatılmıştır. Denizli'nin içinde ve çevresindeki tüm ilçe ve köylerinde görülür (Kuday, 2001:40). Araştırma kapsamına alınan yerlerden Ayaz, Yüreğil ve Kocapınar köylerinin üç etekleri ve cepkenleri üzerinde görülmektedir (Şekil 42).

Şekil 42. Suyolu Motif Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 43. Yaka Çevresinde Suyolu Motifi Görünümü (Çaylı, 2010).

4.2.1.3. Şalvar

Şalvar üst kısmı bol büzgülü, parçaları ayrı ve genişçe dikilmiş üst dondur. Yün ve şaldan yapıldığı için “şalvar” adı verilmiştir. Aynı zamanda ipek ve pamuklu bezden de yapılır (Süslü, 2007:164).

Günümüzde Orta doğu’da yaygın olan şalvar adı farsça “sirval” sözcüğünden gelmektedir. Gerek Anadolu da gerekse Orta Asya’da bu adın değişmiş varyasyonları devam etmektedir (Türkoğlu, 2002:153). Çeşitli yörelerimizde şalvarlara çintıyan, çinti, çityan, boğma, çakşır, holta olarak da adlandırılmaktadır (Erden, 1999:3). Paçaları geniş olanlar “çakşır”, dar olanlar “pontur”, kadınların üçeteklerinin kumaşından diktirdikleri ve işledikleri şalvara “holta” denir. Kadınlar şalvarlarının üst bölümüne içlik (gömlek), salta, fermene veya cepken oluşan takımlar giyer (Günay, 1986:14).

Şalvar Anadolu da çok yaygın kullanılan geleneksel giysilerimizdendir ve çok fazla çeşitleri bulunmaktadır (Erden, 1999:3). Yaklaşık 90 çeşidi belirlenmiştir. Dar, büzgülü, uzun, bilekten bağlı, düz-verev kesimler de dikilen şalvarlar bölgelere, kullandıkları yerlere göre çeşitlilik gösterir. Ayrıca yünlü, ipekli, pamuklu, şayak gibi çok çeşitli kumaşlardan yapılır (Günay, 1986:14).

Şalvar kalıp bakımından paçasız, paçalı, yarı açık apışlı, tamamıyla açık apışlı olarak 4 çeşitte gruplandırılmaktadır. Paçasız şalvar, belirli enlerde kumaşların birbirine dikilmesiyle yapılan torba biçimindedir. Bunların içinde bir insan boyunda

ve iki insan eninde olanlarına rastlanır, uçkurluğu vardır. Bele bağlandığı zaman oluşan kumaş dökümü önden veya yanlardan kaldırılarak bele sokulur. Belden ayak bileklerine kadar olan paçasız bir şalvar türü de vardır. Bunda daha az kumaş kullanılmaktadır, bazılarında ayak şalvar içinde kalır ve görülmez. Fazla kumaş sarf edilmeyen bu şalvarlar ev içinde kullanıldığı gibi özel günlerde de giyilir. Özel günlerde şalvarın bele kaldırılmayıp sarkıtılması hürmet ifade eder. Aynı uzunlukta bazı şalvarlarında bel kısmı dar olup ayağa doğru genişler. Giyildiği zaman ayak kısmındaki büzgü ve kıvrıntılar şalvara güzellik verir. Bu iki tür şalvara şehir giyiminde daha fazla rastlanmaktadır. Ayrıca paçalı ve apış aralarına kadar açık şalvar vardır, bunu köylü kadınlar ile Yörükler kullanır (Özbel, 1949:7).

Serinhisar ve araştırma kapsamına alınan köylerde şalvarlar eskiden gündelik yaşamda ve özel günlerde kullanılırken günümüzde ise sadece özel günlerde üç eteğin altına, iç çamaşırı üzerine giyilmektedir. Giysinin boyu diz altında olup 3,5–4 m. kumaştan dikilerek paçadaki ve beldeki astar gösterilmeden uçkurla büzdürülerek geniş, dökümlü görünüm sağlanır (Şekil 44). Denizli'nin diğer ilçelerinde ise, şalvarlar farklı boyda ve genişliktedir.

Şekil 44. Şalvarın Önden ve Yandan Görünümü (Çaylı, 2010).

Şalvarların kumaşı düz ya da kendinden desenlidir ve üzerinde işleme görülmemektedir. Ayrıca üç etekle aynı renkte olup kadife, saten, çitari, emprime kumaşlardan dikilmektedir. Şalvarların ağ kısmında da üçgen şeklinde ek bir parça olup genişlik sağlanmaktadır.

Şekil 46'da görüldüğü gibi şalvarların bel ve paçaları uçkurla büzdürülür. Kullanım açısından şalvarın iç kısmı, bel ve bilekteki uçkur kısmı amerikan bezinden astarlı yapıldığı gibi Kocapınar köyünde astarsız olanı görülür. Alanda şalvarlar belirli kadınlar tarafından dikildiğinden kalıp özelliği aynıdır.

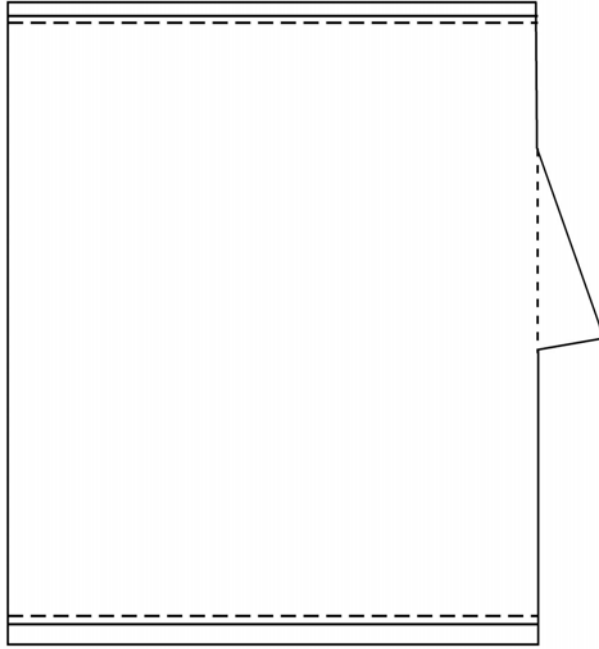

Şekil 45. Uçkurları Bağlanmayan Şalvar Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 46. Uçkurları Bağlanan Şalvar Görünümü (Çaylı, 2010).

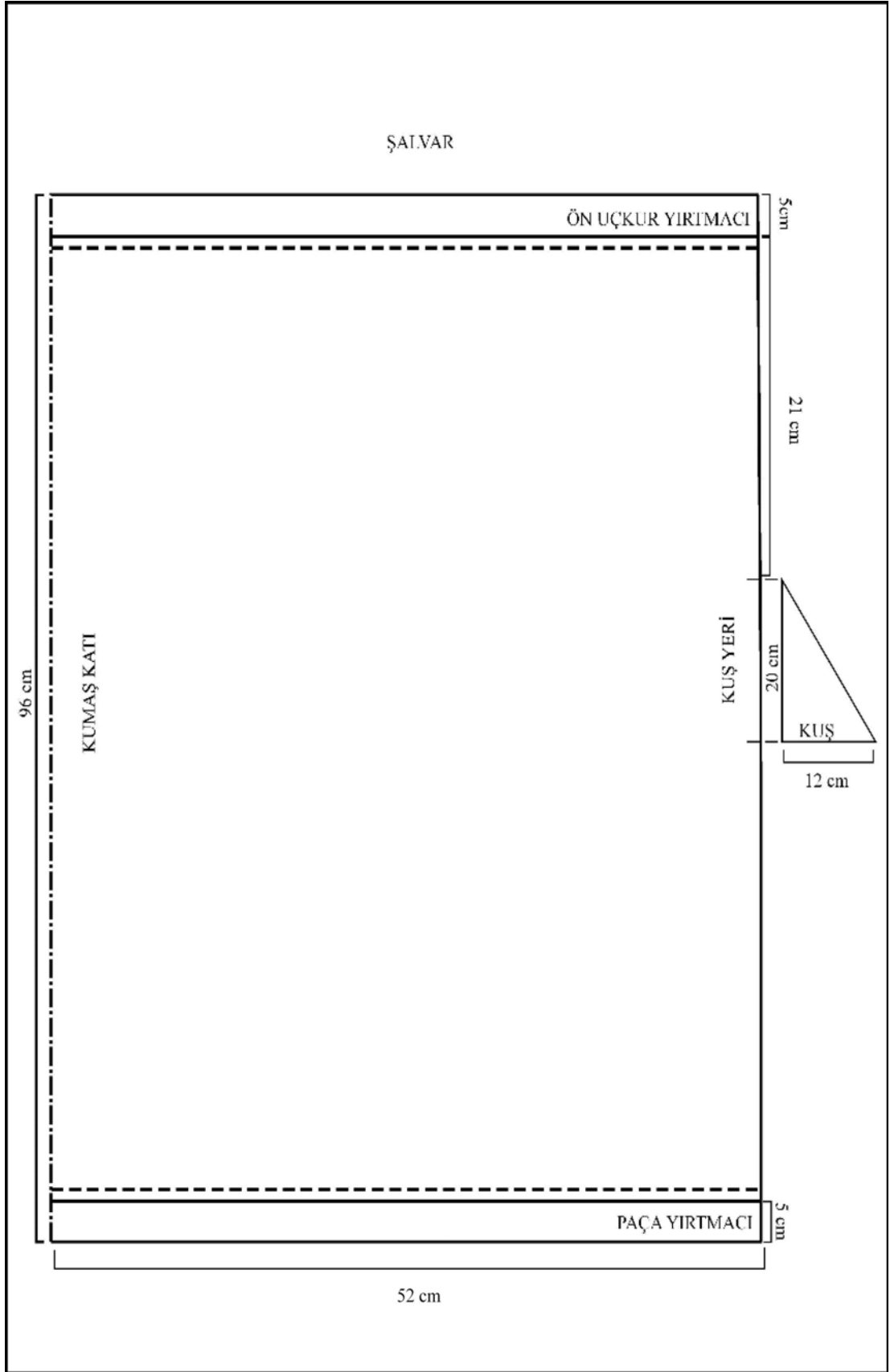
SALVAR

1/15

Şekil 47. Şalvar Teknik Çizimi (Çaylı, 2010).

Şekil 48. Şalvar Kalıp Çizimi (Çaylı, 2010).

4.2.1.4. Göynek

Araştırma kapsamına alınan yerlerde göynek, gömlek manasındadır. Gömlek adı “gönlek” ten gelmektedir ve “gön” deri, ten demektir. Gönlek, çıplak tene giyilen giyim elemanıdır (Koçu, 1969:1259).

Üç eteğin içine Denizli ili Buldan ve Babadağ ilçesinde Buldan bezi göynek, Kale ve Tavas’ta bürümcük kumaştan göynek, Çal ve Çivril’de zıbın göynek veya keten göynek giyilir (Kacar ve Yalçınkaya, 2006:217).

Araştırma kapsamına alınan yerlerde göynek, şalvarla birlikte üçeteğin altına giyilen 2 veya 3 metre uzunluktaki kumaşlardan dikilen uzun kollu, kısa kollu veya kolsuz giysilerdir. Bazı göyneklerin kol, yaka ve etek uçlarında süslemeler görülmektedir. Bürümcük, şile bezi, saten, şifon ve basma kumaşlardan dikilmektedir. Elde edilen bulgulara göre özel günlerde giyilen bu göynekler; bürümcük göynek, basma göynek, şifon (naylon) göynek, şile bezi göynek ve saten göyektir. Kumaş özelliklerine göre adlandırılmıştır. Eskiden gelinlik kızların çeyizinde 2 ya da 20 adet göynek bulunurken, bugün ise 1 veya 2 adettir (P. Koyun, sözlü görüşme, 27 Mart, 2010).

4.2.1.4.1. Bürümcük Göynek

Bürümcük göynekler; bürümcük kumaştan yapılmıştır. Bürümcük, ham ipeği çok az keten ya da pamuk ipliği katılarak dokunan, geniş bir kullanım alanı olan bir kumaştır (Tez, 2008:13). Türkler arasında özel rağbet görmüştür. Düğünlerde gelin ve damatları gömlekleri bürümcükten yapılır, yaka ve kolları genellikle gelinlik kız tarafından iğne oyasıyla işlenir. El tezgâhlarında dokunduğu için bürümcük dar enli olur ve çoğunlukla bir gömleklik top halinde dokunur. İpekle karışık dokunan bürümcük çeşidine “helali” denir ve daha çok erkek çamaşırları için kullanılır. Gerek bürümcük gerekse çok dayanıklı ve kendine mahsus dokuma çeşitleridir. Bursa, Konya, Denizli, Şam ve İstanbul başlıca bürümcük dokuma merkezleridir (Günay, 1986:8).

Serinhisar ilçesinde 1930-1950 yılları arasında dört ayaklı, elle dokunan tezgâhlar vardır. Pamuk ipliğinden kalın bez dokumalar ve yünden çadır, ceketlik dokumalar yapıp giyilmiştir (Serinhisar, 2009:25). Dokuma tezgâhlarda pamuk ipliğinden hazırlanan bürümcük kumaşlar, düz beyaz renkte ve kırmızı çubuklu

olarak dokunmuştur. Eskiden gelinlik kızların ve damatların özel günlerde kullanması için dokunmuş değerli bir kumaştır. Günümüzde ise dokuma örneklerine rastlanılmamaktadır.

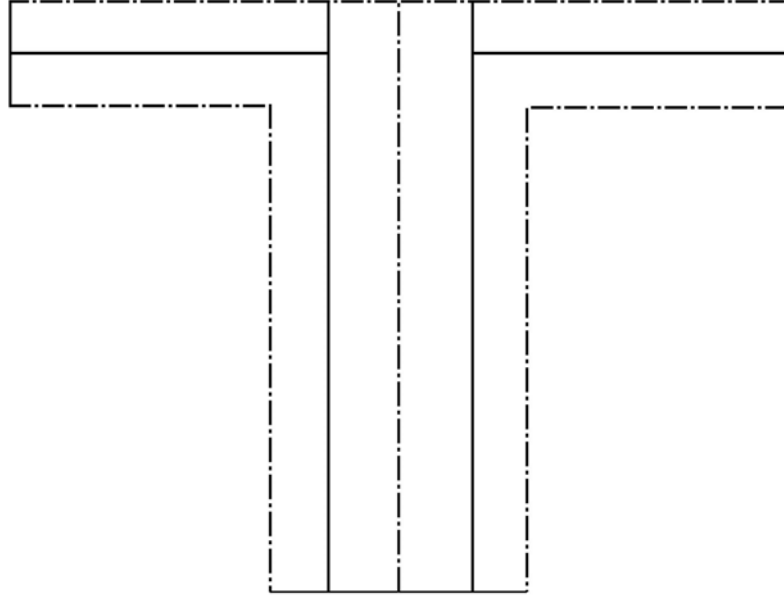
Şekil 49. Büürümcük Kumaş Görünümü (Çaylı, 2010).

Büürümcük kumaştan yapılan göyneklerin boyu belden uzun ve T kol şeklinde hazırlanmıştır. Göyneğin önden ve arakadan görünümü aynıdır. Yakası açılmadan dikilir ve giyileceği zaman açılır. Şekil 52’de görüldüğü gibi göyneklerin kol veya etek ucu iğne oyasıyla süslenir. Araştırma kapsamına alınan yerlerde eskiden kullanılırken bugün kullanılmayıp sandıklarda saklanmaktadır.

Şekil 50. Büürümcük Göynek Görünümü (Çaylı, 2010).

BÜRÜMCÜK GÖYNEK

1/10

Şekil 51. Bürümcük Göynek Teknik Çizimi (Çaylı, 2010).

Şekil 52. Kol Süsleme ve Detay Görünümü (Çaylı, 2010).

4.2.1.4.2. Şifon (Naylon) Göynek

Serinhisar ve köylerinde şifon kumaştan dikilen göynekler yörede “naylon göynek” olarak adlandırılmıştır. 50-60 yıl öncesi üç etek ve şalvarla birlikte dikilmiştir. Boyu kalça hizasına kadar ve bol kesimlidir. Yakası yuvarlak, yırtmaçlı ve yaka kenarı nervürlüdür. Göynekler giyileceği zaman yakalarına çıtçıit dikilir. Kollar truvakar kol¹ ve beden kumaşından farklı olup kumaş tasarrufu yapılarak şifon kumaşlardan veya amerikan bezinden dikilmiştir. Göyneklerde süsleme yapılmamıştır.

Alanda kadınlardan elde edilen bilgiye göre, eskiden bazı kadınların şifon (naylon) göyneğin nasıl yıkanacağını bilmediğinden çok sıcak suda yıkayarak göyneikleri büzüştürdükleri öğrenilmiştir (M. Dağlı, sözlü görüşme, 27 Mart, 2010).

Şekil 53. Şifon (Naylon) Göynek Önden Görünüm (Çaylı, 2010).

¹ Truvakar kol; omuzdan başlayıp dirsek altında bitecek şekilde hazırlanmış kol modelidir (www.eksisozluk.com/show.asp?truvakar) [14.05.2011]).

Şekil 54. Şifon Naylon Göynek Arkadan Görünüm (Çaylı, 2010).

Şekil 55. Şifon Naylon Göynek Yaka Görünümü (Çaylı, 2010).

4.2.1.4.3. Basma Göynek

Üç eteğin altına giyilmektedir. Kırmızı, mavi, yeşil v.b. renklerde desenli basma kumaşlardan dikilmiştir. Basma; düz beyaz dokuma üzerine çeşitli renkte motiflerin baskı yoluyla yerleştirilmesiyle elde edilir. Basmanın Fransızca karşılığı “emprime” sözcüğüdür (Tez, 2008:13).

Basma göyneklerin modeli şifon (naylon) göynekle aynı olup kol ve beden kumaşları farklı renkte, desenli ya da desensizdir. Bazı göyneklerin arka beden yaka kısmından amerikan bezi görülmektedir (Şekil 58). Serinhisar ilçe merkezi ve araştırmaya alınan yerlerde 1930–1960 yılları arası giyilen basma göynekler günümüzde kullanılmamakta olup sandıklarda saklanmaktadır.

Şekil 56. Basma Göynek Görünümü (Çaylı, 2010).

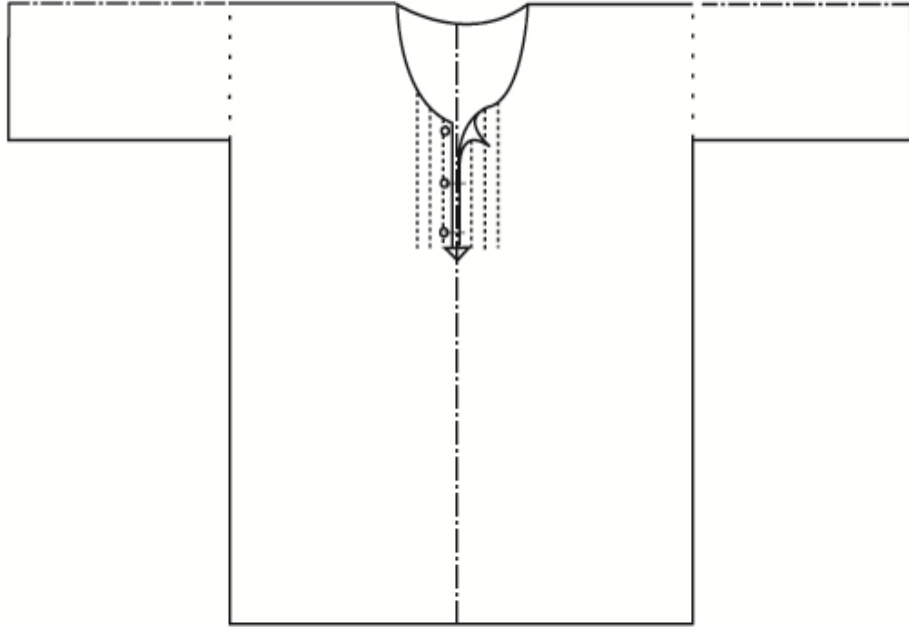
Şekil 57. Kol ve Beden Kumaş Detay Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 58. Yaka Görünümü (Çaylı, 2010).

GÖYNEK

1/10

Şekil 59. Basma Göynek Teknik Çizimi (Çaylı, 2010).

4.2.1.4.4. Şile Bezi Göynek

Serinhisar ilçesinde üç eteğin altına giyilen göynek çeşitlerinden birisi şile bezi göynektir. Şile bezi; tezgâhlarda pamuk ipliğinden dokunan, tamamen Şile'ye özgü bir bezdir. İlk Şile'de dokunması ona bu adın verilmesini sağlamıştır. %100 pamuk olmasından dolayı terletmeyen, alerjik özelliği olmayan sağlıklı bir üründür. Şile bezi rahat, hafif, ucuz, sağlıklı doğal bir kumaş olma özelliğiyle geniş kullanım alanı bulmaktadır. Ayrıca, otantik ve sanatsal desenlerle işlenerek süsleme ve aksesuar olarak da kullanılan bir üründür. İlk zamanlarda Şile'de el tezgâhlarında dokunan Şile bezi taleplerin artmasıyla günümüzde otomatik makinelerle dokunmaktadır. Şile bezinin ipliği 20 numara pamuktur. Bezden çeşitli giysiler, örtüler ve çeşitli ev tekstili ürünler üretilmektedir (www.Yeshim.com, [17.02.2011]).

Evlenecek genç kızlar için diktirilir ve kızlar zevklerine göre göyneğin yaka ve etek uçlarını süslemiştir. Şekil 61'de görüldüğü gibi etek, yaka çevresi ve yaka yırtmacı kenarı naylon iplikleriyle tığ oyası ve kumaş üzerinde bitkisel bezemeler oluşturularak süslenmiştir. Boyu kalça hizasında, sıfır yakalı ve yaka yırtmaçlıdır. Yaka yırtmacı çıtçıtla kapatılmış olup yaka kenarları nervürlüdür. Kollar uzun ve bol kesimli bir giysidir. Diğer göyneklerde görüldüğü gibi beden ve kollar farklı renktedir.

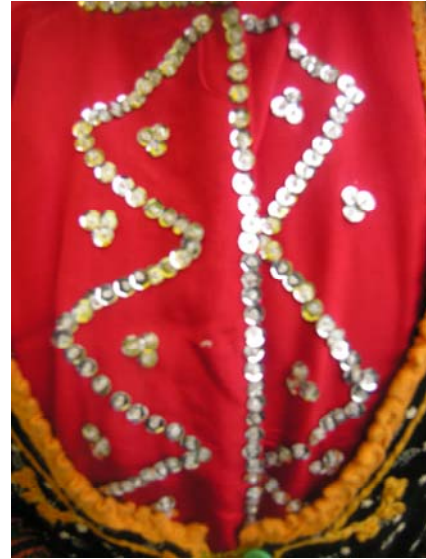
Şekil 60. Şile Bezi Göynek Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 61. Şile Bezi Göynek Süsleme Detay Görünümü (Çaylı, 2010).

4.2.1.4.5. Saten Göynek

Üçeteği tamamlayan “saten göynek” saten kumaştan dikilmektedir. Bol kesimli, boyu kalça hizasına kadar olup uzun kollu, kısa kollu veya kolsuz çeşitleri vardır. Beden kırmızı, gök, turuncu veya yeşil renk saten kumaşlardan, kollar amerikan bezinden, basma kumaştan veya kolsuz dikilmektedir. Sıfır ya da kare yakalıdır, bazı saten göyneklerin yaka kenarı nervürlüdür. İsteğe bağlı olarak yakası, etek ucu ve kolları pul, boncuk veya tel kırma tekniği ile süslenmektedir. Günümüzde özel günlerde genelde kırmızı ve yeşil saten göynekler al üç etek içine, gök saten göynek de yeşil üç etek içine giyilmektedir. Üç eteğin yaka ve etek kenarlarından görülmektedir (Şekil 62).

Şekil 62. Üç Etek İçinde Saten Göynek Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 63. Al Saten G ynerg n  nden Görünümü ( aylı, 2010).

Şekil 64. Al Saten G ynerg n Arkadan Görünümü ( aylı, 2010).

Şekil 65. Kolsuz Al Saten G ynerg  Görünümü ( aylı, 2010).

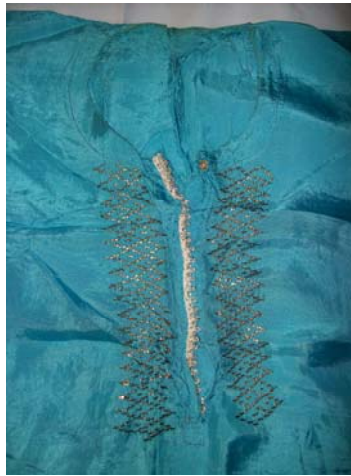

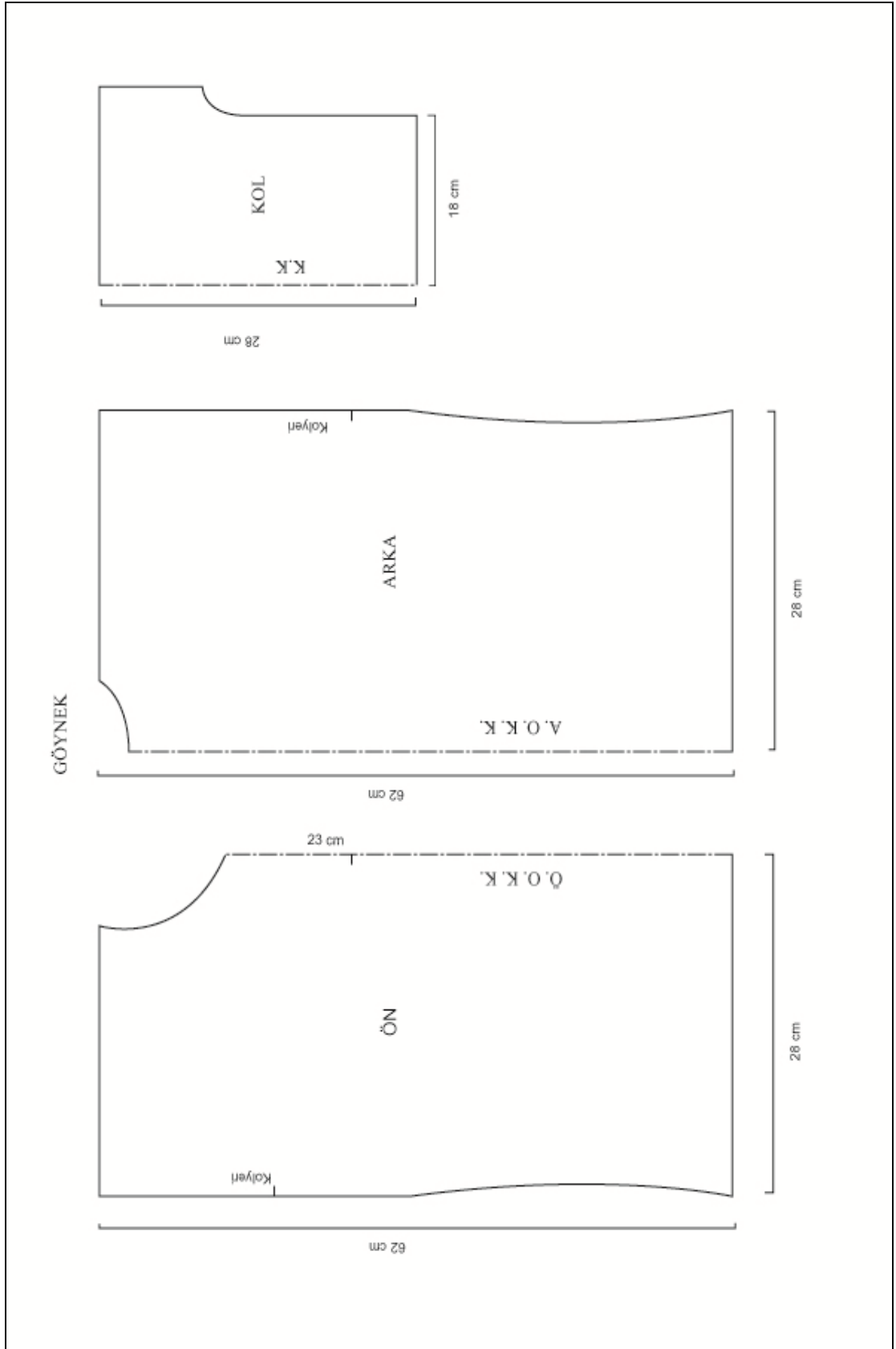
Şekil 66. Saten Göynek Görünümü (Çaylı, 2010).

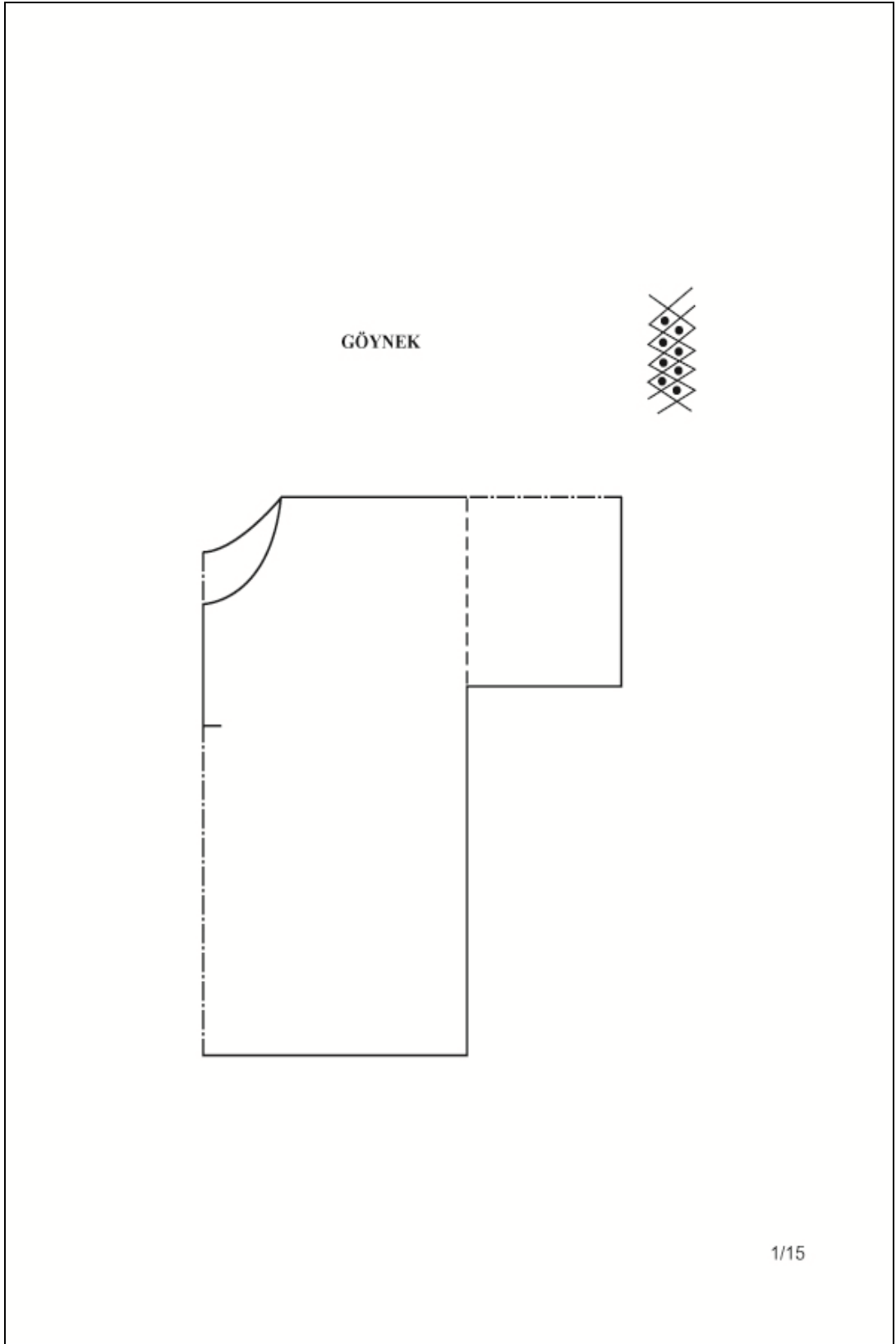
Şekil 67. Süsleme Detay Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 68. Yaka Süsleme Detay Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 69. Saten G y nek Kalıp  izimi ( aylı, 2010).

Şekil 70. Saten GÖYNEK Teknik Çizimi (Çaylı, 2010).

4.2.1.5. Kuşak

Kuşak; beli sıkı tutmak için sarılan uzun ve dar kumaş, şal v.s. olarak tanımlanır (Koçu, 1967:60).

Kuşaklar; Osmanlı kadın giyim kuşamının önemli ve vazgeçilmez parçalarından biridir. Beli sıkı tutmak, soğuğa karşı korumak, elbiselerin bel üzerinden kaymalarını önlemek, bazı araç ve gereçleri saklamak gibi görevleri vardır. Kuşakların kullanıldığı giysiye göre değişen en ve boyları olduğu gibi yapım teknikleri de ayrıdır. Kuşakların üzeri çeşitli motiflerle veya sırma, gümüş, ipek gibi malzemelerle işlenir (Günay, 1986:13). Ayrıca kadınlar elbise veya şalvar üzerine sarılan dış kuşak kullanırlar. Bunlar pamuktan veya çeşitli ipliklerin karışımından dokunur. İpekli ve şaldan yapılanları vardır, bunlar arasında renk ve desen bakımından büyük sanat eseri değeri taşıyanları vardır. Bunların yanı sıra Türk gelenekleri arasında gelinin beline babası tarafından kuşak bağlama oldukça yaygın ve manalı bir adettir. (Günay, 1986:14).

Serinhisar ve araştırma kapsamına alınan yerlerde yöresel kadın giysilerini tamamlayan kuşakların önemli yeri vardır. Geçmişten beri 18- 75 yaş arası genç kızların, gelinlerin ve orta yaş kadınların gelinlik ve üç etek üzerine dış kuşak bağlandığı görülür. Yaşlı ve orta yaş kadınlar eskiden fıstan üzerine kuşak bağlarken bugün kullanmamaktadır (Şekil 72).

Turuncu, yeşil ve mavi renkteki pamuk ipliğiyle, tezgâhta geometrik desenler oluşan kuşaklar Serinhisar ilçe merkezi ve köylerinde “şal kuşak” olarak adlandırılmaktadır. Kare şeklindeki kuşak ikiye katlanarak üçgen kısmı arkada kalacak şekilde üç eteğin üzerine sıkıca bağlanmakta ve kuşağın kenarındaki püsküller özenle sarkıtılmaktadır (Şekil 73). Ayrıca şal kuşaklar bugün ise, Acıpayam ilçesi ve köylerinde üç etek üzerine bağlanmaktadır.

Şekil 71. Şal Kuşak Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 72. Fistan Üzerinde Şal Kuşak Görünümü (Eğer Arşiv, 2011).

Şekil 73. Şal Kuşağın Önden ve Arkadan Görünümü (Çaylı, 2010).

Ayrıca şekil 74’de görüldüğü gibi al kurdele kuşaklar gelin kızın gelinliği üzerine aile erkeği tarafından bağlanırken, şal kuşaklar da genç kızların ve orta yaş kadınların üçetekleri üzerine yaşlı kadınlar tarafından bağlanmaktadır. Bu durum Serinhisar ilçesi, Ayaz köyü, Yatağan kasabası, Yüreğil köyü ve Kocapınar köyünde hala görülmektedir.

Şekil 74. Kurdele Kuşağın Kullanış Biçimi (Kefe Dijital, 2010).

4.2.1.6. Peştamal

Peştamal; bele bağlanan ve vücudun belden aşağı kısmını örten bezdir (Koçu, 1967:191). Denizli’nin Buldan ve Kızılcaölük ilçelerinde el tezgâhlarında ipek ve pamuk ipliğinden dokunmaktadır. Alan araştırmasında elde edilen peştamallar, buralardan satın alınarak kullanılmıştır. Peştamallar 110X170 ebatlarında dikdörtgen şeklinde olup bordo veya koyu pembe zeminli, dikey çizgilerden oluşur.

Şekil 75. Peştamal Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 15'deki gibi üç etek entarinin üzerine takılan peştamallar kısa kenarları yanda birleştirilerek kuşağa tutturulur. Eskiden peştamallar isteğe göre daha çok üç eteğin tamamlayıcısı olarak önlük amaçlı kullanılmış olup günümüzde ise, sandıklarda saklanmakta veya dekoratif amaçlı kullanılmaktadır.

4.2.1.7. Gelinlik

Evlenme törenleri toplumsal yaşamda en etkin olarak kutlanan geçiş dönemi törenlerinden biridir. Evlenme törenlerinin, diğer toplumlarda olduğu gibi bizim toplumumuzda da kutlandığı bilinmektedir. Bu törenlerin en önemli özelliği toplumsal paylaşımdır. Evlilik törenleri bir bakıma da genç kız ve ergen erkeklerin toplumsal yaşama kabullerini simgeleyen bir törendir. Düzenlenen bu evlilik töreni, çeşitli simgeler ve değerler yüklenmiş giyim objeleri yardımıyla yapılmaktadır (Sümbül, 2006:9). Gelinliklerde bunun en belirgin örneklerindendir.

Gelinlik; eski toplum hayatımızda kadın kıyafetinde bir kadının ömrü boyunca giydiği en pahalı, en süslü entaridir (Koçu, 1967:121).

Osmanlı döneminde düğün kıyafetlerinde kullanılan kumaşların daha sembolik olmaları özen gösterilmiştir. Türk kırmızısı ile hazırlanmış düğün kıyafetlerine kalem işi desenler, altın, gümüş ve kılaptan ipliklerle kutsal çiçekler ve ayetler işlenmiştir. 17. yüzyılda gelinlik, en üstte pelerin ve arakaya doğru uzun kuyrukla tamamlanmıştır. Pelerin önden kıymetli taşlarla ve süslemelerle yapılmış ince bir bantla iç elbiseye değerli bir broşla tutturulmuştur. II. Abdülhamit zamanına kadar sultanlar, hanedanın rengi olan kırmızı kumaştan gelinlik elbisesi giymiştir.

Bunu ilk kez II. Abdülhamit'in kızı Naima Sultan yıkmış, davetlilerin önüne beyaz gelinlikle çıkmıştır. Bundan sonra sultanlar, beğendikleri renklerden gelinlik giymişlerdir (Sevüktekin Apak vd., 1997:114).

Evlilik törenlerinde giyilen özel giysiler, yörelere göre farklılık göstermekte bindallı, üç etek, elmasiye, kaftan vb. olarak karşımıza çıkmaktadır. Gerek kumaş cinsi, gerek model özelliğiyle, günümüzü aratmayacak kadar güzel olan bu giysiler, geçmiş dönemlerde teknolojinin olmamasına rağmen özenle dikilmiş ve süslenmiştir. Beyaz gelinliğin giyilmeye başlanmasıyla yavaş yavaş kaybolan geleneksel gelinlikler müzelerde ve sandıklarda hatıra olarak saklanmaktadır. Çok az kısmı ise geleneklerine bağlı bazı yörelerde halen giymekte ve yörelere özgü çeşitleriyle özünü kaybetmeden devam ettirmektedir (Çağdaş ve Özkan, 2005:1213).

Serinhisar ve araştırma kapsamına alınan yerlerde düğünlerde giyilen giysiler eskiden olduğu gibi günümüzde de önemsenmektedir. Düğün öncesi yapılan hazırlıklarda oğlan evi kızın gelinliğine, kız evi de oğlan evinin damatlığı alır. Bazen oğlan evi gelinliği her zaman satın almayıp diktirdiği bilinmektedir. Geçmişten günümüze devam eden bu âdetin değişmemesine rağmen giysilerde ise bazı değişiklikler olmuştur. Eskiden özel günlerde gelinlik olarak giyilen üç eteklerin yerine zamanla beyaz gelinlikler yer almıştır (F. Çırak, sözlü görüşme, 23 Temmuz, 2010).

Serinhisar ve araştırma kapsamına alınan yerlerde 50–60 yıl öncesi lame veya dore jakarlı² dokuma sentetik kumaşlardan dikilmiş gelinlikler giyilmiştir. Gelinlikler genelde şekil 76, 77 ve ek XVII'de görüldüğü gibi gelinin beden ölçülerine göre yuvarlak veya gömlek yakalı, belden büzmeli, önler pensli veya kuplu, uzun kollu, geniş etekli ve midi³ boylu elbiselerdir. Yaka kenarı, göğüs, bel ve etekler fistolarla süslü, yandan veya arkadan fermuarlıdır. Ayrıca gelinliğin altına tikolta giyilir (Bkz. Sayfa 93).

---

² Jakarlı dokuma, iplikleri birbirinin içine sokarak kendinden desenli dokunan kumaşa verilen addır (<http://www.uludagsozluk.com> [14.05.2011]).

³ Midi, etek boyu diz ve diz altı seviyede olan etek türüdür (<http://www.eksisozluk.com/show.asp?mid=20> [14.05.2011]).

Gelinliği tamamlayıcı olarak, başa tel kırma veya al duvak örtölüp oğlan evinin ekonomik durumuna göre takılar takılır. Düğünden sonra bazı kadınlar gelinliklerini günlük hayatta kullanmak için Denizli il merkezinde boyatarak giymiştir (H. Yatağanbaba, sözlü görüşme, 23 Temmuz, 2010).

Şekil 76. Yatağan Kasabası Gelinlik Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 77. Serinhisar İlçesi Gelinlik Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 78. Lame Jakarlı Dokuma Sentetik Kumaş Görünümü (Çaylı, 2010).

Gelinlikler ve tamamlayıcı parçalar zamanla moda, gereksinimler ve kişisel tercihlere göre değişime uğramıştır. Araştırma kapsamına alınan yerlerde 35- 40 yıl öncesi lame veya dore jakarlı dokumalı gelinliklerin yerine beyaz saten ve gipür kumaşlardan gelinlikler dikilir ya da satın alınıp eldiven, tül duvak, cığa, taç ve gelin çiçeğiyle tamamlanmıştır. Mevsime göre kısa veya uzun kollu, etekler ayak bileğine kadar uzun, hafiften kabarık ve gipürlerle süslüdür. Ayrıca düğün öncesi gelinin saçları, eli ve ayağı kınayla renklendirilerek gelinliğe tamamlayıcı olarak süslenir. Gelin, gelinliği sadece düğünde giymeyip düğün sonrası kız evine el öpmeye giderken de giymiştir (M. Fakı, sözlü görüşme, 19 Haziran, 2010).

Şekil 79. Yatağan Kasabası Gelinlik Görünümü (Kefe Dijital, 2010).

Şekil 80. Kocapınar Köyü Gelinlik Görünümü ve Tamamlayıcı Aksesuarlar (Çaylı, 2010).

Günümüzde ise gelinlik, düğün törenlerinde giyilen, beyaz veya krem rengi olan, saten ve gipür dantellerle dikilen, üzeri pul, boncukla süslenebilen, beden kısmı genellikle oturan belden büzgülü veya pileli olabilen, iki parçadan da oluşabilen, etekleri çok geniş veya düz inen topuklara kadar ihtişamlı elbisedir (Çağdaş ve Özkan, 2005:1213).

Serinhisar ve araştırma kapsamına alınan yerlerde günümüzde gelin kızlar kabarık etekli, modelli ve beyaz renkli gelinlikler seçmektedir (Şekil 81). Oğlan evi tarafından gelinlik hazır satın alınmakta, ekonomik duruma göre kiralanmakta ya da diktirilmektedir. Gelinin başına hala kırmızı duvak örtülmekte, bele al kurdele kuşak bağlanmakta ve boyna karanfil takılmaktadır (Şekil 82). Eskiden gelin başlarını süslemek amacıyla kullanılan cığaların yerine günümüzde kuaförlerde duvağa göre saç modeli yaptırılmakta ve kozmetik malzemelerle süslenmektedir.

Şekil 81. Gelinlik Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 82. Gelinlik Görünümü (Foto Kemal, 2010).

4.2.1.8. Elbise

Elbise; amaşının üstüne giyilecek her türlü eşyadır. (<http://www.turkcebilgi.com>, [01.03.2011]).

Serinhisar ve araştırma kapsamına alınan yerlerde düğün, nişan, bayram gibi özel günlerde gelinler ve orta yaş kadınlar kadife, jakar dokumalı parlak kumaşlardan elbiseler giymiştir. Kadınlar zevklerine göre elbiseleri genelde uzun kollu, yakalı, yakasız ve rahat hareket edebilmek için geniş etekli, ceketli, ceketsiz olarak dikmiş veya diktirmiştir. Ayrıca kadife elbiselerin yaka, kol ve etek kenarlarında sutaşı, boncuk, pul v.b. malzemelerle süslemeler yapıldığı ya da sade süslemesiz olarak giydiğı, şekil 84, 85’de görülen jakar dokumalı kumaşlardan yapılan elbiselerin kumaş özelliğinden dolayı süsleme yapılmadan giyildiğı görülür. İ amaşırı üzerine giyilen elbiselerin üzerinden altın takılar takılarak kullanılmaktadır. Eskiden zel günlerde giyilen bu giyim elemanlarının kullanımı kalkmış olup sandıklarda saklanmakta veya bozularak yorgan, yastık haline getirilmiştir.

şekil 83. Elbise Görünümü (aylı, 2010).

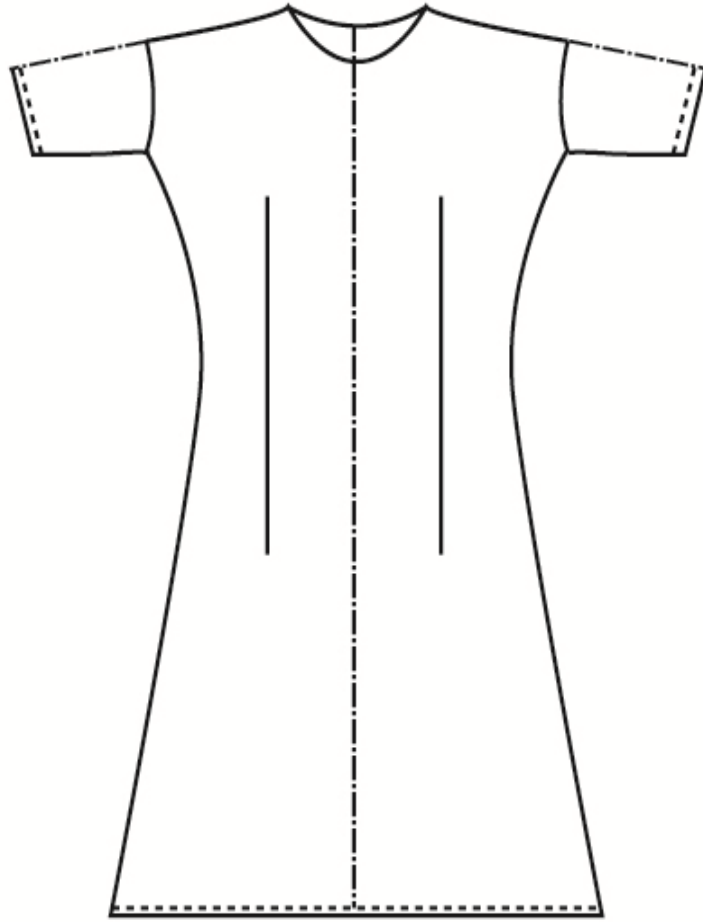

Şekil 84. Elbise ve Ceket Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 85. Elbise ve Ceket Görünümü (Çaylı, 2010).

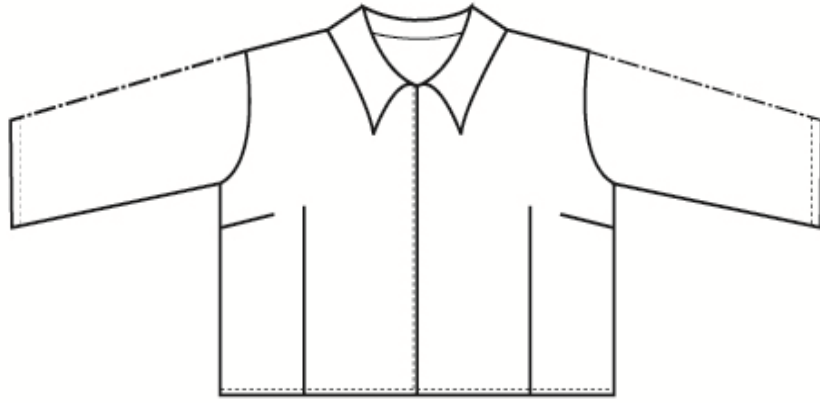
ELBİSE

1/10

Şekil 86. Elbise Teknik Çizimi (Çaylı, 2010).

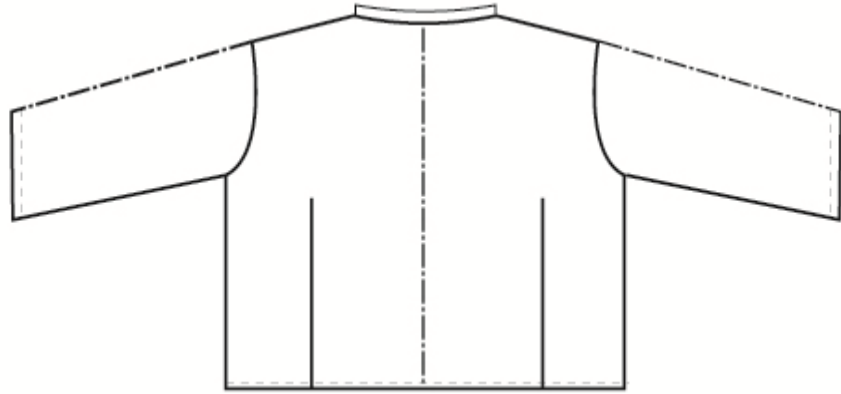
CEKET

1/15

Şekil 87. Ceket Ön Teknik Çizimi (Çaylı, 2010).

CEKET

1/15

Şekil 88. Ceket Arka Teknik Çizimi (Çaylı, 2010).

4.2.2. Günlük Giyilenler

Günlük giyilenler yaşa, mevsime, moda, ortama ve ekonomik duruma göre günlük olarak ev içinde, ev dışında ve işte giyilen giysiler olarak sınıflandırılmıştır.

4.2.2.1. Ev Dışında Giyilen Gündelik Giysiler

Örtünmenin gerekli olduğu şeklindeki yorumların etkisiyle Selçuklular döneminden başlayarak, kentlerde yaşayan kadınların sokak kıyafetlerinde yavaş yavaş bir değişimin meydana geldiği izlenmektedir. Kırsal kesimde kadın ve erkeğin bir arada yaşaması ile çalışması geleneği ekonomik nedenlerle de değiştirilemediği için, evinden dışarıya çıkan kadının bir örtü alması yeterli sayılmıştır. Buna karşılık kentlerde tesettüre uymak için, kadınların sokakta bedenini kaplayan yeni bir üst giyimleri ve yüzlerini de örtmeleri yoluna gidilmiştir. Böylece kadın giysileri ayakta şalvar, bedende cepken ya da entari, üstte hırka veya kaftan biçiminde devam ederken, kent sokaklarında bunların üstüne giyilen çarşaf-peçe veya ferace-yaşmak'ın eklenmesiyle başka bir görünüm almıştır (Turan, 2000:255).

Ev dışında giyilen giysiler, Osmanlıda özellikle kadınların toplum hayatındaki yerini vurgulayan ev dışında tüm kıyafetlerinin en üzerine giydikleri giysilerdir. Ferace, yeldirme, maşlah ve çarşaf gibi isimler alan üst giysilerdir. Bunlara ev dışında, sokakta giydikleri için “sokak giysisi” denir. Örtünme amaçlı giysilerdir (Berk, 2006:81).

Ferace; Selçuklular zamanında ortaya çıkmıştır (Turan, 2000:256). İslam geleneklerine göre önceleri her sınıftan kadın evden çıkarken, kışın çuha, yazın ince yünlü ya da ipekli bir kumaştan, kolları parmaklarına kadar uzun ve dar, etekleri yere kadar uzun ve bolca ferace giyer (Sürür, 1983:16). Osmanlı İmparatorluğu zamanında giderek yaygınlaşmış ve kaftanın yerine almıştır (Turan, 2000:256). Sokak giysilerinin en eskisidir. 16. ve 17. yüzyıl boyunca ferace modelleri aynı olup 18. yüzyılın başlarından ve 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren kadın ferace ve yaşmaklarında değişim olmaya başlamıştır. Cumhuriyet yıllarına doğru ise feracenin uzunca bir manto biçimine girdiği görülür. Feracenin üstüne iki tülbent parçasından oluşan “mahreme” ya da “yaşmak” örtülür. Birinci parça başa örtülerek çene altından tutturulur. İkinci parça, yalnızca göz çevresini açıkta bırakarak, ağız ve burnu kapatacak biçimde sarılmıştır (Sevüktekin Apak vd., 1997:100–102). Ferace

biçimleri Batı Anadolu'nun birçok köyünde, yaygın bir ev dışı giyimidir. Bursa'da "saya", Ege bölgesinde "kıvrak", Söğüt, Bilecik çevresinde "kırık" denir. Bugünkü Bilecik, Bursa, Eskişehir, Kütahya, Çanakkale, İzmir, Muğla, Manisa ve Afyon illerinde bulunan yerli köy halkının büyük bir kesiminde ev dışı giyimi olarak giyilir (Sürür, 1983:17).

Ev dışında giyilen carlar, feracelerden sonra giyilmeye başlamıştır. Büyük ve geniş dokumalı, renk ve çeşitli desenleriyle bölgeden bölgeye değişir. Gelinlerin ve genç kızların carları kılaptan ile sarı ve beyaz sırmadan süslemelidir. 1872'den sonra feracenin yanı sıra kullanılmaya başlanan çarşaf Suriye'den gelmiştir. İki uzun kumaş birbirine birleştirilip, belden uçkurla büzülerek oluşturulan torba çarşaf, yüze şeffaf peçe takılarak kullanılmıştır. 1889'da II. Abdülhamid tarafından saraydaki hanımların torba çarşaf giyinmeleri yasaklanmıştır. Bunun üzerine pelerin ve etek olmak üzere iki parçalı çarşaf kullanılmaya başlanmıştır (www.theottomans.org, [12.05.2011]). Etekler uçkurlu olup bele bağlanır ve pelerinler başa alınır. Carlar ve çarşaf giyildiğinde büzgü ve döküntüler oluşur. Yeldirmeler ise; feracelerin sadeleştirilmiş şeklidir. Genellikle yandan cepli, önleri göbeğe kadar düğmeli ve etekleri uzundur. Yeldirmeli kadınlar yüzlerini yaşamak takarlar (Özbel, 1992:16). Ayrıca kadınlar eğlence ve gezide maşlah giymiştir. Maşlah; torba şeklinde eni ve boyu eşit, dört köşe ipekli bir kumaştan yapılan bir üst giyimdir (Sevüktekin Apak vd., 1997:105).

Günümüzde Buldan ilçesi ile çevresinde "üstlük" ve "peştamal" adı ile üretilen pamuklu ve ipekli giysileri kadınlar yörede bele kuşanarak kullanırlar. Denizli ve Buldan'da dokunan peştamal örtüler, hemen hemen bütün Anadolu kadınlarını simgeleyen bir sokak giyimidir. Denizli, merkez olmak üzere Adana'dan Muğla'ya ve İzmir'den, Yozgat'ı da içine alan geniş bir çevreye yayılmıştır. Genel olarak, düz siyah veya çizgili peştamallar sokak giyimi olarak bele sarılır (Sürür, 1983:19).

Serinhisar ilçesi, Ayaz, Yüreğil, Kocapınar köyleri ile Yatağan kasabasında kadınlar peştamalı özel günlerde üç etek üzerine sararak kullanırken ev dışında daha çok "mahrama takımı" giymiştir. Her genç kızın çeyizinde bulunan mahrama takımı, ev dışına çıkılırken ev içi giysilerinin üzerine giyilir. Siyah renkte, belden lastikli, bol

kesimli eteğiyle baş ve bedenin üst kısmını örten örtü olarak iki parçadan oluşur. Etek boyu diz altı ve ayak bileği arasında değişmektedir.

Şekil 89. Mahrama Takımı Görünümü (Çaylı, 2010).

Ayrıca mahrama takımının üst kısmı kareli, pamuklu saten dokuma kumaştan yapılmış kolsuz üst giysisi olarak da kullanılır. Ev içi giysileri ve tülbindin üzerine örtülmektedir. Eskiden gelinler, orta yaş ve üstü kadınlar tarafından her mevsim kullanılan mahrama takımı, günümüzde ise orta yaş ve üstü kadınlar tarafından mahrama takımının üst kısmı başörtüsü yerine kullanılmaktadır (Şekil 120).

Serinhisar ve araştırma kapsamına alınan yerlerde mahrama takımının yanı sıra kadınlar bugün olduğu gibi eskiden de kış aylarında pardesü ve kadife kumaştan dikilmiş ceketler giymiştir (Şekil 90). Ayrıca ek XIX’da görüldüğü gibi kışın soğuktan korunmak için el örgüsü ceketler örülerek ev dışında hala giyilmektedir.

Şekil 90. Pardesü Ve Kadife Ceket Görünümü (Eğer Arşiv, 2011).

4.2.2.2. Ev İçinde Giyilen Gündelik Giysiler

Eski Türk kadınlarının asıl yaşamı ev içinde geçtiği için ev içi giysileri daha zengindir. Evde giyilenler; gömlek, iç yeleği, etek, şalvar gibi giyecekler ve hırka, yelek gibi üstlüklerdir (Tezcan, t.y.:262). Osmanlı kadınının 16. yüzyılda ev içi giysileri uzun elbiseler şeklindedir. Üst elbiseler ayak bileklerine kadar uzun, bele kadar düğmeli, belden aşağısı serbest bırakılmaktadır. Göbeğe doğru sarılan kuşaklar kullanılmaktadır. İç göynekler genellikle şeffaf kumaşlardan yapılmaktadır. Kollar oldukça geniş ve uzun görünümlüdür. İç elbiseni altına çeşitli kesimli bol paçalı, dökümlü, sıkı paçalı uçkurlu şalvarlar giyilmektedir. 17. yüzyılda kadınların iç elbiseleri basit göynek şeklindedir. Üstte giyilenler daha çok ipek, kadife ve saten kumaştan, zenginler için ise; brokar⁴ kumaştan yapılmış elbiselerdir. Elbiselerin kenarları şeritler ve saçaklar kullanılarak süslenmektedir. Elbisenin üzerine altın ve gümüş süslemesi bulunan kuşak sarılmıştır (Sevüktekin Apak vd., 1997:111-113).

⁴ Brokar kumaş; sırma ya da gümüş işlemeli bir tür ipekli kumaştır. (www.turkcebilgi.com/brokar/sozluk, [16.04.2011]).

19. yüzyılda üç etek ve dört etek denilen elbiseler giyilmiştir. Bu entarilerin yanında torba şalvar ile sim işli cepkenler ve bellere bağlanan, iki ucu işlemeli kuşaklar zarif ve rahat bir kıyafet oluşturmaktadır. İçlerine kol ağzları ve yaka kenarları oyalı bürümcük veya ipekli kumaşlardan gömlekler giyinilmektedir (www.theottomans.org, [12.05.2011]).

Serinhisar ve araştırma kapsamına alınan yerlerde ev içinde giyilen gündelik giysiler daha çok fistan, maksi, gömlek, yelek, bluz, süveter ve kazaktır. Orta yaş ve üstü kadınlar genellikle bedeninin alt kısmına maksi, üstüne gömlek ve kışın gömleğin üzerine el örgüsü yelek giyer. Gelinler ve genç kızlar ise, değişik modellerde etek, gömlek veya bluz giymektedir. Başa yazma ve çember örtülmektedir. İç çamaşırı üzerine giyilen ev içi giysileri kışın sıcak, yazın serin tutan kumaşlardan yapılır.

Araştırma kapsamına alınan yerlerde kadınlar ev içinde rahat hareket edebilmek için bedeninin alt kısmına maksi veya etek giymektedir (Şekil 92a, 92b). Maksi; belden lastikli, uzunluğu diz altı ve topuk arasında değişen, bol dikimli etektir. Bugün genç kızlar ve gelinler canlı renk etek seçerken, orta yaş ve üstü kadınlar koyu renk, pazen veya basma kumaşlardan maksi giymektedir.

Şekil 91. Ev içi Kadın Giyim Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 92a. Jarse Etek (Çaylı, 2010).

Şekil 92b. Maksi (Çaylı, 2010).

Ayrıca kadın ev içi giyiminin önemli parçası olan ve iç giyim üzerine giyilen fistanlar günümüzde de hala kullanılmaktadır. Fistanlar jarse, basma, pazen ve jakarlı saten dokumalı kumaşlardan dikilmektedir. Gelinler desenli, canlı renk kumaştan fistan giyerken, yaşlılar koyu renk seçmektedir. Yakalı veya yakasız olarak hazırlanan fistanların etekleri geniş, kolları uzun manşetli veya manşetsiz, boyu topukla diz kapağı arasında değişmektedir. Bazı fistanların içi kumaşın rengine göre astarlıdır. Şekil 94’de görüldüğü gibi pens veya kupla göğüs kısmı bedene oturtulan fistan modellerinin ön kısmı bele kadar açık olup, düğme veya çıtçıtlarla kapatılmaktadır. Fistanlar daha önceleri gündelik yaşamda ev içinde giyilirken, bugün kullanılmamakta olup bazıları sandıklarda saklanmaktadır. Günümüzde genç kızların, gelinlerin çoğu elbiselerini hazır alırken, orta yaş ve üstü kadınlar beden ölçülerine göre fistanlarını isteklerine göre diktirmekte ve kışın üzerine yelek giymektedir. Ayrıca eskiden orta yaş ve üstü kadınlar isteğe göre fistanın üzerinden bele kuşak bağlarken bugün kuşak bağlamadan giymektedir (Şekil 93a, 93b).

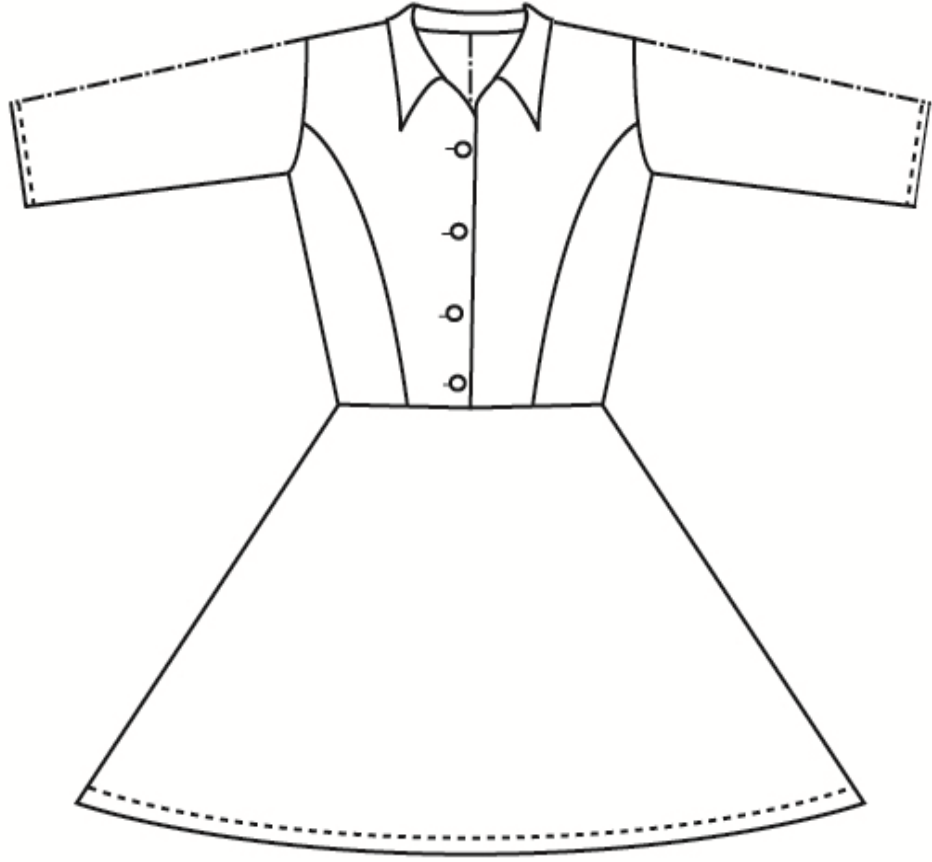
Şekil 93a. Fistan Görünümü (Eğer Arşiv, 2011). Şekil 93b. Fistan Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 94. Jarse Fistan Görünümü (Çaylı, 2010).

FISTAN

1/10

Şekil 95. Fistan Model Tanımlama (Çaylı, 2010).

Ev içinde kadınlar kış mevsiminde bedenini sıcak tutmak için el örgüsü yelek, kazak ve süveter giymektedir. 2 şişle örülen yelekler desenlerine göre kurtlu, baklava dilimi, düğmeli vb. olarak adlandırılmaktadır. Araştırma kapsamına alınan yerlerde her genç kızın çeyizinde siyah veya krem renkte kurtlu yelek bulunmaktadır (Şekil 96). Ayrıca günümüzde genç kızların çeyizinde şekil 97’de görüldüğü gibi tığla örülen yelek çeşitleri de görülmektedir.

Şekil 96. Kurtlu Yelek Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 97. Yelek Görünümü (Çaylı, 2010).

Araştırma kapsamına alınan yerlerde ev içinde giyilen diğer gündelik giysiler gömlek, bluz ve el örgüsü kazaklardır. Eskiden beri orta yaş ve üstü kadınlar gömleklerini, bluzlarını mevsimlere göre penye, basma veya yünlü kumaşlardan kadın terzilere diktirilmekte, kazakları da elde örerek giymektedir. Gömlekler;  nden pensli veya kuplu, uzun kollu, manşetli, yakalı, önden düğmeli ve basene kadar inen uzunluktadır. Bluzlar ise; herhangi bir model  zelliğ  bulunmayıp yuvarlak yakalı, uzun kolludur. Bugün genç kızlar, gelinler bluz, gömlek ve kazakları satın alarak giymektedir.

şekil 98. Ev İçinde Giyilen  nden Gömlek Görünümü ( aylı,2010).

şekil 99. Ev İçinde Giyilen Arkadan Gömlek Görünümü ( aylı,2010).

Günümüzde gelinler, genç kızlar ve orta yaş kadınlar ev içinde rahat hareket edebilmek için maksinin yanında en çok “uzun don” giymektedir. Her mevsim giyilen uzun donlar basma kumaşlardan dikilmektedir. Belden lastikli, üçgen ağılı, uzunluğu ayak bileğine kadar olup, paçası düz inmektedir (Şekil 100,101,102 ve ek XXIV).

Şekil 100. Uzun Don Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 101. Uzun Don Görünümü (Çaylı, 2010).

UZUN DON

1/10

Şekil 102. Uzun Don Teknik Çizimi (Çaylı, 2010).

4.2.2.3. İşte Giyilenler

Geleneksel kesimde, günlük yaşam içinde her yaşta kadın tarlada çalışırken ayağına yöresel özelliği olan şalvarını giyer. Şalvarlar giyenin yaşına, ekonomik durumuna ve toplumdaki konumuna göre değişiklik göstermektedir. Yazın basma şalvar, kışın pazen şalvarla yer değiştirir ya da iki şalvar üst üste giyilir. Gerekliği zaman ise, temiz şalvar üzerine kirli şalvar giyilir ya da yerine tam tersi de olabilir (Sürür, 1983:19).

Serinhisar ve araştırma kapsamına alınan yerlerde kadınlar tarla, bağ bahçe vb. işlerde vücudun üst kısmına üstte bluz, gömlek ve tişört giyerken alta “şalvar” diğer adıyla “üst don” giyilmektedir. Başa sarı destar, çember veya yazma örtülüp ayağa naylon ayakkabı, naylon terlik giyilmektedir. Kadınlar iş giysilerinin kolay temizlenen, yazın bedenini serin tutan, kiri belli etmeyen koyu renkli kumaşlar seçmektedir. Bunlar çalışma durumuna göre günlük giysilerin üzerine giyildiği gibi, iç çamaşırının üzerine de giyilmektedir.

Şekil 103. İşte giyilen Giysi Görünümü (Çaylı, 2010).

Üst donlar daha çok basma veya jarse kumaşlardan dikilmektedir. Beli ve paçası lastiklidir, boyu ayak bileğine kadar olup isteğe göre diz altına kadar çekilerek dökümlü görüntü oluşturulur. Rahat hareket edilmesi için üçgen şeklinde ağ parçası ile genişlik sağlanır. Her mevsim 18–75 yaş arası genç kızlar, kadınlar tarafından giyilmektedir. Şalvarın üzerine giyilen gömlek ve bluz ise diktirilmekte, tişörtler

satın alınmaktadır. Penye, basma, pazen, jarse gibi kumaşlardan yapılır. Genç kızlar tişört, gömlek giyerken orta yaş ve üzeri kadınlar gömlek, bluz giymektedir.

Şekil 104. İşte giyilen Üst Don Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 105. İşte giyilen Gömlek Görünümü (Çaylı, 2010).

4.3. İe Giyilenler

İe giyim; dış giyimin altında ten üzerine giyilen giysilerin tümüne denir. (www.erdemlimetem.tr, [12.04.2011]). Bedenin fiziksel sağlığını koruyan, ruhsal kaygı ve endişeleri gideren, dış giyime iyi bir görünüş kazandırmayı amaçlayan, vücuda istenilen görünümü sağlayarak form kazandıran ve doğrudan tene giyilen giysiler kadın ie giyimlerini oluşturmaktadır (ileroğlu, 2006:19).

İlk ie giyim tarihi M.Ö. 2000 yıllara kadar uzanmaktadır. İe giyimler dini zorunluluklar, ısınma ve hijyen amaçlarının yanı sıra farklı bir estetik aracı olarak kullanılan günümüzün vazgeçilmez nesnesi konumuna gelmiştir (www.ito.org.tr, [02.05.2011]). Ayrıca beden özelliği, yaş, cinsiyet, sağlık, moda, kumaş özelliği, ekonomik durum, gelenek, dış giyim, iklim ve mevsimler ie giyimi etkileyen faktörlerdendir (Gökkaya, 2008:8).

Çağdaş ve zkan (2005:450)'a göre, kadın ie giyimlerini geleneksel ie giyimler ve günümüz ie giyimleri olarak sınıflandırılmıştır. Geleneksel ie giyimler; tikolta, alt don, ie fanila, kıvratma, ilik ve delmeden oluşurken günümüz ie giyimleri ise; sutyen, külot, korse, atlet, jpon gibi giysi cinslerinden oluşmaktadır.

Serinhisar ve araştırma kapsamına alınan yerlerde incelenen başlıca ie giyimler tikolta, alt don (dizlik) geleneksel ie giyim olarak giyilirken atlet, külot, sutyen ve ie etek günümüz ie giyimleri olarak giyilmektedir. Bu ie giyimler yaşa, mevsime, modaya, kumaş özelliğine ve ekonomik duruma göre farklılık göstermektedir.

4.3.1. Geleneksel İe Giyimler

Araştırma kapsamına alınan yerlerde giyilen geleneksel ie giyimler; tikolta ve alt dondur. Eskiden evlenecek kızlar, orta yaş ve üstü kadınlar kendileri dike veya diktirirken bugün satın alarak giymektedir. Yaşlı kadınlar ise, mevsimlere göre seçtikleri kumaşları kadın terzilere diktirerek hala giymektedir (K. Ket, sözlü görüşme, 20 Haziran, 2010).

4.3.1.1. Tikolta

Geleneksel iç giyimlerden tikolta; yakasız, kollu, kolsuz veya askılı, boyu diz üstü ile diz arasında değişen uzunluklarda olabilen iç giyimdir (Çağdaş ve Özkan, 2005:450).

Araştırma kapsamına alınan yerlerde tikolta desenli veya desensiz pamuklu ve sentetik kumaşlardan dikilmiştir. İsteğe göre sade veya dantel, düğme, fisto kullanılarak süslenmiştir. Tikolta eskiden gelinler, orta yaş kadınlar ve yaşlı kadınlar tarafından giyildiği gibi günümüzde de hala orta yaş ve üstü kadınlar tarafından giyilmektedir.

Şekil 106’da görüldüğü gibi tikolta; kısa kollu, yuvarlak yakalı, belden pilili, etek üzeri cepli ve diz altı boyunda olup ten üzerine giyilen geleneksel iç giyimdir. 50–60 yıl öncesi gelinliğin altına giymek amacıyla beyaz patiska kumaştan pamuk ipliğiyle dikilerek etek ucu dantel örgüyle süslenmiştir. Dış giyimin altına giymek için de şekil 107 ve ek XXV, XXVI’daki gibi mevsime göre penye, emprime ve renkli patiska kumaşlardan yarım kollu veya kolsuz, yuvarlak, U, V ya da kare yakalı olarak isteğe göre dikilir. Para ya da önemli eşyaları koymak için etek üzerine cep yerleştirilmiştir. Rahat hareket edebilmesi için eteği geniş olup üzerine giyilen dış giyimlerin altından görünmemesi için de etek boyu diz altına kadardır.

Şekil 106. Tikoltanın Önden ve Arkadan Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 107. Tikolta Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 108. Tikolta Yaka ve Cep Detay Görünümü (Çaylı, 2010).

4.3.1.2. Alt Don (Dizlik)

Don; vücudu belden aşağı topuklara kadar örten ve iki paçası bulunan, ten üstüne giyilen bir iç giyimlerdir (Koçu, 1967:93).

Araştırma kapsamına alınan yerlerde alt donun boyu dize kadar olduğundan “dizlik” adıyla da kullanılır. Tikoltanın altına giyilen iç giyimdir. Pazen, penye veya basma gibi pamuklu kumaşlardan dikilir. Donun bel kısmı lastikli olup boyu diz altına kadardır ve ağı fazla bol değildir. Paça uçları düz gelir lastikli veya lastiksiz kullanılmaktadır. Yaşlı kadınlar şekil 109’daki gibi pazenden dikilmiş alt donları giyerken, gelinler ve orta yaş kadınlar penyeden dikilmiş sade veya paçası fisto geçirilerek süslenen alt donları seçmektedir (Şekil 110). Alan araştırması yapılan yerlerde bugün orta yaş ve üstü kadınlar alt donlarını kadın terzilere diktirerek giymektedir. Bazı genç kızlar, gelinler ise satın alarak kullanırken, bazıları da kullanmamaktadır.

Şekil 109. Alt Don Görünümü (Çaylı, 2010).

Şekil 110. Alt Don ve Detay Görünümü (Çaylı, 2010).

4.3.2. Günümüz İç Giyimleri

Serinhisar ve araştırma kapsamına alınan yerlerde günümüzde giyilen iç giyimler atlet, külot, sutyen ve iç etektir. Araştırma da elde edilen bilgilere göre özellikle düğün öncesi yapılan hazırlıklarda oğlan evi gelin kızın iç giysilerini almaktadır (S. Cengiz, sözlü görüşme, 20 Haziran, 2010).

4.3.2.1. Atlet

Atlet; ince pamuklu veya ince yünlü örme kumaştan yapılan kolsuz, derin yakalı, askılı tarzda omuz birleştirmeli bayan iç giysisidir. Bayan atletlerinin yaka kesimleri V, kare ve beşgen biçimindedir. Bayan atletleri standart beden ölçülerine göre üretilen tüp kumaşlardan, yandan dikişsiz olarak üretildiği gibi, yanlardan dikişli olarak da yapılmaktadır. Genellikle etek, kol evi ve yaka baskı dikişleri reçme ile eğer varsa yan birleştirme ve omuz birleştirme dikişleri üç iplik overlok ile yapılır. Genellikle bayan atletlerinin yaka ve kol evi çevrelerine çeşitli süslemeler uygulanır. Süslemelerin vücudu rahatsız etmemesi gerekir (Gökkaya, 2008:28). Serinhisar ve araştırma kapsamına alınan yerlerde genç kızlar, gelinler, orta yaş ve üstü kadınlar tarafından ten üzerine giyilen ve en çok tercih edilen iç giyimdir. Yaşlı kadınların bazıları ise atlet giymemektedir. Siyah, beyaz, krem, pembe, kırmızı gibi birçok renkte ve modelde olup satın alınmaktadır. Kadınların çoğu işlemez, sade atlet giymektedir.

4.3.2.2. Külot

Külot; çeşitli kumaşlardan yapılan, beli lastikli, paçaları değişik uzunlukta olabilen düz veya elastik çok çeşitli formlarda üretilen iç giysisidir. Külot gövdenin belden aşağısına kapatacak biçimde tasarlanır. Bayan külotu genellikle bel üstü, bel altı, mini olarak gruplara ayrılır (Gökkaya, 2008:34). Araştırma kapsamına alınan yerlerde külot daha önceleri terzilere diktirilirken bugün satın alınarak giyilmektedir.

4.3.2.3. Sutyen

Sutyen, kadınlar tarafından göğüsleri örtmek, desteklemek ve kaldırmakta kullanılan bir giyecektir. Genelde iç çamaşırı sayılmakla beraber özellikle giyenin beden hatlarını belirlemesi nedeniyle temel bir giyecek olarak da

nitelendirilmektedir. Dünyanın hemen her yerinde üst vücut parçası için en yaygın kullanılan iç çamaşırdır. (<http://tr.wikipedia.org/wiki/Sutyen>, [13.04.2011]).

Şekil 111. Tarihi Sutyen Görünümü (<http://tr.wikipedia.org/wiki/Sutyen>, [13.04.2011]).

Günümüzdeki sutyen modelleri balenli, alttan destekli, dekolte, yarım kulplu, askısız vb. olarak çeşitlendirilir. Sutyene daha lüks bir görünüş sağlamak için dantel ve işleme kullanılmaktadır. Şeffaf askılar straplez (askısız) etkisini verirken, ekstra askılar kullanılarak farklı modeller elde edilir (Gökkaya, 2008:35). Dünyanın birçok yerinde olduğu gibi Serinhisar ve araştırma kapsamına alınan yerlerde de satın alınarak kullanılmaktadır. Genç kızlar, gelinler, orta yaş kadınlar sürekli kullanırken yaşlı kadınların birçoğu kullanmamaktadır.

4.3.2.4. İç Etek (Jüpon)

Çeşitli amaçlarla etek altına giyilen, lastik veya kemerle belde tutturulan, basit veya birkaç katlı volana sahip, biraz bol kesilen eteklere denir. İç eteklerin kullanım amacına göre penye, pamuklu, saten, tül gibi kumaşlar kullanılır. Etek uçları dantellerle süslenip, gerekirse yanlara yırtmaç yapılabilir. Bu yırtmaçlar, özellikle diz altında yapılan jüponlarda uzun adım atmayı kolaylaştırır (Gökkaya, 2008: 31).

Serinhisar ve araştırma kapsamına alınan yerlerde genellikle gelinler ve orta yaş kadınlar astarsız eteklerin, elbiselerin, fistanların altına bedeninin görülmesini önlemek amacıyla giymektedir. Siyah veya beyaz renkte, penye ya da pamuklu kumaşlardan yapılmış basit modellenmiş iç etekler seçilmektedir (Şekil 112).

Şekil 112. İç Etek Görünümü (www.manyamarka.com/kategori/69/Jupon.htm [13.04.2011]).

4.4. Başa Giyilenler

Baş giyimleri, başı sıcak veya soğuktan korumak için giyilen kavuk, börk, üsküf, kalpak, fes, serpuş, takke, hotoz, külah, yaşmak, bere, kukuleta, kasket, gibi şapka türlerine verilen genel addır (Sağnak Aslantaş, 2007:5). Ayrıca giysiyi güzel göstermek, giysiyi zenginlik ve anlam katmak amacıyla kullanılır. (Kacar, 2009: 111).

Türk toplumu yüzyıllar boyu zengin bir giyim kültürüne sahip olmuştur. Bu zenginlik kullanılan malzemelerin çeşitliliğinde olduğu gibi giyim biçimlerinde de kendini göstermektedir (Özbağcı vd., 2009:181). Kadınlar giysileri tamamlayan baş giyimi ile çevrelerine örf ve adetlerini, gelenek ve göreneklerini, sosyal durumlarını belirtmişlerdir.

Türklerin Anadolu'ya gelmeleriyle birlikte Orta Asya'da göçebe hayatı yaşayan toplumların giyim kuşamlarında başlıklar önemli yer tutmaktadır. Büyük Selçuklu ve Osmanlı döneminde de başlıkların büyük bir özenle kullanıldığı belgelerle kanıtlanmaktadır. Osmanlı döneminde kadının giysisini tamamlayan ve onun statüsünü belirleyen saray, gelin, ev ve sokak giysileriyle kullanılan birçok başlığın olduğu bilinmektedir (Özbağcı vd., 2009:181) Kadınlar fes, takke, hotoz, arapçin, tas, tepelik gibi çeşitli başlıklar giymiştir (Sevüktekin Apak vd., 1997:78).

Başlıkların alt yapısını süslemekte olan, ayrıca başlık üzerine takılan takılar şu şekilde sıralanmaktadır. Fesin alın kısmına dikilen penezler ya da ayrıca alın üzerine takılan alınlıklar, başlığın yanlarına takılan yanak dövenler, başlığı çene altında başlığı tutturmaya yarayan duluk çalıklar, başlığın tepesinde tutturularak aşağı sarkan püsküller, başlığın arka kısmına takılarak sırt üzerine serbestçe bırakılan saçlıklar bulunmaktadır (Özder, 1999:72).

Başlıkların çok görkemli şekilde hazırlanan bütün bu süslemelerin üzerine ayrıca örtüler de örtülmektedir. Örtüler başın ya da fesin üzerinde kullanıldığı yerlere göre farklı adlar almaktadır. Başlığın çevresine sarılarak bağlanan örtüye “çeki”, çene altında ve ağız üzerinden geçerek bağlanan “örtü çene bağı”, başlığın üzerine örtülen örtü “başörtüsü”, gelin başında yüzü ve örten genellikle kırmızı olan örtü “duvak”, günlük kullanımda sadece yüzü örten siyah örtü “peçe”, başın üzerinden tüm vücudu örten özel dikilmiş olan örtüde “çarşaf” adıyla tanımlanmaktadır (Özder, 1999:73).

Kadın baş bağlama biçimleri ise genç kız başlığı, gelin başlığı, yeni evli kadın başlığı, çocuklu kadın başlığı, dul kadın başlığı, ana başlığı, oğlu askere gitmiş kadın başlığı, dul kadın başlığı, nene başlığı olarak gruplandırılır (Günay, 1986:10).

Yöresel giysilerimizde başlıkların zengin bir görünüşe sahip olmalarının yanı sıra pek çok mesajı taşıdıkları da bilinmektedir. Baş bağlarından kadınların evli, bekâr, nişanlı, dul oldukları anlaşılabilmektedir (Erden, 1999:2).

Ayrıca Anadolu’nun pek çok yöresinde kadın giyimi içersinde önemli yere sahip olan kadın baş giyimleri tarihsel gelişim süreci içinde birçok değişikliğe uğramıştır. Kullanılan malzemeye, süsleme biçimlerine, tanzim ediliş şekline göre her bölgede değişiklikler göstermektedir. Başlıklar fes, terlik, tepelik, takı ve örtü olmak üzere 5 bölümden oluşmaktadır. Başlıkların bölümlerine verilen isimler yörelere göre farklılıklar göstermektedir (Özder, 1999:72-73).

Denizli ilinin yöresel kadın giyiminde yer alan Serinhisar ilçesi, Yüreğil köyü, Ayaz köyü, Kocapınar köyü ve Yatağan kasabasına ait baş giyimlerinde de farklılıklar yer almaktadır ve fes, takı, örtüden oluşmaktadır.

Serinhisar ilçesi ve köylerinin evli, dul, yaşlı, genç bekâr ve nişanlı kızları özel günlerde, günlük hayatta ve çalışma esnasında, ev içinde, ev dışında başı açık

gezmez. Genç kızlar, gelinler saçlarını kestirmez ördürür veya saçının önünü zülûf yaptırır, özel günlerde altın turalı fes giyer ve canlı renkli, gösterişli başörtüleri bağlar. Şekil 113, 114’de görüldüğü gibi orta yaş ve üstü kadınlar geçmişte olduğu gibi bugünde başlarını koyu renkte ya da abartıya kaçmayan sade beyaz başörtüleri örtmektedir. Denizli ili ve çevre köylerinin bazılarında günümüz genç kızları genellikle modern kıyafetleri veya modern baş bağlama biçimlerini seçmektedir (Kacar, 2009:113). Serinhisar ilçesi ve köylerinde de bu durum görülmektedir.

Şekil 113. Serinhisar İlçesi Kadın Baş Örtüleri (Eğer Arşiv, 2011).

Şekil 114. Yatağan Kasabası Kadın Baş Örtüleri (Çaylı, 2010).

4.4.1. Baş Giyim eşitleri

Serinhisar ilçesi, Yatağan kasabası, Yüreğil köyü, Ayaz köyü ve Kocapınar köyünün kadın baş giyimleri fes, çeki, siyah ve beyaz kakmalı dastar (tel kırma), krep, al duvak, tülbent, çember, yazma, sarı dastar ve mahramadan oluşmaktadır.

4.4.1.1. Fes

Fes kırmızı renkte keçe veya saten kumaştan yapılmıştır. Genç kızlar evlenirken saçları örölüp fes giyer. Fesin etrafı çeki ya da al duvak bağlanıp çiçeklerle süslenir. Ayrıca oğlan evinin ekonomik duruma göre fesin alın kısmı bir sıra altın turalarla süslenir. Yeni gelinler, orta yaş ve üstü kadınlar yazmayı veya dastarı fesin üzerinden saçları örtecek şekilde kullanır. 60-70 yıl önce alanda kullanılan bu fes giyimi günümüzde kullanılmamaktadır.

şekil 115. Fes Gönümü (aylı, 2010).

4.4.1.2. Çember

Pamuktan dokunmuş, düz beyaz renkte bir örtüdür. Kare veya üçgen biçimde olup kenarları oyalı veya oyasız olarak genç kızlar, gelinler, orta yaş ve üstü kadınlar tarafından hala kullanılmaktadır. Ev içinde örtülür, ayrıca evden dışarı çıkılırken isteğe bağlı olarak tülbendin veya yazmanın altına da örtülür.

Şekil 116. Önden ve Arkadan Çember Örtü Görümü (Çaylı, 2010).

Şekil 117. Çember Örtü Görümü (Çaylı, 2010).

4.4.1.3. Tülbent (dastar)

Tülbent; ince ve seyrek dokunmuş, hafif, yumuşak pamuklu bez ve bu bezden yapılmış başörtüsüdür (<http://www.uludagsozluk.com>, [12.04.2011]). Orta yaş ve üzeri kadınlar başlarına günlük hayatta genellikle beyaz dikdörtgen şeklinde nakışlı, nakışsız veya oyalı başörtüsü örter. (Kaçar, 2009:114–117). Kadınlar misafirliğe, düğüne veya camiye giderken isteğe bağlı olarak tülbentin altına beyaz çember örtünür. Genç kızlar, gelinler ise hem tepesi hem iki kenarı işlemeli olan örtüleri sadece ibadet esnasında veya mevlüt v.b. tören süresince kullanmaktadır (Soysaldı ve Ketencioğlu Koçak, 2006:380). Ayrıca düğün günü dikdörtgen biçimde işlemez beyaz tülbent ve kırmızı kumaş bir çıtaya bağlanarak oğlan evinin çatısına düğün bayrağı olarak da asılır (M. Akköse, sözlü görüşme, 23 Nisan, 2010).

Şekil 118a. Tülbent Örtü (Kefe Fotoğrafçılık, 2010). Şekil 118b. Tülbent Örtü (Eğer Arşiv, 2011).

Şekil 119. Tülbent Örtü (Çaylı, 2010).

4.4.1.4. Mahrama

Serinhisar ilçesi ve köylerinde “mahrama” olarak adlandırılırken Denizli ilinin Buldan ve Babadağ ilçelerinde “yarım” olarak adlandırılmaktadır. Kullanımı eski bir gelenek olmakla beraber mahrama takımının üst parçası olup günümüzde yaygınlığını yitirerek başörtüsü yerine kullanılmaktadır. İlçe merkezine göre köylerde daha çok kullanılmaktadır. Orta yaş ve üstü kadınlar evden dışarıya çıkarken örtünür.

Dikdörtgen biçimdeki örtünün iki ucu püsküllü veya püskülsüzdür. Yalnızca siyah renkte veya kahverengi zeminde beyaz çizgileri olmak üzere iki çeşit örneği görülmektedir. Ayrıca baştan kaymaması için tülbendin üzerine örtülmektedir.

Şekil 120. Serinhisar İlçesi ve Yüreğil Köyüne Ait Mahrama Örtüleri (Çaylı, 2010).

4.4.1.5. Sarı Dastar

Sarı-beyaz renkli olduğu için Serinhisar ilçe merkezi ve köylerinde kadınlar “sarı dastar” olarak adlandırmıştır. Ayrıca Buldan ilçesinde dokunup, Denizli çarşı merkezinden satın alınan dastarlar “Buldan dastarı” olarak da bilinmektedir. Kare şeklinde 70X70, 80X80 ebatlarda olup makinede suzeni işleme tekniğiyle yaprak, çiçek gibi stilize motifler, oval ya da dairesel kıvrımlar işlenir.

Bu işleme ilmek şeklinde olduğundan “ilmek işi” veya zincire benzediği için “zincir işi” de denilmektedir. Suzeni işleme tekniği kolay ve basit olmakla birlikte ilmeklerin birbirine eşit boyda ve yan yana diziliş sıralarının sık olması için dikkat isteyen bir işlemdir (Soysaldı ve Çıttır, 2006:399). Serinhisar ilçe merkezine göre köylerde tarla işlerinde çalışan kadınlar tozdan ve güneşten korunmak amacıyla daha çok kullanmaktadır.

Şekil 121. Sarı Dastar (Çaylı, 2010).

4.4.1.6. Kakmalı Dastar (Tel Kırma)

Yumuşak, seyrek dokunuşlu tül veya tülbent üzerine kasnak geçirilerek gümüş rengindeki madensel tellerle tel kırma işleme yapılır (Ek XXVIII, XXIX, XXX).

Tel kırma tekniği işleme sırasında her iğne puanından sonra telin makas kullanılmadan el yardımı ile ileri-geri hareket ettirilerek kırılması ile oluşturulan bir işleme tekniğidir (Onuk vd., 2005:28). Bu teknikten dolayı ilçe merkezi ve köylerinde “tel kırma” ismi ile adlandırılmıştır. Ayrıca Serinhisar ilçe merkezinde yaşlı kadınlar tarafından “kakmalı dastar” olarak da adlandırılır.

Şekil 122. Beyaz Tel Kırma ve Süsleme Detayı (Çaylı, 2010).

Beyaz tel kırma örneği Denizli İli Atatürk ve Etnografya müzesi ile Acıpayam ve Tavas ilçelerinde de görülmektedir. Gelinler ve genç kızlar hala düğünlerde üç etek üzerine kendisinin ya da aile büyüklerinden kalan tel kırma örtülerini örtünürken, köylerden Kocapınar köyünde tel kırma örneklerine rastlanılmamaktadır.

Eskiden her gelinin çeyizinde bulunan bu örtüler günümüzde artık yapılmamakta olup, sandıklarda beze sarılarak saklanmaktadır. Zamanla bazı tel kırmaların tellerinde kararma olduğu için özellikle siyah kakmalı üzerine madeni tel yerine Şekil 124’deki gibi elde pullarla veya ek XXVII’deki gibi makinede sentetik ipliklerle işleme yapılmıştır.

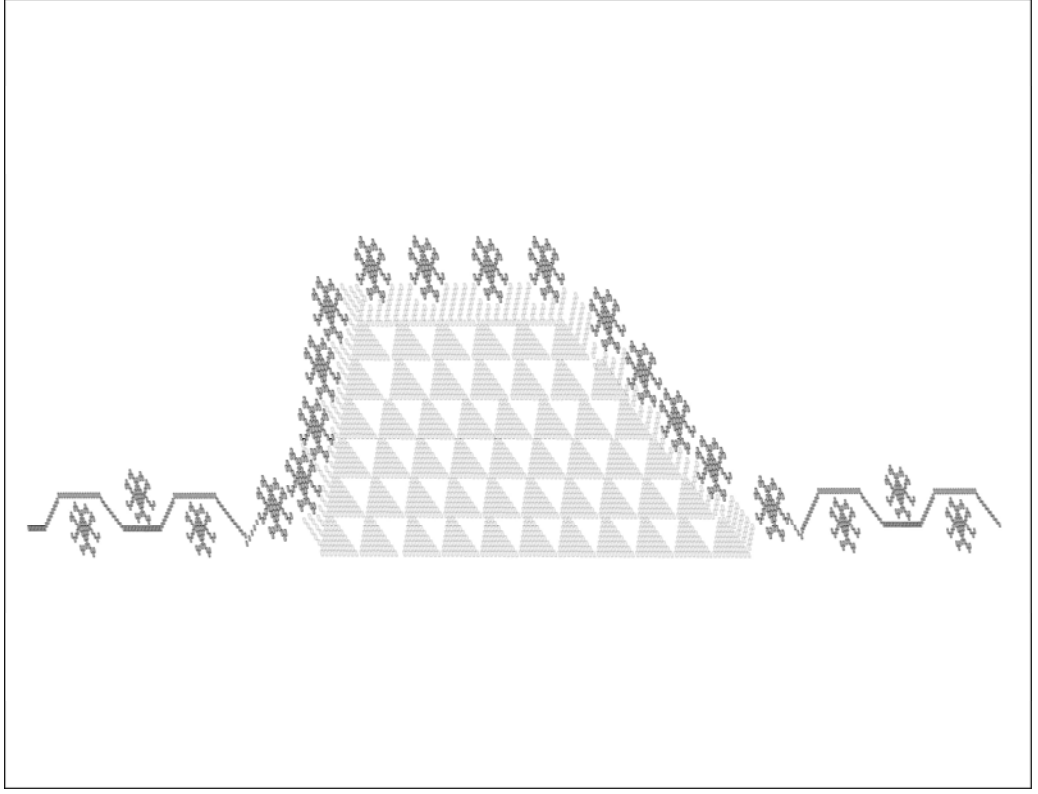
Şekil 123. Siyah Kakmalı Dastar (Çaylı, 2010).

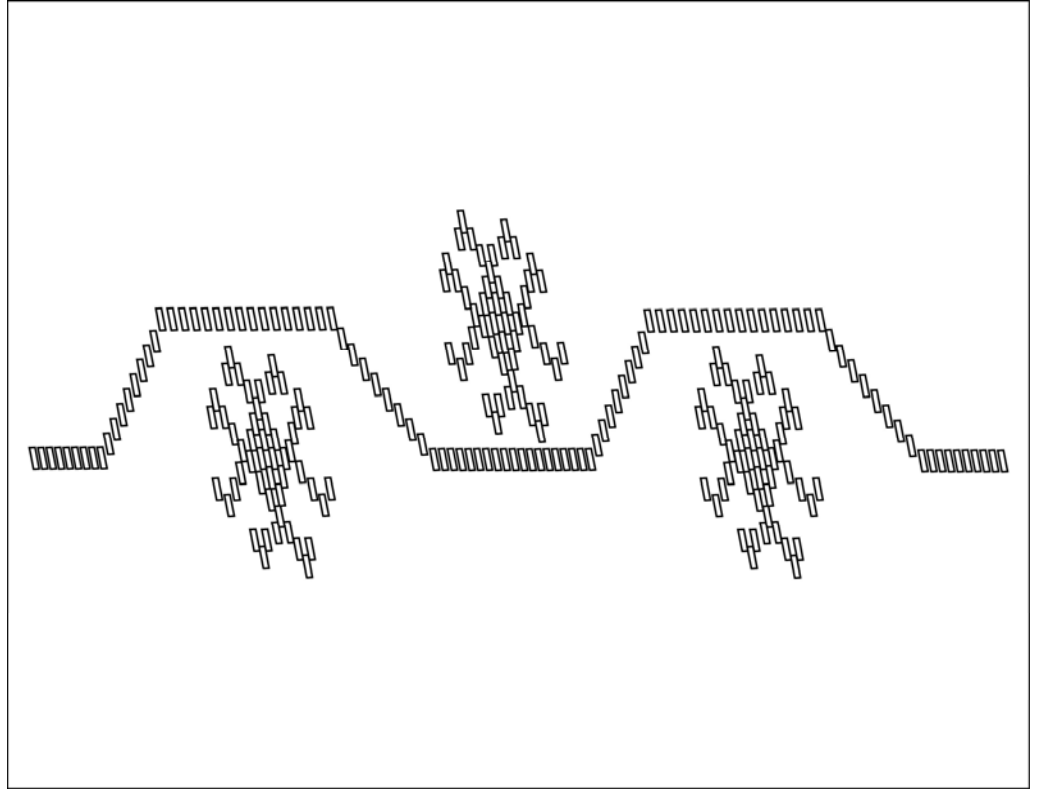
Şekil 124. Siyah Kakmalı Dastar Süsleme Detayı (Çaylı, 2010).

İki kısa bir uzun kenardan oluşan beyaz kakmalı örtülerin kenarları kırmızı, beyaz, yeşil, sarı ve mavi renkteki boncuk oyalarıyla süslüdür. Tülbendin iki kısa kenarında bordür desenler görülürken, tül üzerinde üç kenarı işlemeli ortası boş veya her tarafı işlemeli desenler görülmektedir (Şekil 125, 126, 127, 128).

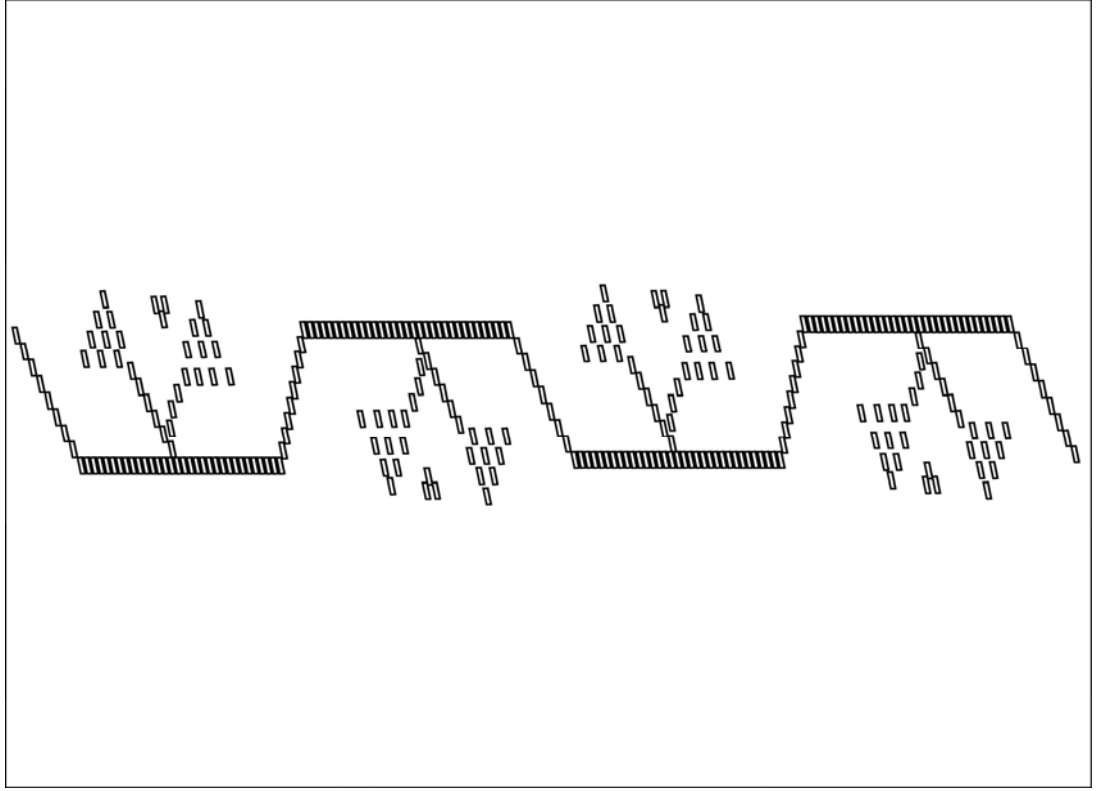

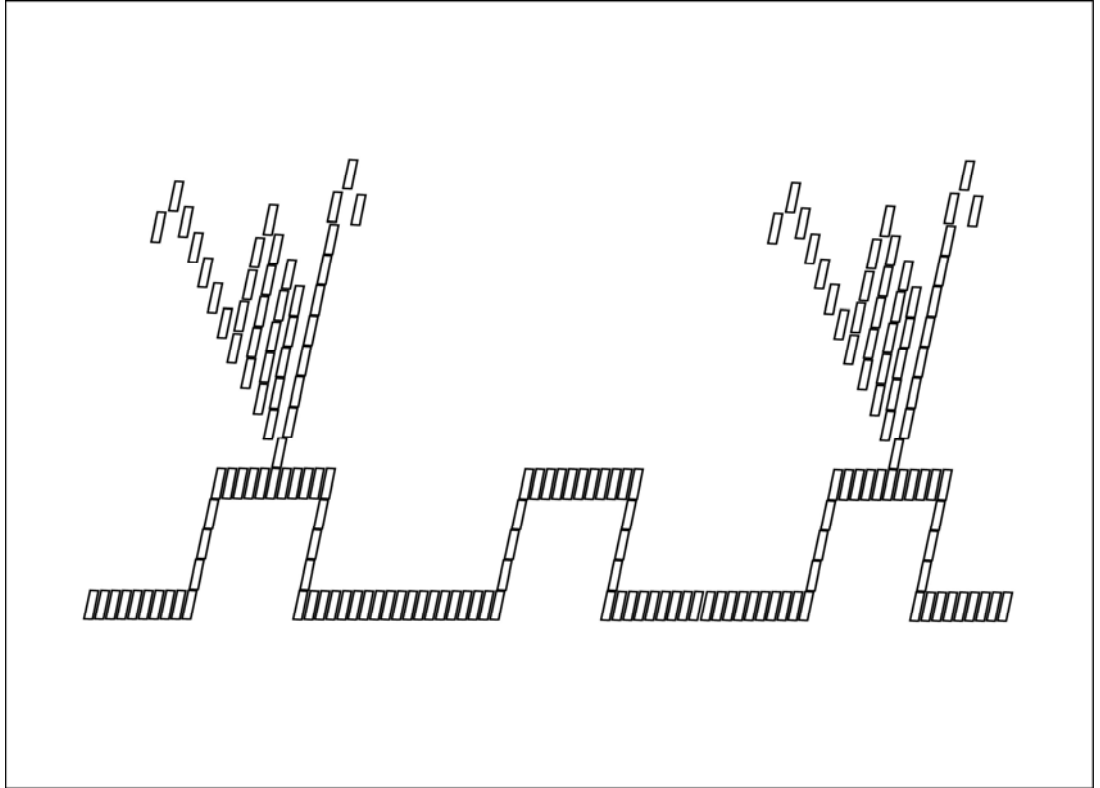
Şekil 125. Tel Kırma Deseni (Çaylı, 2010).

Şekil 126. Tel Kırma Kenar Bordür Deseni (Çaylı, 2010).

Şekil 127. Tel Kırma Kenar Bordür Deseni (Çaylı, 2010).

Şekil 128. Tel Kırma Kenar Bordür Deseni (Çaylı, 2010).

4.4.1.7. Krep

Kare biçiminde, ipek iplik ile dokunmuş ince başörtüsüdür. Kenarları çeşitli renkte oyalarla süslenir. Sarı, turuncu, kırmızı, yeşil gibi renklerde olup al renkte olanlar yeni gelinler tarafından yazma gibi ortadan katlanarak örtülür. Yüreğil Köyü, Ayaz köyü ve Yatağan Kasabasında “gırap” olarak da adlandırılır.

Şekil 129. Krep (Çaylı, 2010).

4.4.1.8. Çeki

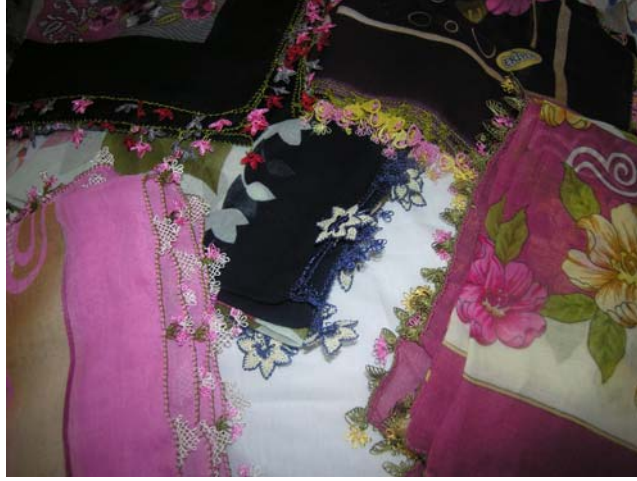
Değişik renklerde ve ebatlarda kenarları oyasız örtülerdir. İpek iplikle tezgâhta dokunan örtülerin üzerindeki desenler kalıpla basılarak yapılır. Serinhisar ilçe merkezi gelin başı yapılırken fesin önüne, yanına ve arkasına mavi, mor, lacivert, sarı, pembe ve kırmızı renklerde çekiler bağlanır. Ayrıca gelinler çekiye yarım çelme veya kulak ardı bağlama şeklinde de örtünmektedir. Hala sandıklarda saklanan bu çekiler bugün kullanılmamaktadır (N. Ertuğrul, sözlü görüşme, 23 Temmuz 2010).

Şekil 130. Çeki (Çaylı, 2010).

4.4.1.9. Yazma

Yazma pamuklu kumaşlar üzerine resmedilerek veya tahta kalıplarla basılarak desenlendirilmiş kumaşlara verilen isimdir (Kaya, 1988:9).

Şekil 131. Yazma Örtüler (Çaylı, 2010).

Serinhisar ilçesi ve köylerinde 18–75 yaş arası genç kızlar, kadınlar günlük ve özel günlerde ev içinde, ev dışında yazmayı bütün kıyafetlerle kullanılmaktadır. Genç kızlar, gelinler her renk yazma kullanılırken orta yaş ve üzeri kadınlar siyah, lacivert, kahverengi gibi koyu renk yazma kullanır. Yazmaların kenarları boncuk, karanfil, kurdele v.b. malzemeler kullanılarak çeşitli oyalarla çevrilir.

Eskiden Serinhisar ilçesi ve köylerinde kadınlar yazmayı fesin üzerine örterek kullanırken, günümüzde ise ev içinde veya ev dışında değişik biçimlerde bağlanmaktadır. Ayrıca kına gecelerinde kızların omuzlarına bağlanarak ya da gelin arabaları süslenerek kullanıldığı gibi ek XXXIII'deki gibi kenarları karanfil ve boncuktan yapılmış al yazmalar kına gecelerinde yüz örtüsü olarak da örtülmektedir (F. Çaylı, sözlü görüşme, 26 Mart, 2010).

4.4.1.10. Al Duvak

Geçmişten günümüze kadar gelen ve geleneklerimizde yer alan “al duvak” genç kızların muradını erdiği simgesi olmuştur. Ayaz köyünde ve Yatağan kasabasında al duvaklara yaşlı kadınlar “al boyma” olarak adlandırmaktadır. Gelin, kız evinden oğlan evine giderken yüzünün görünmemesi amacıyla örtülür. Bu örtü,

gelin oğlan evine vardktan sonra damat tarafından açılır. Hala devam ettirilen bu gelenek gelinliğin simgesi ve kına gecelerinin de yüz örtüsü olmuştur (Şekil 132).

60-70 yıl önce kare şeklinde ipekten dokunmuş desensiz örtülerin yerine zamanla karanfilli al yazmalar ve günümüzde hazır satılan sifon üzerine işlemeli duvaklar yer almaktadır.

Şekil 132. Al Duvak (Foto Kemal, 2010).

4.4.2. Baş Giyimlerinin Kullanım Biçimi

Geçmişten günümüze kadar gelen baş giyimleri kullanım biçimiyle giyimle bütünleşerek kendine özgü geleneksel özellikler taşımaktadır. Özellikle kadınlar başörtülerinde kendi modasını kendi yaratmış ve değişik bağlama biçimleriyle yöresel bir çizgi yakalamıştır. Serinhisar ilçe merkezi ve köylerinin kadın baş bağlama biçimleri komşu ilçelerden Acıpayam, Tavas, Honaz ve Çameli ilçelerinin bağlama biçimlerine benzemektedir.

Serinhisar ilçe merkezi ve araştırma kapsamına alınan yerlerde evli, dul, yaşlı, genç bekâr ve nişanlı kızların baş giyimlerini bağlama biçimleri ve adlandırmaları şu şekildedir:

Baş üstüne atma şekil 133’de görüldüğü genellikle başörtüsünün kısa kenarını soldan sağa doğru veya sağdan sola doğru başın üzerine dolayarak kullanır.

Şekil 133. Baş Üstüne Atma Biçimi (Çaylı, 2010).

Başörtüsünün baştan kaymaması için bir kenarı başın solundan sağına doğru dolanarak yüzün sağ kısmında yanağa sıkıştırılır ya da omuza ardılır (Şekil 134).

Şekil 134. Boyundan Dolamalı Bağlama Biçimi (Çaylı, 2010).

Bir diğer bağlama biçimi ise ev içinde, ev dışında krep, yazma ve çemberlerin üçgen şeklinde katlanıp çene altında basit düğüm yapılarak, iğneyle tutturularak veya bağlamadan uçlarının çene altında sıkıştırılmasıyla kullanılır.

Şekil 135. Çene Altından Bağlama Biçimi (Çaylı, 2010).

Kadınlar ev içindeki sohbet ortamlarında başörtüsünü katlanmadan omuzlara kapatacak şekilde serbest bırakılır ve isteğe göre kenarlarını kulak ardına kıştırır. Yüz ve boyun tam kapatılmamaktadır (Şekil 136).

Şekil 136. Kulak Ardına Kıştırma Biçimi (Çaylı, 2010).

Çember veya yazmalar katlanarak geniş yeri başın üst kısmına gelecek biçimde yerleştirilerek iki ucu enseden dolanıp başın üstünde ya da ensede bağlanıldığı gibi uçları bağlanmadan önde sarkıtılarak da kullanılır. Ev içinde saçların boynu yakmaması için bağlanır (Şekil 137, 138).

Şekil 137. Yarım Çelme Bağlama Biçimi (Çaylı, 2010).

Şekil 138. Yarım Çelme Bağlama Biçimi (Çaylı, 2010).

Kare şeklindeki oyalı yazmalar ve sarı dastarlar tarla, bağ, bahçe işlerinde çalışılırken saçların rahatsız etmemesi için çene altından dolanarak ensede veya baş üstünde bağlanır (Şekil 139).

Şekil 139. Tam Çelme Bağlama Biçimi (Çaylı, 2010).

Şekil 140'daki mahrama örtüleriyle ağız, burun, boyun ve saçlar tamamen kapatılarak bağlanır. Daha çok çarşı, pazar gibi kalabalık ortamlarda örtülür.

Şekil 140. Bürgülenme Bağlama Biçimi (Çaylı, 2010).

Duvak örtünme biçimi ise; kare şeklindeki al duvak örtüler gelinin babası, dedesi veya erkek kardeşi tarafından gelinliğin beyaz duvağı üzerine gelinin yüzü göremeyecek biçimde örtülür.

Şekil 141. Duvak Örtünme Biçimi (Kefe Fotoğrafçılık, 2010).

4.4.3. Baş Giyimlerinde Görülen Oya Çeşitleri

Oya; boy yemenilerinin kenarına iğne ile yapılan veya hazır alınarak dikilen, ipek iplikten örgü, oymalı süstür (Koçu, 1967:183).

Oyacılık bilindiği gibi tığ, mekik, firkete v.b. gibi gereçlerle iplik, pul, boncuk, koza bazen saç, at kılı da katılarak, çeşitli düğümlerle örülerek yapılan ya da örüldükten sonra tutturulan şerit biçiminde kenar süsü, bir düğüm tentenesi olarak tanımlanabilecek oya işleridir (Barışta, 2005:231). Oyacılık süsleme ve süslenmek, ayrıca taşıdıkları mesajlarla bir iletişim aracı olarak da kullanılan ve tekniği örgü olan el sanatıdır. Bu sözcüğün başka dillerde karşılığının bulunmaması, bu sanatın Türklere özellikle Türk kadınına özgü olan bir sanattır (Onuk, 1988:7).

Oyalar, kumaş kenarına veya oyanın örüldüğü iplikten yapılan zincir üzerine ilmek atma tekniği ile yapılır. Düz ve ince bir şerit biçimindeki oyaların yanı sıra zincirden aşağı doğru sarkacak biçimde oluşmuş üç boyutlu çiçek, meyve, yaprak v.b. motiflerden oluşan oyalar da vardır (Şekil 142). Oya motifleri genellikle doğadan esinlenerek oluşturulur ve bunlar içinde stilize edilmiş örnekler de rastlanır. Bütün bitki motifleri, yaprak ve çiçekler, bazen doğal görünümleri ile bazen üsluplaştırılarak stilize edilmişlerdir (Nurhan, 1999:2).

Oyalarımız geleneksel sanatlar içinde yüzyıllardan beri devamlılığını sürdürmüş, her çeyiz sandığında önemli bir yer alarak kuşaktan kuşağa en güzel örnekleri ile yaşatılmaktadır (Akpınarlı ve Ortaç, 2006: 233).

Şekil 142. Meyve Oyası (Çaylı, 2010).

Serinhisar ilçesi ve köylerinde hala çeyiz yapma geleneğini devam ettirilirken özellikle kız evinden oğlan evine gönderilen nişan bohçalarında kaynana için el emeğiyle yapılmış iğne oyalı tülbentler, görümce veya eltiler için oyalı yazmalar bulunmaktadır (F. Kurban, sözlü görüşme, 24 Temmuz, 2010).

Oyalar yapımında kullanılan araç-gereç ve tekniklere göre birçok çeşitlere ayrılır. Bunlar:

- İğne oyaları
- Tığ oyaları
- Mekik oyaları
- Firkete oyaları
- Koza oyaları
- Yün oyaları
- Mum oyaları
- Boncuk oyaları
- Dokuma oyaları
- Kumaş artığı oyalarıdır (Özcan, 1997:3).

Serinhisar ilçesi, Yatağan kasabası, Ayaz köyü, Yüreğil köyü ve Kocapınar köyünde bu oya çeşitlerinden iğne oyası, tığ oyası, mekik ve boncuk oyası en çok yapılanıdır. Oyalarda kullanılan teknikler kadınlar arasında birbirlerini öğretilerek veya örneklerle bakılarak en çok kış aylarında yapılmaktadır. Ayrıca gereksinimleri

karşılamak, boş zamanları değerlendirmek ve ekonomik bakımdan kazanç sağlamak için yapılmaktadır.

Tığ oyası; tığ yardımıyla birbiri içinden geçirilerek yan yana sıralanan ilmeklerin modele göre tane biçiminde oya olarak veya bir sıra gidiş bir sıra gidiş dönüş olmak üzere iki yöne çeşitli kalınlıklarda dantel olarak örülmektedir (Onuk vd., 2004:134).

Serinhisar ilçesi ve köylerinde görülen tığ oyaları günlük giysilerle daha çok kullanılmaktadır. Zincir, örümcek, basit örgü teknikleri en çok görülenidir. Tülbentler daha çok beyaz, tek renk sentetik iplikle yapılırken yazma, çemberde ise renk ve görünüm zenginliği açısından birden fazla renkli iplik seçilmektedir.

Şekil 143. Tığ Oyalari (Çaylı, 2010).

Boncuk oyası; tığ veya iğne ile yapılan örgü tekniğidir. Oya yapılırken farklı bir doku, görüm, renk kazandırmak ve motifler yapmak için gereç olarak iplik yanında küçük boncuklarda kullanılmaktadır (Onuk vd., 2004:134). Serinhisar ilçesinde boncuk oyalari daha çok tel kırma örtülerde görülürken, köylerde tülbent ve yazma kenarlarında daha çok görülmektedir (Şekil 144).

Şekil 144. Boncuk Oyası (Çaylı, 2010).

İğne oyası; ipliğin dikiş iğnesi yardımıyla ile üst üste ilmeklenip, düğümlenerek meydana getirilen yüzey ve bu yüzeylerin iki veya üç boyutlu biçimleridir (Vanlı, 2008:12). Denizli yöresinde iğne oyalarının genellikle doğadan esinlenerek yapıldığı saptanmıştır. Bütün bitkisel motifler, çoğu zaman doğal görünümleri ile bazen de stilize edilerek ve geometriksel kalıplara sokularak sembolik biçimlerde gösterilmiştir. Denizli yöresi iğne oyalarında renkler oldukça çoktur. Bitkisel motifli oylar çoğunluklu olduğu için, yeşil en fazla kullanılan renktir. Bu motiflerde yeşilin ağırlıklı olarak kullanıldığı yerlerde yapraklar, kökler, dallar ve ara oyalar (Nurhan, 1999:398-399). Serinhisar ilçesi ve köylerinde kullanılan başörtülerindeki iğne oyaları da bu özellikleri taşımaktadır.

Başörtülerindeki iğne oyaları daha çok özel günlerde giyilen kıyafetlerle kullanılmaktadır. Yazma, mevlit veya namaz örtülerinde daha çok uygulanmaktadır. Fazla zaman alması, herkesin yapamaması bakımından tığ ve boncuk oyalarına göre daha azdır. Kadınların adlandırdığı hercai, menekşe, fiyonk, kurdele, kiraz, kelebek, nohutlu, çilek v.b. motiflerin tekniklerinde ise temelde zürafa, fiskil, üçgen ilmek, kare ilmek, kök oluşturmaktadır. Motiflerde kullanılan sentetik ipliklerin yanı sıra kurdele veya boncuğun kullanıldığı görülür.

Şekil 145. İğne Oyları (Çaylı, 2010).

Mekik oyası; mekik adı verilen araçla düğüm ve piko çalışması esasına dayanarak, herhangi bir ipliğin veya mekikte kullanılan aynı özellikteki ipliğin üstüne işlenmesiyle elde edilir. El alışkanlığı isteyen, işlenmesi zevkli olan oya türüdür (Onuk, 2000:248). Araştırma kapsamına alınan yerlerde genç kızların çeyizlerini hazırlamak ve ekonomik bakımdan kazanç sağlamak amacıyla yapılmaktadır (Şekil 146).

Şekil 146. Mekik Oyası (Çaylı, 2010).

Serinhisar ilçesi, Yatağan kasabası, Ayaz köyü, Yüreğil köyü ve Kocapınar köyünde yapılan tığ, iğne, mekik ve boncuk oyları genellikle gelinler ve orta yaş kadınlar tarafından yapılmaktadır. Yaşı kadınların ise şiş örücülüğü yaptığı, yeni yetişen genç kuşakların da bilmediği görülmektedir.

Günümüzde teknolojinin ilerlemesi sonucu makinede yapılan çeşitli başörtülerinin ekonomik olması, sürekli değişen zevklere karşın kadınlar el emeği geleneğini hala sürdürmektedir.

4.5. Ayağa Giyilenler

Hayatımızın, sosyal yaşantımızın parçası olan ve giysileri tamamlayan önemli aksesuarlardan birisi ayağa giyilenlerdir. Ayak giyimi geçmişte gereksinim olarak kullanılırken, günümüzde teknolojinin ilerlemesi ve gereksinimler doğrultusunda birçok farklı seçenek bulunması açısından değişiklik göstermektedir.

Serinhisar ilçe merkezi ve köylerindeki kaynak kişilerden elde edilen bilgilere göre ayağa giyilenler; yuvalı kundura, mest, takunya, terlik, kara mest, naylon ayakkabı, naylon terlik, yün çorap, orlon çorap, patik olarak adlandırılmıştır. Bunlar ev içinde, ev dışında veya çalışma esnasında giyilmektedir.

4.5.1. Çorap

Çorap; ayağa giyilen örme eşya olup, çorap ya el örgüsü yâda makine örgüsüdür. Yün, tiftik veya pamuk ipliğinden örülmüş giyim elemanı olarak tanımlanır (Koçu, 1967:79).

Maddi kültürümüzün en güzel örneklerinden el örgüsü çoraplar gelenek, görenek ve yaşam biçiminin kuşaktan kuşağa aktarılmasında, geliştirilmesinde ve devam ettirilmesinde büyük rol oynamaktadır (Akpınarlı, 2005:1228). Serinhisar ilçe merkezi ve köylerinde şiş örücülüğü ile yapılan çorap örücülüğü ayrı bir önem taşımaktadır. Daha çok orta yaş üstü kadınlar tarafından gereksinimleri gidermek, genç kızların çeyizlerini hazırlamak, ekonomik bakımdan kazanç sağlamak ve iklim koşullarından dolayı yapılmaktadır.

Şekil 147. Ayakta Yün Çorap Görünümü (Çaylı, 2010).

Koyun yününün kırılmasıyla elde edilen yapağılar, yıkanıp temizlendikten sonra kurutulur. Yün tarağıyla veya elle iyice tiftilerek ayrıştırılır, kabartılır ve tengerekte bükülerek iplik elde edilir. Yünün hazırlanışı ve zaman alması nedeniyle sentetik iplikler de kullanılmaktadır. Bu ipliklerle örülen çoraplara da “orlon çoraplar” olarak adlandırılır (A. Söylemez, , sözlü görüşme, 21 Haziran, 2010).

Şekil 148. Kocapınar Köyünde Yün Kabartan Kadınlar (Çaylı, 2010).

Çoraplarda bir veya iki renk kullanılmış olup zeminde genellikle krem yâda beyaz renk kullanılır. Motifli kısımlarda pembe, bordo, kırmızı, yeşil, mavi, mor ve eflatun renklerin tercih edildiği görülür. Çoraplar burun, taban, ayaküstü, topuk, konç ve lastikten oluşmaktadır. Dönerek örme sisteminden dolayı beş şiş kullanılmaktadır ve burun kısmından örülmeye başlanır. Şişlerin bir ucu sivri, bir ucu küt yâda iki ucu sivri olan beş adet çeşitli kalındaki madeni şişlerlerdir. Serinhisar ilçe merkezi ve köylerinde çoraplar desenlerine göre kadınlar tarafından fincan delik, yoz, ajurlu, güllü, yan delik güllü olarak adlandırılmıştır (Şekil 149 ve ek XXXIV). Desenler, kadınlar arasında birbirlerine öğretilerek ya da örülmüş çorap örneklerinden bakılarak yapılmaktadır.

El örgüsü çoraplar uzun konçlu ve kısa konçlu olarak günlük ve özel günlerde kullanılmaktadır. Özellikle kız çeyizi ve nişan bohçası için hazırlanan beyaz renk yün çoraplar her zaman değerini korumaktadır.

Şekil 149. Yün Çoraplar (Çaylı, 2010).

Teknolojinin ilerlemesi ile birlikte diğer alanlarda olduğu gibi bu alanda da gelişme göstermiş el örgü çorapların yerini makine tezgâhlarında örülen çoraplara bırakmıştır (Özbağcı vd., 2009:70) Belli tekniklerle makinelerde örülen çoraplar soket, diz altı, külotlu, külotsuz olarak pamuklu, yünlü, sentetik liflerle yapılmaktadır.

Günümüzde genç kızlar, orta yaş kadınlar ve yaşlı kadınlar günlük olarak ev içinde ve ev dışında makine örgüsü çorapları kullanırken, özel günlerde ve çeyizlerde el örgüsü çorapları kullanmaktadır.

4.5.2. Patik

Patik; konç kısmı bulunmayan, ayağa giyilen giysidir (Ortaç, 2008:336). Serinhisar ilçe merkezi ve köylerinde el örgüsü çorapların yanı sıra patiklerde çeyizlik ve günlük olarak örülüp, çorap üzerine giyilerek kullanılmaktadır. El örgüsü çoraplara göre renk ve desen olarak daha çeşitlidir. Siyah, bordo, yeşil, mavi, sarı, krem v.b. renklerden en az tek renkli yapılabildiği gibi çok renkli olarak da yapılabilmektedir. Patiğin üstünde, altında ve yanlarında geometrik, bitkisel, hayvansal ve sembolik figürlerden oluşan desenler uygulanmaktadır. Desenler ters ve yüz örgülerle beş şişle örülebildiği gibi iki şişle de örülmektedir. Ayrıca son zamanlarda çeyizlik için yapılan patik örneklerinde boncuklar süs olarak kullanılmaktadır (Ek XXXV, XXXVI).

Şekil 150. Patik (Çaylı, 2010).

4.5.3. Yuvalı Kundura

Şekil 151’de görüldüğü gibi deriden yapılır. Kısa konçlu yan kısımları lastikli (ayağın rahatça girebilmesi için), ayak üstüne gelen dış yan kısımda beş düğmesi bulunan, ökçeli mest biçimli bir ayakkabıdır. Dışarı çıkarken bunun üzerine giyilen, ökçe kısmı içteki ayakkabının ökçesi oturabilecek şekilde oyuk (yuvalı) olan kılıf şeklinde ikinci bir ayakkabı mevcuttur. Ökçesinin bu özelliğinden dolayı yuvalı kundura ismini almıştır (Sarıoğlu, 1988:40).

Serinhisar ilçe merkezi ve köylerinde ekonomik durumu iyi olan ailelerin gelinleri, orta yaş kadınları ev içinde, ev dışında özel günlerde ve günlük olarak yuvalı kundura giyerken, günümüzde ise giyen kadınlara rastlanılmamaktadır.

Şekil 151. Yuvalı Kundura (Çaylı, 2010).

4.5.4. Mest

Mest; tabanı ve yüzü yumuşak deriden, incik kemiğinin üstüne kadar çıkan kısa konçlu, düğmesiz ve bağısız, ayağa tıpkı çorap gibi giyilen ayakkabının adıdır. Hem kadın hem de erkek tarafından giyilir, iç ayakkabısıdır. Sokağa mestle çıkılmaz üstüne mutlaka pabuç veya kundura giyilir. Abdest aldıktan sonra diğer abdestte ayakları yıkamaya hacet bırakmayıp üstüne mesh kabul eden ayakkabıdır. Adını da “mesh, mesih” den almıştır. İçinin kirlenmesi için çorap üstüne giyilir. Yüzyıllar boyunca her tabakadan Müslüman Türk’ün ayakkabısıdır (Koçu, 1967:173).

Araştırma kapsamına alınan yerlerde orta yaş ve üstü kadınlar günlük olarak hala kullanılmaktadır. Siyah renkte olup bir tarafı kopçayla açılıp kapanır. Ev içinde çorapla birlikte kullanılırken, ev dışında kara lastik ayakkabı ile giyilir.

Şekil 152. Mest (Çaylı, 2010).

4.5.5. Kara Mest Ayakkabı

Siyah renkte, içi keçeli, parlak veya mat görünümlü ayak giyimidir. 35-75 yaş arası kadınlar tarafından çorapla, patikle veya mestle birlikte gündelik hayatta sürekli giyebildiği gibi mestsiz olarak özel günlerde de giyilmektedir.

Şekil 153. Kara Mest Ayakkabı (Çaylı, 2010).

4.5.6. Naylon Ayakkabı

Çeşitli renklerden oluşan naylondan ayakkabıdır. Mavi, gri, yeşil renkler daha çok tercih edilmektedir. Temizliğinin kolay olması bakımından tarlada çalışan kadınlar iş kıyafetleriyle giymektedir.

Şekil 154. Naylon Ayakkabı (Çaylı, 2010).

4.5.7. Takunya

Takunya nalın gibi odundan oyulmuş ve üstüne sadece ayağı tutacak köseleden bir tasma çakılmış basit bir ayakkabıdır (Koçu, 1967:221). Ayrıca takunya zemini ıslak yerlerde kullanılan, ağaçtan yapılmış bir tür terliktir

(<http://www.serki.com>, [13.04.2011]). Eskiden cami, mescit ve gelin çeyizlerinde bulunurken bugün ise kullanılmamaktadır. Takunya örnekleri Denizli İli Atatürk Ve Etnografya müzesinde sedeften süslemeli veya sade olarak görülmektedir.

4.5.8. Naylon Terlik

Ev içinde veya ev dışında günlük işlerde kullanılan çeşitli renklerde sade, plastik terliklerdir. Günümüzde çoraplı veya çorapsız olarak her yaştaki kadının kullandığı ayak giyimidir.

Şekil 155. Naylon Terlik (Çaylı, 2010).

4.6. Takılar Ve Süsler

Süslenme ve süsleme arzusu insanlık tarihi ile başlamıştır. İnsanlar bu istekle her dönemde yenilikler yapmış, giyimlerini, evlerini, kullandığı eşyaları süslemek için çaba göstermiş ve süslemeyi sanat haline getirmiştir (Eronç, 1984:3).

Tarih boyunca insanların vazgeçemediği süslenme unsurlarından en önemlisi takılardır. Her kültürün yaratmış olduğu sanat ürünleri içinde en özenli ve en zarif olanlarıdır. Takı literatürde; insanların ayak bileği, bel, bilek, burun, boyun, kulak, parmak vb. vücudundun birçok yerine çıplak yâda giyecek üzerine taktıkları değerli maden ve taşlardan yapılmış süs eşyaları olarak tanımlanmaktadır (Kuşoğlu, 2006).

Süslenme amacıyla kullanılan takılar; ilk çağlarda bir inanca dayalı olarak veya süslenme gereksinimi nedeniyle ortaya çıkmış ve gelenekselleşerek günümüze

kadar gelmiştir (<http://www.idesanat.com>, [29.04.2011]). Takıların yapımında kullanılan malzemeler, dönemler ve kültürler arasında çağın teknolojisine uygun olarak çeşitlenmiştir. Başlangıçta insan kemiklerinden yapılırken günümüzde teknolojinin ilerlemesiyle kuyumculukta önemli bir atılımı beraberinde getirmiştir (Köroğlu, 2004:2).

Zengin kültür mirası bulunan Anadolu’da gerek Selçuklular ve Osmanlılar zamanında gerekse günümüz Türkiye’sinde takı sanatları önemli bir olguya sahiptir. Bu gelenek Osmanlılar zamanında doruğa ulaşmıştır. Günümüz Türkiye’sinde güzelleşme amacına hizmet eden takı yapma geleneği değişken ekonomik şartlara bağlı olarak zaman zaman sorunlar yaşamakta, ama dinamizm ve renkliliğinden ödün vermemektedir (<http://www.ezberim.com>, [01.05.2011]).

Geleneksel giyim, kuşamı bütünleyen takı kullanma ve süslenme geleneği kadınlarda daha çok görülmektedir. Kişiyi güzel göstereceği düşüncesiyle her zaman özen gösterilmiştir. Serinhisar ilçe merkezi ve köylerinde bu özen kadınlar tarafından hala devam ettirilmektedir. Alanda altın takılar daha çok kullanılmaktadır ve kişinin ekonomik statüsünün önemli göstergesidir. Ayrıca altın takılar kadınlar için sadece süs olarak değil, aynı zamanda ekonomik bakımdan kolayca paraya çevrilerek bir tasarruf aracı olarak da düşünülmektedir.

Özel günlerden özellikle düğün, nişan adetlerinde takı takmak kadınlar için önemlidir. Nişanda kızlara yüzük, saat, küpe, kolye veya sarı lira zincir takılırken düğünde ise, oğlan evinin ekonomik durumuna göre beşibirlik, altın katarı, bilezik, set takımı, zincir takılmaktadır. Son zamanlarda kuyumculardaki takıların çeşitliliğinden dolayı gelinin isteğine göre yörede “set takımı” olarak adlandırılan gerdanlık takılır. Yörenin geleneklerine göre kadınlar bu takıların çoğunluğunu özel günlerde takarken, bir kısmını günlük olarak takmaktadır.

Kadın takıları kullanım yerlerine göre; baş süslemelerinde kullanılan, boyunda kullanılan, bele takılan, göğse takılan, bileklere takılan ve parmaklara takılan takılar olarak gruplandırılmıştır (Özbaşı 2002’den akt. Aslan, 2009:20). Serinhisar ilçe merkezi ve araştırma kapsamına alınan yerlerin kadın takılarını ve süsleri kullanım yerlerine göre başlıca şu biçimde gruplandırmak mümkündür:

- Baş süslemelerinde kullanılan takılar ve süsler,

- Boyunda kullanılan takılar ve süsler,
- Bileklere takılan takılar ve süsler,
- Parmaklara takılan takılar ve süslerdir.

4.6.1. Baş Süslemesinde Kullanılan Takılar ve Süsler

Anadolu'nun pek çok yöresinde olduğu gibi Serinhisar ilçe merkezi ve köylerinde baş süslemesi önemlidir. Baş süslemesinde canlı veya yapma çiçekler, altınlar, cığalar ve taçlar kullanırken günümüzde ise; genç kızlar modern baş süsleme şekillerini seçmektedir.

4.6.1.1. Fes Süsü

Fesin alın kenarları yörede tura olarak adlandırılan bir sıra altın sıralanmaktadır (Anonim, 2001:146). 1930–1960 yılları arası alanda kullanılırken günümüzde kullanılmamakta olup, örneklerine ulaşamamıştır.

4.6.1.2. Cığa

Şeritler halinde kesilmiş renkli, parlak “cığa” olarak ifade edilen gelin teli, başa ve yanlara bağlanarak aşağıya doğru sarkıtılır (Kaptan, 2003:142). Şekil 79, 80’de görüldüğü gibi gelinliği tamamlayıcı aksesuar olarak kullanılmış olup, günümüzde kullanılmamaktadır.

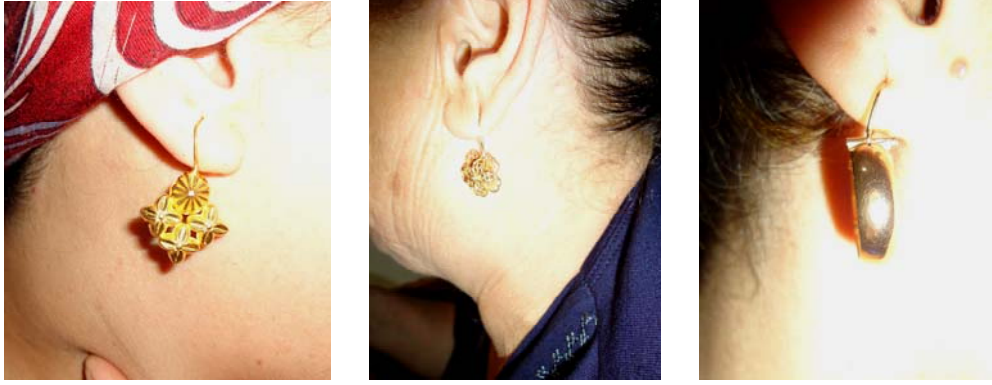
4.6.1.3. Çiçek Ve Taç

Mevsimlere göre doğa çiçekleri yâda yapma çiçeklerden oluşan süs sarmaşıkları başa sarılarak sarkıtılır. Sarmaşıkların boyundan aşağıya inmemesi dikkat edilir (Kaptan, 2003:142). Ayrıca yapma çiçeklerden tel üzerine tutturularak yapılan taçlar takılmıştır.

4.6.1.4. Küpe

Kulak memesinin delinmesinden sonra, ince bir tel çengelle kulan memesine geçirilen sayılamayacak derecede çeşitleri olan, kadınların ve kimi erkeklerin taktıkları ziynet eşyasıdır (Kuşoğlu, 2006).

Kadın takılarında küpe önemlidir ve kız çocuklarının kulakları küçük yaşta delinir. Halka, kafesli, goncalı, baklava dilimli, kabartma, altın küpe olarak çeşitleri takılmaktadır (Şekil 156 ve ek XXXVII, XXXVIII, XLI, XLII).

Şekil 156. Küpeler (Çaylı, 2010).

4.6.2. Boyunda Kullanılan Takılar ve Süsler

Hamit, Reşat, sarı lira, cumhuriyet, goca altın, armalı, çeyrek olarak adlandırılan altınlar gelinler ve orta yaş kadınlar tarafından daha çok takılmaktadır, yaşlı kadınlar ise takmamaktadır (Şekil 157). Değişik boyutlardaki kurdele veya zincir üzerine yerleştirilmektedir (H. Er, sözlü görüşme, 30 Mayıs, 2010).

Şekil 157. Altın Takılar (Çaylı, 2010).

4.6.2.1. Altın Katarı

Kırmızı kurdele veya zincir üzerine altınların belirli aralıklarla yerleştirilmesinden oluşur. Şekil 158’de görüldüğü gibi ortaya goca altın olarak adlandırılan bir tane büyük altın, kenarlara daha küçüğü olan yarım altın veya aynı ebatlarda altınlar dizilir. Kişilerin ekonomik durumundan göre dizideki sayıları değişmektedir.

Şekil 158. Altın Katarı (Eğer Arşiv, 2011).

4.6.2.2. Sarı Lira Zincir

Şekil 159 üstte görüldüğü gibi nişanlı kızlara veya gelinlere takılan, kısa uzunlukta zincir ve altından oluşan takıdır.

4.6.2.3. Beşibirlik

Zinciri uzun olup, üzerine Hamit veya Reşat altın takılan boyun takısıdır. Düğün günü gelinlere takılmaktadır (Şekil 159).

Şekil 159. Sarı Lira Zincir ve Beşi Birlik Görünümü (Çaylı, 2010).

4.6.2.4. Karanfil Kolye

Kurutulmuş karanfillerin ve boncukların ipe dizilmesinden meydana gelir. Gelinin güzel kokması amacıyla düğün öncesi kadınlar tarafından hazırlanır ve düğün günü gelinlik üzerine takılmaktadır.

Şekil 160a. Karanfil Kolye (Kefe Fotoğrafçılık, 2010). Şekil 160b. Karanfil Kolye (Çaylı, 2010).

4.6.2.5. Set Takımı

Değişik model ve renkte olan, günümüzde kullanılan ve gelinlerin daha çok tercih ettiği boyun takısıdır. Ekonomik durumu iyi olan oğlan evi düğün günü diğer altın takılarla beraber takmaktadır.

Şekil 161. Set Takımı (Çaylı, 2010).

4.6.3. Bileklere Takılan Takılar Ve Süsler

Bilezik veya bileklik kadınların kol bileklerini süslemek için kullandıkları halkadır. Çok eski bir süs takısı olan bilezik, eski çağlardan itibaren takılan bir takı çeşididir. Sütun bilezik, top bilezik, zincir bilezik v.s. gibi pek çok çeşidi vardır (Kuşoğlu, 2006). Denizli ili Serinhisar ilçe merkezi ve köylerinde bileklikler sevilerek takılan ve vazgeçilemeyen bir takı çeşididir. Ayrıca araştırma kapsamına alınan yerlerde gelin alma merasiminde kızın babası veya aile büyükleri tarafından gelinin beline kırmızı kurdele ile bilezik bağlanmaktadır (S. Gergöz, sözlü görüşme, 23 Temmuz, 2010).

Şekil 162. Bileğe Takılan Altın Takılar (Çaylı, 2010).

4.6.3.1. Burgulu Bilezik

Araştırma kapsamına alınan yerlerde en çok beğenilen ve takılan bilezik çeşitleri arasında yer alır. Tellerin bükülmesiyle yapılan bu bilezikler alanda burgulu bilezik olarak adlandırılmıştır. Değişik ayarda ve tel burma, ikili burma, üçlü burma gibi çeşitleri vardır (Ek XL).

4.6.3.2. Zig-Zaklı Bilezik

Ekonomik bakımdan burgulu bileziğe göre daha uygun olduğundan ve kolda daha çok görünmesi için tercih edilir. Düz ve üzerindeki çizgili desenlerden dolayı “zik-zaklı bilezik” olarak ifade edilmiştir, günümüzde kullanılmadığı için örneklerine ulaşılamamıştır.

4.6.3.3. Çeyreklik Bilezik

Düğünde takılan çeyreklik altınlardan oluşmaktadır. Düğün sonrası gelinin bilek genişliğine göre 4 veya 5 çeyreklik altın sırasından kuyumcuya yaptırılan ziynet eşyasıdır (Ek XXXIX).

4.6.3.4. Yel bileziği

Sarı renkte olduğu için yörede sarı bilezik veya sızı bileziği olarak adlandırılır. Eskiden olduğu gibi günümüzde de orta yaş ve üstü kadınlar tarafından bilekte ağırlı olduğu zaman takılmaktadır. Düz ve desenli olarak çeşitleri bulunmaktadır ve ekonomik değeri yoktur.

Şekil 163. Yel Bileziği (Çaylı, 2010).

4.6.3.5. Gümüş Bilezik

Serinhisar ilçe merkezi ve köylerinde daha önceki yıllarda maddi durumu iyi olmayan aileler düğünlerde gelinlere gümüş bilezik takarlardı. Ekonomik değeri olmadığından kadınlar tarafından önem verilmemiş olup günümüzde örneklerine rastlanılmamaktadır.

4.6.4. Parmaklara Takılan Takılar Ve Süsler

4.6.4.1. Yüzük

Parmağa takılan, kimileri yalnızca halka, kimileri kaşlı çok çeşidi olan bir süs ve erk belgisidir (Kuşoğlu, 2006).

Serinhisar ilçesi ve köylerinde yüzük kelimesi “yüssük” olarak da telaffuz edilmektedir. Kadınlar yüzükleri süs olarak taktığı gibi söz, nişan ve evliliğin simgesi olarak parmağa iki farklı yüzük takmaktadır. Yuvarlak halkadan oluşan yüzükler “nişan yüzüğü” ve “alyans” denilmektedir. Evlenen her kadında mutlaka altın yüzük görülür ve sürekli olarak parmakta takılmaktadır.

Şekil 164. Yüzük (Çaylı, 2010).

5. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Giyim yüzyıllarca ulusların yaşadıkları, geliştirdikleri kültürün temelini oluşturan, koruyan bir araçtır. Günümüzde hala toplumların gelenek ve göreneklerini, düşüncelerini, yaşam biçimini ve dünyaya bakış açısını yansıtan önemli bir kültür ögesidir. Yaşayan her insan kendi varlığını koruyabilmek için giyinmek zorundadır. Bu zorunluluk toplumun milli kültürünün bir parçası olması ve o toplumun özelliklerini yansıtmasıyla birlikte kişinin ekonomik durumu ve kişisel zevkine göre sürekli değişmektedir.

Zengin bir tarihsel geçmişi olan Denizli ili Serinhisar ilçe merkezi ve çevre köylerinin kültürel özellikleri giysilerine yansımıştır. Geçmişten günümüze gelen ilçe merkezi ve çevre köylerinin giysi örneklemi saptanarak 5 başlık altında ele alınmıştır. Toplam 102 giyim elemanı incelenerek, 42 tanesi ekler bölümünde, diğerlerine metin içinde yer verilerek fotoğrafla gösterilmiştir.

Yörede rastgele seçilen kadın deneklere uygulanan soru formuyla giysilerin kullanım alanları, süsleme tekniği, renk, kumaş, malzeme ve model özellikleri belirlenmiştir. Giysilerde genel olarak pazen, amerikan bezi, basma, patiska ve saten kumaşların kullanıldığı saptanmıştır. Ayrıca giysilerin bazıları el dokumasından yapılmıştır. Giysi parçalarının makinede düz dikiş tekniğiyle ve bazı giysilerin yaka, yırtmaç, etek, manşet kenarları ile süslemelerinin elde dikildiği gözlenmiştir. Süslemede harç, pul, boncuk, karanfil ve renkli ipliklerin kullanıldığı sonucuna varılmıştır. Bunların etek kenarı, yaka, yırtmaç manşet, çorap ve başörtü kenarlarına uygulanması dikkat çekicidir. Süslemelerde kullanılan motifler doğadan esinlenilerek veya yapılmış örneklerle bakılarak uygulanmaktadır.

Kadınlar özel günlerde ve günlük olarak kullandıkları giysilerin model özelliklerini bol, dökümlü, rahat hareket edebilecekleri biçimde giymekte oldukları gözlenmiştir. Çoğunlukla kadınlar giysilerini kendisi dikerken bazıları diktirmek veya hazır almaktadır. Fakat yörede giysileri belirli kişiler diktiği için model özelliklerinde farklılığın çok az olduğu görülmektedir. Renk seçiminde gençler giysilerinde canlı renk kumaşları, orta yaş ve üstü kadınlar ise koyu renkleri tercih etmekte oldukları saptanmıştır.

Araştırmalar sonucu; eskiden ve günümüzde giyilen giyim elemanları arasında benzerlikler ve ayrımlar bulunmaktadır. Geçmişte  zel günlerde giyilen giysilerin, takıların bazıları günümüzde kullanılmamakta veya sandıklarda saklanmaktadır. Yöre halkının yöresel giyim biçimlerinin bir kültür unsuru olduğu bilincini taşımadığı, bu hazineleri bilinçsizce kullandığı saptanmıştır. Ayrıca yörede yapılan incelemede yöresel giyim elemanlarına olan bağlılığın sürekli değişen zevkler, ekonomik ürünler ile çeşitliliğin etkilediği ve özellikle genç neslin bundan daha çabuk etkilendiği gözlenmiştir.

Sonuç olarak, kaybolmakta olan giyim unsurlarını tanıtmak, geleceğe taşımak, belgelemek, korumak ve yaşatmak için gerçekleştirilecek olan uygulamalara ışık tutmak ve gelecek kuşaklara aktarmanın bir zorunluluk olduğunun vurgulanması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Kitap

- ALTUNTAŞ, Y., Y. ŞAHİN ve M. KAHVECİ. (2000). **Balıkesir İli Halk Oyunları Kıyafetleri Teknik Çizimleri**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- ALTUNTAŞ, Y., Y. ŞAHİN ve M. KAHVECİ. (2000). **Tokat İli Halk Oyunları Kıyafetleri Teknik Çizimleri**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- ANONİM, (2001). **Denizli Kültür 2001 Değerleri**, Deha Matbaa, Denizli.
- BARIŞTA. H. Ö. (2005). **Türkiye Cumhuriyeti Dönemi Halk Plastik Sanatları**, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- BAYRAKTAR, F. (1993). **Giyim**, 9. Basım, Sim Matbaası, Ankara.
- ÇAĞDAŞ, M. (2002). **Kadın Giyiminde Kapanma Payı ve Yaka Çizim Teknikleri**, 1. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- ÇULCUOĞLU, S. (2007). **Divriği Kıyafetleri Takı ve Aksesuarları**, Sivas Valiliği Tarih Ve Kültür Araştırmaları Merkezi Yayınları, Sivas.
- ERDEN, A. (1999). **Anadolu Giysi Kültürü**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- ERDEN, A. (1999). **Anadolu Giysileri**, 1. Basım, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- ERONÇ, P. (1984). **Giyim Süsleme Teknikleri**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
- GÜNAY, U. (1986). **Tarihi Türk Kadın Kıyafetleri**, Ortadoğu Video İşletmeleri A. Ş., İstanbul.
- KAYA, R. (1988). **Türk Yazmacılık Sanatı**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- KAPTAN, Ş. T. (2003). **Denizli'nin Halk Kültürü Ürünleri**, Bilal Ofset Matbaacılık, Denizli.
- KOÇU, R. E. (1967). **Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü**, Sümerbank Kültür Yayınları, Ankara.
- KUŞOĞLU, M. Z. (2006). **Resimli Ansiklopedik Kuyumculuk ve Maden Terimleri Sözlüğü**, Ötüken Yayınevi, İstanbul.
- KÖROĞLU, G. (2004). **Anadolu Uygarlıklarında Takı**, 1. Basım, Ege Yayınları, İstanbul.

- ONUK T. (1998). **İğne Oyları Çeşitleri Ve İşleme Yöntemi**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara.
- ONUK T., F. AKPINARLI, S. ORTAÇ ve Ö. ALP. (2004). **Silifke Folkloru**, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara.
- ONUK, T., F. AKPINARLI, S. ORTAÇ, D. AYDA, S. KÜÇÜKKÖMÜRLER ve H. KÖKLÜ. (2005). **Ankara İli El Sanatları ve Beslenme Kültürü**, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- ÖZBAĞCI, T. N. ÜLGER, G. KURT ve P. TOPTAŞ. (2009). **Halkbilim Araştırmaları Merkezi Birimi Koleksiyonundan El Sanatları Örnekleri II Dokumalar ve Örgüler**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- ÖZBEL, K. (1949). **El Sanatları 5: Anadolu Kadın Kılıkları**, C.H.P. Halkevleri Bürosu, Ankara.
- ÖZCAN, F. (1997). **Nallıhan Yöresinde İğne Oyacılığı**, Kültür Bakanlığı, Ankara.
- ÖZDER, L. (1999). **İç Anadolu Bölgesi Geleneksel Kadın Başlıkları**, Kültür Bakanlığı, Ankara.
- ÖZEL, M. (1992). **Folklorik Türk Kıyafetleri**, Türkiye Güzel Sanatları Geliştirme Vakfı Yayınları 1, Ankara.
- SARIOĞLU, H. (1998). **Tosya Yöresi Gündelik Kadın Kıyafeti**, Ankara.
- SEVÜKTEKİN APAK, M., F. ONAT GÜNDÜZ ve F. ÖZTÜRK ERAY. (1997). **Osmanlı Dönemi Kadın Giyimi**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara.
- SÜRÜR, A. (1983). **Ege Bölgesi Kadın Kıyafetleri**, Akbank Yayınları, İstanbul.
- SÜSLÜ, Ö. (2007). **Tasvirilere Göre Anadolu Selçuklu Kıyafetleri**, 2. Baskı, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara.
- TEZ, Z. (2009). **Tekstil ve Giyim Kuşam Sanatını Kültürel Tarihi**, 1. Basım, Doruk Yayıncılık, İstanbul.
- TURAN, Ş. (2000). **Türk Kültür Tarihi**, 3. Baskı, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- TÜRKOĞLU, S. (2002). **Tarih Boyunca Anadolu'da Giyim Kuşam**, İstanbul.
- TOK, T. (2008). **Dünden Bugüne Serinhisar**, Zirve Medya Grup Matbaacılık, Denizli.

Broşür

Serinhisar Belediyesi, (2009). **Serinhisar 2009**, [Broşür].

Yatağan Belediyesi, (2006). **Yatağan 2006**, [Broşür].

Makale

- AKPINARLI, F. ve S. ORTAÇ, (10-12 Mayıs 2006). “Oyalarda motif Ve Kompozisyon”, **Denizli I. El Sanatları Kongresi**, Denizli, Pamukkale Üniversitesi, 233-242.
- AKPINARLI, F. (20-22 Ekim 2005). “Bursa Yöresi El Örgüsü Çoraplarının Halk Kültüründeki Yeri Ve Önemi”, **II. Bursa Halk Kültürü Sempozyumu**, III. Cilt, Bursa, Uludağ Üniversitesi Rektörlüğü Kültür Sanat Kurulu Yayınları, 1227-1234.
- ÇAĞDAŞ M. ve N. ÖZKAN, (20-22 Ekim 2005). “Geleneksel İnegöl Gelinliklerinin Özelliklerinin Belirlenmesi”, **II. Bursa Halk Kültürü Sempozyumu**, III. Cilt, Bursa, Uludağ Üniversitesi Rektörlüğü Kültür Sanat Kurulu Yayınları, 1213-1217.
- KACAR N. (2009). “Tarihsel Süreçte Denizli İli Ve İlçelerinde Kadın Başörtüsü Çeşitleri ve Kullanım Şekillerinin İncelenmesi”, **Türkiye- Ukrayna Kültür İlişkileri VII. Uluslararası Ukrayna Gagouzlar Kültürü Sempozyumu**, Ukrayna, 111-125.
- KACAR, N. ve B. YALÇINKAYA, (10-12 Mayıs 2006). “Cumhuriyet Döneminden Günümüze Denizli İli Geleneksel Kadın Giysileri”, **Denizli I. El Sanatları Kongresi**, Denizli, Pamukkale Üniversitesi, 216-227.
- ORTAÇ, S. (2008). “Eskişehir El Örgüsü Çorap Ve Patiklerde Renk Ve Motif Özellikleri”, **Halk Kültüründe Giyim-Kuşam Ve Süslenme Uluslararası Sempozyumu**, Eskişehir, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, 335-340.
- SOYSALDI, A. ve T. ÇITTIR, (10-12 Mayıs 2006). “Buldan Dokumaları Ve İşlemeleri”, **Denizli I. El Sanatları Kongresi**, Denizli, Pamukkale Üniversitesi, 397-407.
- SOYSALDI, A. ve E. KETENCİOĞLU KOÇAK, (10-12 Mayıs 2006). “Tavasta Yapılan Hesap İşi İşlemeleri”, **Denizli I. El Sanatları Kongresi**, Denizli, Pamukkale Üniversitesi, 378-396.
- SÜMBÜL, M. (2006). “Adana-Osmaniye Bölgesi Giyim Kültüründe ve Halk Oyunları Ekiplerinin Giysi Tercihlerinde Kadın Başlıkları”, **Halk Kültüründe Giyim-Kuşam ve Süslenme Uluslararası Sempozyumu**” Yayınlanmamış kongre bildirisi, Eskişehir, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.

Tez

- ASLAN, H. (2009). **Kars, Ardahan Ve Iğdır İllerinde Bulunan Geleneksel Kadın Takılarının Değerlendirilmesi**, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Geleneksel Türk El Sanatları Anabilim Dalı.

- BERK, A. (2006). **Seçilmiş Örneklerden Bulgaristan Ve Türk Geleneksel Giysi Yapılarının Ve Kumaşlarının Karşılaştırılması**, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü Tekstil Anasanat Dalı.
- ÇİLEROĞLU, B. (2006). **İç Giyim Üretimine Yönelik 18-50 Yaşlar Arası Kadın Beden Ölçüleri Standardizasyonu Üzerine Bir Araştırma**, Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Giyim Endüstrisi Ve Giyim Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı.
- GÖKKAYA, A. (2008). **Faaliyet Alanı Bayan İç Giyim Üretimi Olan Hazır Giyim İşletmelerinde Kullanılan Kalite Kontrol Parametreleri Ve Üretim Süresince Kalite Kontrol**, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Konya, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Giyim Endüstrisi Ve Giyim Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı.
- KUDAY, N. (2001). **Denizli Yöresindeki Folklorik Giysiler ve Giysilerdeki Motiflerin Anlamları**, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Denizli, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim-İş Anabilim Dalı.
- NURHAN, Ö. (1999). **Denizli Yöresi İğne Oyaları ve Çağdaş Yorumları**, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Resim Anabilim Dalı.
- ÖLMEZ, F. (1994). **Güdül İlçesinde Kadın Giyimi Üzerine Bir Araştırma**, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ev Ekonomisi Anabilim Dalı.
- SAĞNAK ARSLANTAŞ, G. (2007). **Van Yöresi Geleneksel Baş Süslemelerinin Tarihsel Süreç İçerisinde İncelenmesi**, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı.
- VANLI, A. Y. (2008). **Balıkesir İli Gönen İlçesi İğne Oyaları Ve Halk Eğitimi Merkezinin İğne Oyacılığına Katkısı**, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.

Kişisel Görüşme

- AKKÖSE, M. -Ev Hanımı- “Denizli İli Serinhisar İlçesi Yöresel Kadın Giysileri” konulu sözlü görüşme, Serinhisar, (23 Nisan 2010).
- CENGİZ, S. -Ev Hanımı- “Denizli İli Serinhisar İlçesi Yöresel Kadın Giysileri” konulu sözlü görüşme, Serinhisar, (20 Haziran 2010).
- ÇAYLI F. -Ev Hanımı- “Denizli İli Serinhisar İlçesi Yöresel Kadın Giysileri” konulu sözlü görüşme, Serinhisar, (26 Mart 2010).

- ÇIRAK, F. -Ev Hanımı- “Denizli İli Serinhisar İlçesi Yöresel Kadın Giysileri” konulu sözlü görüşme, Serinhisar, (23 Temmuz 2010).
- DAĞLI, M. -Ev Hanımı- “Denizli İli Serinhisar İlçesi Yöresel Kadın Giysileri” konulu sözlü görüşme, Serinhisar, (27 Mart 2010).
- ER, H. -Ev Hanımı- “Denizli İli Serinhisar İlçesi Yöresel Kadın Giysileri” konulu sözlü görüşme, Ayaz Köyü, (30 Mayıs 2010).
- ERTUĞRUL, N. -Ev Hanımı- “Denizli İli Serinhisar İlçesi Yöresel Kadın Giysileri” konulu sözlü görüşme, Serinhisar, (23 Temmuz 2010).
- FAKI, M. -Ev Hanımı- “Denizli İli Serinhisar İlçesi Yöresel Kadın Giysileri” konulu sözlü görüşme, Yüreğil Köyü, (19 Haziran 2010).
- GERGÖZ, S. -Ev Hanımı- “Denizli İli Serinhisar İlçesi Yöresel Kadın Giysileri” konulu sözlü görüşme, Yatağan Kasabası, (23 Temmuz 2010).
- KET, K. -Ev Hanımı- “Denizli İli Serinhisar İlçesi Yöresel Kadın Giysileri” konulu sözlü görüşme, Serinhisar, (20 Haziran 2010).
- KOYUN P. -Ev Hanımı- “Denizli İli Serinhisar İlçesi Yöresel Kadın Giysileri” konulu sözlü görüşme, Serinhisar, (27 Mart 2010).
- KURBAN, F. -Ev Hanımı- “Denizli İli Serinhisar İlçesi Yöresel Kadın Giysileri” konulu sözlü görüşme, Serinhisar, (24 Temmuz 2010).
- SÖYLEMEZ, A. -Ev Hanımı- “Denizli İli Serinhisar İlçesi Yöresel Kadın Giysileri” konulu sözlü görüşme, Kocapınar Köyü, (21 Haziran 2010).
- YATAĞANBABA, H. -Ev Hanımı- “Denizli İli Serinhisar İlçesi Yöresel Kadın Giysileri” konulu sözlü görüşme, Yatağan Kasabası, (23 Temmuz 2010).

İnternet

- Kocapınar Köyü, (2009). <http://kocapinar.wordpress.com> (12.12.2010).
- Motif nedir, (2008). <http://www.kalemguzeli.net/motif.html> (21.04.2011).
- Saten Kumaş Nedir, (2009). <http://baybul.com/ansiklopedik.../330273-saten-kumas-nedir.html> (17.02.2011).
- Serinhisar ve Denizli Hakkında Ansiklopedik Bilgi, (2007). <http://www.turkcebilgi.com/serinhisar,denizli/ansiklopedi> (16.04.2011).
- Serinhisar İli ve İlçe Haritası, (2009). <http://www.loadtr.com/394827-Denizli-ili-ve-ilce-haritasi.html> (16.12.2010).
- Şile Bezi, (2011). <http://www.Yeshim.com/sile+bezi+nedir.html> (17.02.2011).
- Takı, (2010). <http://www.idesanat.com/113-icerik-Taki-Mirasi.html> (29.04.2011).

Türklerde Takı Geleneği, (2007). <http://www.ezberim.com>›Bayanlara Özel› Kadınlar Kulübü (01.05.2011).

Truvakar kol, (2010). [http:// www.eksisozluk.com/show.asp?truvakar](http://www.eksisozluk.com/show.asp?truvakar) (14.05.2011).

Ayaz Köyü Tarihçesi, (t.y.). <http://www.ayazkoyu.com/tarihcesi.html> (10.12.2010).

Brokar Kumaş, (t.y.). [http:// www.turkcebilgi.com/brokar/sozluk](http://www.turkcebilgi.com/brokar/sozluk) (16.04.2011).

Dünden Bugüne Serinhisar, (t.y.). <http://www.dioi.gov.tr/Publication/a93defaa-3604-4cdc-83cc-ee0821176dea.pdf> (17.04.2011).

Elbise, (t.y.). <http://www.turkcebilgi.com/elbise/ansiklopedi> (01.03.2011).

Giyim, (t.y.). <http://www.yenibilgiler.com/giyim-nedir> (12.04.2011).

İç ve Dış Giyim, (t.y.). <http://www.erdemlimetem.tr.gg> (12.05.2011).

İç Giyim, (t.y.). <http://www.ito.org.tr/Dokuman/Sektor/1-43.pdf> (02.05.2011).

İç Etek, (t.y.). <http://www.manyamarka.com/kategori/69/Jupon.htm> (13.04.2011).

İç Giyim Sektör Profili, (t.y.). <http://www.ito.org.tr/Dokuman/Sektor> (13.04.2011).

Jakarlı Dokuma, (t.y.). <http://www.uludagsozluk.com/k/jakarl%C4%B1-dokuma> (14.05.2011).

Jupon, (t.y.). [http:// www.manyamarka.com/kategori/69/Jupon.htm](http://www.manyamarka.com/kategori/69/Jupon.htm) (13.04.2011).

Kılaptan, (t.y.). [http://www. sozluk.bilgiportal.com/nedir/kılaptan](http://www.sozluk.bilgiportal.com/nedir/kılaptan) (16.04.2011).

Kostüm, (t.y.). http://www.theottomans.org/turkce/sanat_kultur/women.asp (12.05.2011).

Midi nedir, (t.y.). [http://www.eksisözlük.com/show.asp =midi%20etek](http://www.eksisozluk.com/show.asp?m=mid%C4%B1) (14.05.2011).

Serinhisar, (t.y.). <http://serinhisar.gov.tr/link/serinhisar/cografikonum/index.php> (16.04.2011).

Serinhisar, Denizli, (t.y.). <http://tr.wikipedia.org/wiki/Yata%C4%9Fan,Serinhisar> (16.04.2011).

Sutyen, (t.y.). <http://tr.wikipedia.org/wiki/Sutyen> (13.04.2011).

Takunya nedir, (t.y.). [http:// www.serki.com/index.php](http://www.serki.com/index.php) (29.04.2011).

Tarihsel Değişim ve Kostüm, (t.y.). <http://donemkostumu.blog.com/tarihsel-degisim-ve-kostum> (12.05.2011).

Tülbent, (t.y.). <http://www.uludagsozluk.com/k/tulbent> (12.04.2011).

EKLER

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.2. DIŞA GİYİLENLER

4.2.1. Özel Günlerde Giyilenler

Ek: I

Örnek No	: 1
Yöresel Adı	: Çitari Üç Etek Entari
Bulunduğu Kişi	: Havuna Tonkul
Bulunduğu Yer	: Serinhisar
İnceleme Tarihi	: 23.04.2010
Kullanım Amacı	: Düğünde giyilir
Yapıldığı Tarih	: 1934
Nasıl Elde Edildiği	: Annesinden kalma
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Beden genişliği 58 cm, boyu 154 cm, ön etek genişliği 47 cm, arka etek genişliği 59 cm, kol boyu 54 cm, yaka boyu 29 cm.

Kullanılan Malzeme	: Çitari kumaş, amerikan bezi, ince ve kalın harç düğme, iplik.
Model Özelliği	: Arkası tek, önü iki parçalı ve içi krem renk amerikan beziyle astarlanmıştır. Beden bölümü göğüs altına kadar dar oturacak biçimde ve buradan aşağısı genişleyerek açılır. Önde üç düğmesi, kol manşetlerinde iki düğmesi ve kol altında kolun rahat hareket edebilmesi için kuş bulunmaktadır. Etek boyu topuklara kadar uzanır, yırtmaçlar bele kadardır ve etek kenarları dilimlidir.
Kullanılan Renkler	: Al zemin üzerinde beyaz çizgili kumaş, krem amerikan bezi ve süslemede siyah harç kullanılmıştır.
Uygulanan Teknik	: Beden, kol, etek parçaları ve astarı makinede düz dikişi ile birleştirilmiştir. Yaka, etek çevresi ve ön açıklık kenarları harç süslemeleriyle elde tutturulmuş ve gelin tacı motifi yapılmıştır.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.2. DIŞA GİYİLENLER

4.2.1. Özel Günlerde Giyilenler

Ek: II

Örnek No	: 2
Yöresel Adı	: Basma Üç Etek Entari
Bulunduğu Kişi	: Mürüvvet Dağlı
Bulunduğu Yer	: Serinhisar
İnceleme Tarihi	: 27.03.2010
Kullanım Amacı	: Düğünde giyilir
Yapıldığı Tarih	: 1966
Nasıl Elde Edildiği	: Kendinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Beden genişliği 56 cm, boyu 156 cm, ön etek genişliği 45 cm, arka etek genişliği 57 cm, kol boyu 52 cm, yaka boyu 31 cm.

Kullanılan Malzeme	: Basma kumaş, patiska, ince ve kalın harç, düğme, iplik.
Model Özelliği	: Etek boyu ayak bileği uzunluğunda olup ön etekler arka eteğe göre geniştir ve içi patiska kumaşla astarlıdır. Önden üç düğmeli, etek kenarları dilimli ve yırtmaçlar bele kadardır. Kollar uzun, kol uçları büzgülü ve manşetler çıt çıtla kapatılmaktadır.
Kullanılan Renkler	: Beyaz zemin üzerine yeşil ve siyah renk bitkisel desenli kumaş, beyaz patiska ile siyah harç.
Uygulanan Teknik	: Harç süslemeleri elle dikilmiştir. Yaka kenarında motif uygulanmadan ince ve kalın harçlar geçirilirken, etek kenarları eğimli eğrigara motifleriyle süslenmiştir. Beden, kol, etek parçaları ve astarı düz makine dikişi ile birleştirilmiştir.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.2. DIŞA GİYİLENLER

4.2.1. Özel Günlerde Giyilenler

Ek: III

Örnek No	: 3
Yöresel Adı	: Basma Üç Etek Entari
Bulunduğu Kişi	: Ayşe Ana Fakı
Bulunduğu Yer	: Yüreğil Köyü
İnceleme Tarihi	: 19.06.2010
Kullanım Amacı	: Düğünde giyilir
Yapıldığı Tarih	: 1947
Nasıl Elde Edildiği	: Kendisinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmüş
Ürünün Boyutları	: Beden genişliği 55 cm, boyu 162 cm, ön etek genişliği 45 cm, arka etek genişliği 52 cm, kol boyu 53 cm, yaka boyu 30 cm.

Kullanılan Malzeme	: Basma ve patiska kumaş, ince ve kalın harç, düğme, iplik
Model Özelliği	: Boyu ayak bileği uzunluğunda ve etek kenarları dalgalı olup yırtmaçlar bele kadardır. Yakası U şeklinde göğüs altına kadar açılmakta ve ön bedenler düğmeyle kapatılmaktadır. Kollar uzun, manşetli ve kol altında kuş bulunmaktadır.
Kullanılan Renkler	: Pembe zemin üzerinde beyaz renkli bitkisel desenli basma kumaş, beyaz renk patiska kumaş ve siyah harç.
Uygulanan Teknik	: Astar, kol, etek parçaları ve bedenler makinede düz dikiş ile dikilmiştir. Yaka, etek çevresi elde tutturulan harçlarla gelin tacı motifi, arka etek ortası dilek ağacı motifiyle süslenmiştir.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.2. DIŞA GİYİLENLER

4.2.1. Özel Günlerde Giyilenler

Ek: IV

Örnek No	: 4
Yöresel Adı	: Telli Üç Etek Entari
Bulunduğu Kişi	: Adile Çen
Bulunduğu Yer	: Kocapınar Köyü
İnceleme Tarihi	: 20.06.2010
Kullanım Amacı	: Düğünde giyilir
Yapıldığı Tarih	: 1974
Nasıl Elde Edildiği	: Kendisinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Beden genişliği 59 cm, boyu 160 cm, ön etek genişliği 45 cm, arka etek genişliği 57 cm, kol boyu 51 cm, yaka boyu 32 cm.

- Kullanılan Malzeme** : Saten dokuma kumaş, ince ve kalın harç, düğme, iplik, amerikan bezi
- Model Özelliği** : Telli üç eteğin boyu ayak bileğine kadar uzunlukta ve üç etek parçasından oluşmaktadır. Etek kenarları dalgalı olup bele kadar olan yırtmaç kenarlarında süslemeler bulunmaktadır. Kollar uzun, manşetli ve kol altında ek parça vardır. Ön bedeni açık, yakası U şeklinde ve yaka altından itibaren ön bedenler düğmeyle kapatılmaktadır.
- Kullanılan Renkler** : Pembe zemin üzerinde sarı renkli bitkisel desenli saten kumaş, krem amerikan bezi ve siyah harç.
- Uygulanan Teknik** : Önü, arkası, kolu ve astar parçaları makinede düz dikişle dikilmiştir. Yaka ve etek kenar süslemeleri gelin tacı motifi yapılarak elde dikilmiştir.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.2. DIŞA GİYİLENLER

4.2.1. Özel Günlerde Giyilenler

Ek: V

Örnek No	: 5
Yöresel Adı	: Cepken
Bulunduğu Kişi	: Mürüvvet Dağlı
Bulunduğu Yer	: Serinhisar
İnceleme Tarihi	: 27.03.2010
Kullanım Amacı	: Düğünde giyilir
Yapıldığı Tarih	: 1966
Nasıl Elde Edildiği	: Kendinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Beden genişliği 56 cm, boyu 49 cm, kol boyu 51 cm, yaka boyu 31 cm.
Kullanılan Malzeme	: Saten kumaş, amerikan bezi, ince ve kalın harç, düğme, iplik.

Model Özelliği

: Boyu bele kadar olup içi amerikan bezi ile astarlıdır. Ön bedende dört düğme bulunmaktadır ve düğmeler biritle tutturulurken arka beden düzdür. Yakası U şeklinde, kollar uzun, kol uçları büzgülü ve manşetler düğmeyle kapatılmaktadır.

Kullanılan Renkler

: Siyah saten kumaş, krem amerikan bezi ile sarı harç.

Uygulanan Teknik

: Yaka kenarındaki ince ve kalın harçlar elde dikilerek gelin tacı motifi yapılmıştır. Beden, kol, etek parçaları, yaka kenarı ve astarı düz makine dikiş i ile dikilmiştir.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.2. DIŞA GİYİLENLER

4.2.1. Özel Günlerde Giyilenler

Ek: VI

Örnek No	: 6
Yöresel Adı	: Cepken
Bulunduğu Kişi	: Ayşe Ana Fakı
Bulunduğu Yer	: Yüreğil Köyü
İnceleme Tarihi	: 19.06.2010
Kullanım Amacı	: Düğünde giyilir
Yapıldığı Tarih	: 1947
Nasıl Elde Edildiği	: Kendinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Beden genişliği 54 cm, boyu 48 cm, kol boyu 52 cm, yaka boyu 29 cm.
Kullanılan Malzeme	: Saten kumaş, amerikan bezi, ince ve kalın harç, düğme, iplik.
Model Özelliği	: Önü iki parçadan, arkası tek parçadan oluşup, ön beden açıklığı yaka altından itibaren düğmelerle birleşmektedir. Kolları uzun, yırtmaçlı ve manşetlidir. Kol altında kuş olarak adlandırılan ek parça vardır. Boyu bele kadar ve yakası U şeklindedir.

Kullanılan Renkler	: Yeşil saten kumaş, krem amerikan bezi ile sarı harç.
Uygulanan Teknik	: Beden, yaka kenarı ve kol parçaları düz makine dikişi ile birleştirilmiştir. Ayrıca giysi kalıbından hazırlanan astarlık kumaş düz makine dikişiyle saten cepken içine yerleştirilmiştir. Süslemede ön beden ve yaka üzerindeki harçlar elde dikilip, ince harçlarla yaka üzerinde oraklı motifi, kol manşetinde de suyolu motifi yapılmıştır.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.2. DIŞA GİYİLENLER

4.2.1. Özel Günlerde Giyilenler

Ek: VII

Örnek No	: 7
Yöresel Adı	: Benekli Zıbın
Bulunduğu Kişi	: Ümmü Şentürk
Bulunduğu Yer	: Serinhisar
İnceleme Tarihi	: 23.07.2010
Kullanım Amacı	: Düğünde giyilir
Yapıldığı Tarih	: 1961
Nasıl Elde Edildiği	: Kendinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Beden genişliği 54 cm, boyu 51 cm, kol boyu 52 cm, yaka boyu 34 cm.
Kullanılan Malzeme	: Renkli saten kumaş, amerikan bezi, ince ve kalın harç, düğme, iplik.

Model Özelliği

: Boyu bele kadar olup ön bedenler farklı renkteki kumaşların birleşmesinden oluşmaktadır. Arka beden, kollar ve kol altındaki ek parçalar tek renk saten kumaştan dikilmiştir. Ön bedenler ve kollar düğmeyle kapatılmaktadır.

Kullanılan Renkler

: Sarı saten ve çeşitli renkte kumaş, siyah harç, krem amerikan bezi.

Uygulanan Teknik

: Beden ve astarın her tarafı düz makine dikiş i ile dikilmiştir. Ön beden üzerindeki harçlar elde dikilerek, ince harçlarla yaka üzerinde gelin tacı motifi yapılmıştır.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.2. DIŞA GİYİLENLER

4.2.1. Özel Günlerde Giyilenler

Ek: VIII

Örnek No	: 8
Yöresel Adı	: Cepken
Bulunduğu Kişi	: Dudu Ertuğrul
Bulunduğu Yer	: Ayaz Köyü
İnceleme Tarihi	: 29.05.2010
Kullanım Amacı	: Düğünde giyilir
Yapıldığı Tarih	: 1952
Nasıl Elde Edildiği	: Annesinden kalma
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Beden genişliği 54 cm, boyu 52 cm, kol boyu 53 cm, yaka boyu 34 cm.
Kullanılan Malzeme	: Saten kumaş, patiska, ince ve kalın harç, düğme, iplik.
Model Özelliği	: Cepkenin yaka, ön açıklık kenarları harç ile süslenmiştir. İçi beyaz patiska kumaşla astarlanmıştır. Boyu bele kadar, kollar manşetli ve kol altı kuşludur. Arka beden düz, kollar ve ön beden açıklığı düğmeyle kapatılmaktadır.

Kullanılan Renkler

: Al zemin üzerinde, serpmeye biçimde beyaz çiçek desenli saten kumaş, siyah harç, beyaz patiska.

Uygulanan Teknik

: Ön beden açıklığı ve yaka kenarındaki harçlar gelin tacı motifi yapılarak elde dikilmiştir. Beden, kol ve astarın her tarafı düz makine dikişi ile dikilmiştir.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.2. DIŞA GİYİLENLER

4.2.1. Özel Günlerde Giyilenler

Ek: IX

Örnek No	: 9
Yöresel Adı	: Çitari Şalvar
Bulunduğu Kişi	: Saadet Yıkdırım
Bulunduğu Yer	: Ayaz Köyü
İnceleme Tarihi	: 29.05.2010
Kullanım Amacı	: Düğünde giyilir
Yapıldığı Tarih	: 1948
Nasıl Elde Edildiği	: Kendinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Bel genişliği 148 cm, boyu 77 cm, paça genişliği 73 cm. paça astar eni 6 cm. uçkur astar eni 4 cm.
Kullanılan Malzeme	: Çitari kumaş, amerikan bezi, lastik, iplik.

Model Özelliği	: Şalvar büyük dikdörtgen iki kumaş ve üçgen bir ağ ile birleőtirilmiftir. Yanlar dikişsiz kumaş katına getirilmiftir. Paçaları, beli ve içi amerikan beziyle astarlıdır. Beli ve paçaları büzmek için ince lastik geçirilmiftir.
Kullanılan Renkler	: Mor zemin üzerinde beyaz çizgili kumaş, krem amerikan bezi.
Uygulanan Teknik	: Bel, paça, ağ parçası ve iç astarı makine dikişi İle dikilmiştir.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.2. DIŞA GİYİLENLER

4.2.1. Özel Günlerde Giyilenler

Ek: X

Örnek No	: 10
Yöresel Adı	: Şalvar
Bulunduğu Kişi	: Yurdagül Özoğlu
Bulunduğu Yer	: Kocapınar Köyü
İnceleme Tarihi	: 29.06.2010
Kullanım Amacı	: Düğünde giyilir
Yapıldığı Tarih	: 2006
Nasıl Elde Edildiği	: Kendinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Bel genişliği 82 cm, boyu 80 cm, paça genişliği 43 cm.
Kullanılan Malzeme	: Basma kumaş, lastik, iplik.

Model Özelliği	: Şalvar bol kesimli olmayıp ağ parçası yoktur. Beli ve paçası ince lastikle büzdürölmüştür. İçi astarsızdır.
Kullanılan Renkler	: Kırmızı ve daha açık renkte kendinden desenli basma kumaş.
Uygulanan Teknik	: Bütün parçalar makine dikişı ile dikilmiştir.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.2. DIŞA GİYİLENLER

4.2.1. Özel Günlerde Giyilenler

Ek: XI

Örnek No	: 11
Yöresel Adı	: Şalvar
Bulunduğu Kişi	: Huriye Yatağanbaba
Bulunduğu Yer	: Yatağan Kasabası
İnceleme Tarihi	: 25.06.2010
Kullanım Amacı	: Düğünde giyilir
Yapıldığı Tarih	: 1963
Nasıl Elde Edildiği	: Kendinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Bel genişliği 80 cm, boyu 79 cm, paça genişliği 80 cm. paça astar eni 4 cm. uçkur astar eni 5 cm.
Kullanılan Malzeme	: Saten kumaş, amerikan bezi, uçkur, iplik.

Model Özelliği	: Bol kesimli, yanlar dikişsiz ve içi astarlıdır.Beli ve paasından amerikan bezinden yapılan uçkur geçirilmiştir. Rahat hareket edebilmek için paalar ugen ağ parçasıyla birleştirilmiştir.
Kullanılan Renkler	: Sarı zemin üzerinde kendinden iek desenli kumaş ve krem amerikan bezi.
Uygulanan Teknik	: Astar, ağ, bel ve paalar makinede düz dikişle dikilmiştir.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.2. DIŞA GİYİLENLER

4.2.1. Özel Günlerde Giyilenler

Ek: XII

Örnek No	: 12
Yöresel Adı	: Şalvar
Bulunduğu Kişi	: Huriye Kurban
Bulunduğu Yer	: Serinhisar
İnceleme Tarihi	: 24.07.2010
Kullanım Amacı	: Düğünde giyilir
Yapıldığı Tarih	: 1963
Nasıl Elde Edildiği	: Kendinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Bel genişliği 76 cm, boyu 89 cm, paça genişliği 76 cm. paça astar eni 3 cm. uçkur astar eni 5 cm.
Kullanılan Malzeme	: Saten kumaş, amerikan bezi, uçkur, iplik.

- Model Özelliği** : İki parçadan ve tek ağ parçasından oluşup, boyu diz altına kadardır.Beli ve paçaları uçkurlarla büzdürölmektedir. Diğer şalvar modellerinde olduğu gibi içi astarlıdır.
- Kullanılan Renkler** : Al zemin üzerinde beyaz çiçek desenli kumaş ve krem amerikan bezi.
- Uygulanan Teknik** : şalvarın bütün parçaları makinede düz dikişle birleştirilmiştir.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.2. DIŞA GİYİLENLER

4.2.1. Özel Günlerde Giyilenler

Ek: XIII

Örnek No	: 13
Yöresel Adı	: Saten Göynek
Bulunduğu Kişi	: Münevver Fakı
Bulunduğu Yer	: Yüreği Köyü
İnceleme Tarihi	: 20.06.2010
Kullanım Amacı	: Düğünde giyilir
Yapıldığı Tarih	: 1968
Nasıl Elde Edildiği	: Kendinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Beden genişliği 53 cm, boyu 63 cm, yaka boyu 21 cm.
Kullanılan Malzeme	: Saten kumaş, çıtçıt, iplik, metal tel, boncuk
Model Özelliği	: Ön ve arka parçadan oluşan göynek kare yakalı, arkası düz ve kolsuzdur. Yaka açıklığı çıtçıtlarla kapatılmış ve süslenmiştir.

Kullanılan Renkler	: Mavi saten kumaş, beyaz ip ve boncuk, gümüş tel.
Uygulanan Teknik	: Ön beden, arka beden ve yaka açıklığı düz makine dikişiyile dikilmiştir. Yaka kenarına tel kırma tekniği yapılarak boncuk oyası elde dikilmiştir.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.2. DIŞA GİYİLENLER

4.2.1. Özel Günlerde Giyilenler

Ek: XIV

Örnek No	: 14
Yöresel Adı	: Şifon (Naylon) Göynek
Bulunduğu Kişi	: Mürüvvet Dağlı
Bulunduğu Yer	: Serinhisar
İnceleme Tarihi	: 27.03.2010
Kullanım Amacı	: Düğünde giyilir
Yapıldığı Tarih	: 1966
Nasıl Elde Edildiği	: Kendinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Beden genişliği 48 cm, boyu 61 cm, yaka boyu 21 cm, kol boyu 34 cm.
Kullanılan Malzeme	: Şifon ve amerikan bezi, iplik,
Model Özelliği	: Vücudu oturmayan bol kesimli, boyu belde biten, truvakar kollu ve Amerikan beziyle dikilmiştir. Yuvarlak yakalı, pervazı amerikan bezli, yaka kenarı nervürlü ve patlıdır.

- Kullanılan Renkler** : Beyaz zeminde pembe ve yeşil çiçek desenli şifon (naylon) kumaş ve krem amerikan bezi.
- Uygulanan Teknik** : Yan dikişler, kollar, etek ve yaka tamamen düz makine dikişiyle dikilmiştir.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.2. DIŞA GİYİLENLER

4.2.1. Özel Günlerde Giyilenler

Ek: XV

Örnek No	: 15
Yöresel Adı	: Basma göynek
Bulunduğu Kişi	: Adile Çen
Bulunduğu Yer	: Kocapınar Köyü
İnceleme Tarihi	: 20.06.2010
Kullanım Amacı	: Düğünde giyilir
Yapıldığı Tarih	: 1974
Nasıl Elde Edildiği	: Kendisinin
Bugünkü Durum	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Beden genişliği 50 cm, boyu 62 cm, yaka boyu 23 cm, kol boyu 38 cm.
Kullanılan Malzeme	: Pamuklu kumaş ve amerikan bezi, iplik,
Model Özelliği	: Göynek sıfır yakalı, arkası düz ve truvakar kolludur. Yakanın sağında ve solunda üçer tane nervür bulunmaktadır. Boyu kalça hizasındadır.
Kullanılan Renkler	: Kırmızı pamuklu kumaş, krem amerikan bezi, siyah ve beyaz iplik.
Uygulanan Teknik	: Göynek parçaları makinede düz dikişle dikilmiş ve nervürler üzerine zik-zak yapılmıştır.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.2. DIŞA GİYİLENLER

4.2.1. Özel Günlerde Giyilenler

Ek: XVI

Örnek No	: 16
Yöresel Adı	: Saten Göynek
Bulunduğu Kişi	: Huriye Kurban
Bulunduğu Yer	: Serinhisar
İnceleme Tarihi	: 23.04.2010
Kullanım Amacı	: Düğünde giyilir
Yapıldığı Tarih	: 1998
Nasıl Elde Edildiği	: Kendisinin
Bugünkü Durum	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Beden genişliği 49 cm, boyu 62 cm, yaka boyu 23 cm, kol boyu 38 cm.
Kullanılan Malzeme	: Saten kumaş ve amerikan bezi, iplik, pul, boncuk
Model Özelliği	: Göynek kare yakalı, truvakar kolludur. Yakanın sağında ve solunda birer tane nervür vardır. Boyu kalça hizasında, arkası düz ve bol kesimlidir.
Kullanılan Renkler	: Mavi saten kumaş, krem amerikan bezi, gümüş pul ve beyaz boncuk.
Uygulanan Teknik	: Göynek parçaları makinede düz dikişle dikilmiş. Etek kenarı, yaka çevresi ve yaka açıklığındaki boncuk ve pul süslemeler elde dikilmiştir.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.2. DIŞA GİYİLENLER

4.2.1. Özel Günlerde Giyilenler

Ek: XVII

Örnek No	: 17
Yöresel Adı	: Gelinlik
Bulunduğu Kişi	: Asiye Atlahan
Bulunduğu Yer	: Serinhisar
İnceleme Tarihi	: 16.04.2011
Yapıldığı Tarih	: 1962
Nasıl Elde Edildiği	: Kendinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Beden genişliği 56 cm, boyu 109 cm, etek genişliği 68 cm, yaka boyu 18 cm.
Kullanılan Malzeme	: Jakarlı dokuma sentetik kumaş, düğme, fisto, iplik.

Model Özelliği

: Bedenden erkek yakalı, belden dikişli, geniş etekli ve önden düğmelidir. Midi boylu, uzun kollu ve beden, yaka, etek üzerinde fisto süslemeleri bulunmaktadır.

Kullanılan Renkler

: Gümüş, beyaz.

Uygulanan Teknik

: Yaka, kol, fisto, ön ve arka bedenler makinede düz dikiş ile dikilmiştir. Kol ve etek baskısı elde ara teyel yapılarak bastırılmıştır. Düğmeler elde dikilmiştir.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.2. DIŞA GİYİLENLER

4.2.1. Özel Günlerde Giyilenler

Ek: XVIII

Örnek No	: 18
Yöresel Adı	: Elbise
Bulunduğu Kişi	: Huriye Yatağanbaba
Bulunduğu Yer	: Yatağan Kasabası
İnceleme Tarihi	: 19. 06.2010
Kullanım Amacı	: Özel günlerde giymek
Yapıldığı Tarih	: 1958
Nasıl Elde Edildiği	: Kendisinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Bel genişliği 46 cm, boyu 96cm, etek genişliği 59 cm. kol boyu 51 cm.
Kullanılan Malzeme	: Jakar dokumalı sentetik kumaş, saten, düğme.

Model Özelliği

: Boyu diz altında olup belden büzmelidir. Kollar uzun ve manşetlidir. Yakası yuvarlak dik yakalı ve arka yaka ortası düğmeyle kapatılmaktadır. Yaka ve ön beden üzerinde süslemeler yapılmıştır.

Kullanılan Renkler

: Mavi, gri.

Uygulanan Teknik

: Elbisenin bütün parçaları ve süslemeleri makinede düz dikişle dikilmiştir.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.2. DIŞA GİYİLENLER

4.2.2. Günlük Giyilenler

Ek: XIX

Örnek No	: 19
Yöresel Adı	: Örgü Ceket
Bulunduğu Kişi	: Dudu Ertuğrul
Bulunduğu Yer	: Ayaz Köyü
İnceleme Tarihi	: 29.05.2010
Kullanım Amacı	: Günlük olarak ev dışında giyilir.
Yapıldığı Tarih	: 1992
Nasıl Elde Edildiği	: Kendisinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Beden genişliği 64 cm. boy 70 cm. kol boyu 49 cm.
Kullanılan Malzeme	: Sentetik iplik, düğme.
Model Özelliği	: Boyu kalça hizasında, önden düğmeli, yuvarlak yakalı ve uzun kolludur.
Kullanılan Renkler	: Krem
Uygulanan Teknik	: Şiş örücülüğüyle ters örgü, düz örgü, delik, ilmek arttırma, azaltma.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.2. DIŞA GİYİLENLER

4.2.2. Günlük Giyilenler

Ek: XX

Örnek No	: 20
Yöresel Adı	: Yelek
Bulunduğu Kişi	: Sıdika Gergöz
Bulunduğu Yer	: Yatağan Kasabası
İnceleme Tarihi	: 19.06.2010
Kullanım Amacı	: Günlük olarak ev içinde giymek
Yapıldığı Tarih	: 1986
Nasıl Elde Edildiği	: Kendisinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Beden genişliği cm. boy cm.
Kullanılan Malzeme	: Sentetik iplik.
Model Özelliği	: Boyu kalça hizasında, kolsuz ve ceplidir.
Kullanılan Renkler	: Yeşil
Uygulanan Teknik	: Şiş örücülüğüyle ters örgü, düz örgü, delik, ilmek arttırma, azaltma.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.2. DIŞA GİYİLENLER

4.2.2. Günlük Giyilenler

Ek:XXI

Örnek No	: 21
Yöresel Adı	: Fistan
Bulunduğu Kişi	: Huriye Yatağanbaba
Bulunduğu Yer	: Yatağan Kasbası
İnceleme Tarihi	: 19. 06.2010
Kullanım Amacı	: Günlük olarak ev içinde giymek.
Yapıldığı Tarih	: 1960
Nasıl Elde Edildiği	: Kendisinin
Bugünkü Durum	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Bel genişliği 43 cm, boyu 101 cm, etek genişliği 64cm. kol boyu 52 cm.
Kullanılan Malzeme	: Sentetik kumaş, düğme, çıtçıt, iplik.
Model Özelliği	: Yuvarlak yakalı, önden düğmeli, çan etekli ve belden dikişlidir. Kollar uzun ve manşetlidir.

- Kullanılan Renkler** : Gri zemin üzerinde kırmızı, beyaz, siyah renkli bitkisel desenli kumaş.
- Uygulanan Teknik** : Yaka, etek ve kol yırtmaç basıları elde ara teyelle bastırılmış. Fistanın diğer parçaları makinede düz dikişle dikilmiştir.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.2. DIŞA GİYİLENLER

4.2.2. Günlük Giyilenler

Ek: XXII

Örnek No	: 22
Yöresel Adı	: Jarse fistan
Bulunduğu Kişi	: Huriye Yatağanbaba
Bulunduğu Yer	: Yatağan Kasbası
İnceleme Tarihi	: 19. 06.2010
Kullanım Amacı	: Ev içinde giyilir
Yapıldığı Tarih	: 1960
Nasıl Elde Edildiği	: Kendisinin
Bugünkü Durum	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Bel genişliği 46 cm, boyu 101 cm, kol boyu 50 cm, etek genişliği 73 cm.
Kullanılan Malzeme	: Jarse kumaş, iplik.
Model Özelliği	: Jarse fistan midi boylu, belden dikişli ve kloş eteklidir. Kolları uzun, erkek yakalı, göğüs penslidir.

- Kullanılan Renkler** : Yavruağızı zemin üzerinde kırmızı, mavi,yeşil bitkisel desenli kumaş.
- Uygulanan Teknik** : Fistan parçaları, makinede düz dikişle dikilmiş, etek ve kol kenarları teyelle elde bastırılmıştır.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.2. DIŞA GİYİLENLER

4.2.2.3. İşte Giyilenler

Ek:XXIII

Örnek No	: 23
Yöresel Adı	: Üst Don
Bulunduğu Kişi	: Münire Develi
Bulunduğu Yer	: Serinhisar
İnceleme Tarihi	: 23.04.2010
Kullanım Amacı	: İşte giyilir
Yapıldığı Tarih	: 2004
Nasıl Elde Edildiği	: Kendisinin
Bugünkü Durum	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Bel genişliği 68 cm, boyu 86 cm, paça genişliği 44 cm.
Kullanılan Malzeme	: Basma kumaş, lastik ve iplik,
Model Özelliği	: Beli ve paçası lastikli, boyu ayak bileğine kadar olup ağ paçası ile genişlik sağlanır.
Kullanılan Renkler	: Ziyah zemin üzerinde krem, yeşil, beyaz renkli bitkisel desenli kumaş.
Uygulanan Teknik	: Şalvar parçaları makinede düz dikişle dikilmiştir.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.2.2. DIŞA GİYİLENLER

4.2.2.2. Günlük Giyilenler

Ek: XXIV

Örnek No	: 24
Yöresel Adı	: Uzun Don
Bulunduğu Kişi	: Münevver Fakı
Bulunduğu Yer	: Yüreğil Köyü
İnceleme Tarihi	: 19.06.2010
Kullanım Amacı	: Ev içinde giyilir
Yapıldığı Tarih	: 2007
Nasıl Elde Edildiği	: Kendisinin
Bugünkü Durum	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Bel genişliği 58 cm, boyu 89cm, paça genişliği 43 cm.
Kullanılan Malzeme	: Basma kumaş, lastik ve iplik,
Model Özelliği	: Uzunluğu ayak bileğinde, belden lastikli, üçgen ağı ve paçası düz inmektedir.
Kullanılan Renkler	: Ziyah zemin üzerinde kırmızı, sarı, yeşil, beyaz bitkisel desenli kumaş.
Uygulanan Teknik	: Şalvar parçaları makinede düz dikişle dikilmiştir.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.3. İÇE GİYİLENLER

Ek: XXV

Örnek No	: 25
Yöresel Adı	: Tikolta
Bulunduğu Kişi	: Durgadın Acur
Bulunduğu Yer	: Yüreğil Köyü
İnceleme Tarihi	: 19.06.2010
Kullanım Amacı	: İçe giyilir.
Yapıldığı Tarih	: 1997
Nasıl Elde Edildiği	: Kendinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Beden genişliği 54 cm, boyu 99 cm, etek genişliği 60 cm, yaka boyu 17 cm.
Kullanılan Malzeme	: Patiska kumaş

Model Özelliği

: Boyu diz hizasında, V yakalı, belden dikişli ve kolsuzdur. Eteğın sağında ve solunda cepler bulunmaktadır.

Kullanılan Renkler

: Yeşil

Uygulanan Teknik

: Ön ve arka bedenler makinede düz dikiş ile dikilmiştir.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.3. İÇE GİYİLENLER

Ek:XXVI

Örnek No	: 26
Yöresel Adı	: Tikolta
Bulunduğu Kişi	: Cennet Kıranta
Bulunduğu Yer	: Serinhisar
İnceleme Tarihi	: 2010
Kullanım Amacı	: İçe giyilir.
Yapıldığı Tarih	: 2001
Nasıl Elde Edildiği	: Kendinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Beden genişliği 51 cm, boyu 94 cm, etek genişliği 58 cm, yaka boyu 14 cm.
Kullanılan Malzeme	: Basma kumaş
Model Özelliği	: Boyu diz hizasında, omuzdan robalı, V yakalı belden dikişli, kolsuz, önden düğmeli ve ceplidir.

Kullanılan Renkler

: Krem üzerinde kırmızı ve yeşil bitkisel desenli kumaş.

Uygulanan Teknik

: Cep, ön ve arka bedenler makinede düz dikiş ile dikilmiştir.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.4. BAŞA GİYİLENLER

Ek: XXVII

Örnek No	: 27
Yöresel Adı	: Ciğer Deldili Dastar
Bulunduğu Kişi	: Mürüvvet Dağlı
Bulunduğu Yer	: Serinhisar
İnceleme Tarihi	: 27.03.2010
Kullanım Amacı	: Düğünde örtmek
Yapıldığı Tarih	: 1966
Nasıl Elde Edildiği	: Kendinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Eni 50cm, boyu 147 cm, kenar oyası 1.8 cm.
Kullanılan Malzeme	: Naylon iplik, boncuk, tülbent.
Kompozisyon Özelliği	: Kenar süslemesinde tığla yapılan boncuk oyası “dut oyası” olarak adlandırılmıştır. Beyaz zeminde piko ve delik tekniğiyle yapılan motifler üç kenara sıralanmıştır.
Kullanılan Renkler	: Zeminde yeşil renk süsleme, kenar süsünde sarı, beyaz.
Uygulanan Teknik	: Kenar süslemesinde boncuk oyası, zeminde zeminde piko ve delik tekniği yapılmıştır.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.4. BAŞA GİYİLENLER

Ek: XXVIII

Örnek No	: 28
Yöresel Adı	: Buz Dağlı Tel Kıрма
Bulunduğu Kişi	: Mürüvvet Dağlı
Bulunduğu Yer	: Serinhisar
İnceleme Tarihi	: 27.03.2010
Kullanım Amacı	: Düğünde örtmek
Yapıldığı Tarih	: 1966
Nasıl Elde Edildiği	: Kendinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Eni 57 cm, boyu 142 cm.
Kullanılan Malzeme	: Tel, tül.
Kompozisyon Özelliği	: Tel kırmanın kenarında boncuk oyası yoktur. Tülün ön orta kısmı geometriksel desenlerle işlenmiştir.
Kullanılan Renkler	: Zeminde gümüş renk süsleme.
Uygulanan Teknik	: Kenar ve zemin üzerinde elde tel kırma tekniğiyle işleme yapılmıştır.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.4. BAŞA GİYİLENLER

Ek:XXIX

Örnek No	: 29
Yöresel Adı	: Tel Kırma
Bulunduğu Kişi	: Hatice Ulukuş
Bulunduğu Yer	: Yüreğil Köyü
İnceleme Tarihi	: 18.06.2010
Kullanım Amacı	: Düğünde örtmek
Yapıldığı Tarih	: 1971
Nasıl Elde Edildiği	: Kendinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Eni 72cm, boyu 145 cm, kenar oyası 2 cm.
Kullanılan Malzeme	: Tel, tül, boncuk, iplik.
Kompozisyon Özelliği	: Tülün her tarafı tel kırmana tekniğiyle işlenmiş olup uzun kenarlarında geometriksel desenler vardır. Kenar süslemesinde dut oyası görülür.
Kullanılan Renkler	: Zeminde gümüş, süslemede yeşil, beyaz.
Uygulanan Teknik	: Tül üzerinde elde tel kırma tekniği ile kenar süslemesinde boncuk oyası görülür.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.4. BAŞA GİYİLENLER

Ek:XXX

Örnek No	: 30
Yöresel Adı	: Tel Kırmalı Dastar
Bulunduğu Kişi	: Aysun Cengiz
Bulunduğu Yer	: Serinhisar
İnceleme Tarihi	: 27.03.2010
Kullanım Amacı	: Özel günlerde örtmek
Yapıldığı Tarih	: 1957
Nasıl Elde Edildiği	: Annesinden kalma
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: En 75 cm, boy 143 cm, kenar oyası 1.4 cm.
Kullanılan Malzeme	: Tel, tülbent, boncuk, iplik.
Kompozisyon Özelliği	: Tülbentin uzun kenarları bitkisel desenli, diğer kısımlar boştur. Kenarına boncuk oyası dikilmiştir.
Kullanılan Renkler	: Beyaz, gümüş.
Uygulanan Teknik	: Tel kırma ile zincir.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.4. BAŞA GİYİLENLER

Ek:XXXI

Örnek No	: 31
Yöresel Adı	: İğne Oyası Yazma
Bulunduğu Kişi	: Günay Dağlı
Bulunduğu Yer	: Serinhisar
İnceleme Tarihi	: 23.04.2010
Kullanım Amacı	: Günlük ve özel günlerde örtünmek.
Yapıldığı Tarih	: 2004
Nasıl Elde Edildiği	: Kendinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: 84 cm. eninde, 84 cm. boyunda
Kullanılan Malzeme	: Naylon iplik
Kompozisyon Özelliği	: Yazmanın dört kenarı bükülerek bir sıra zürafa yapılmıştır. “Küpelı iğne oyası” olarak adlandırılan ana motif iki dal ucundadır.
Kullanılan Renkler	: Fuşya, yeşil, sarı, mavi
Uygulanan Teknik	: Zürafa, üçgen düğüm, düz iğne atması.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.4. BAŞA GİYİLENLER

Ek:XXXII

Örnek No	: 32
Yöresel Adı	: Nakışlı Tülbent
Bulunduğu Kişi	: Münevver Fakı
Bulunduğu Yer	: Yüreğil Köyü
İnceleme Tarihi	: 18.06.2010
Kullanım Amacı	: Günlük ve özel günlerde örtünmek.
Yapıldığı Tarih	: 1988
Nasıl Elde Edildiği	: Kendisinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: Boyu 165 cm, eni 81 cm.
Kullanılan Malzeme	: Tülbent, naylon iplik.
Kompozisyon Özelliği	: Dikdörtgen formdaki baş örtüsünün iki kısa kenarı stilize edilmiş bir bitkisel motifin tekrarından oluşmuştur. Örtünün kısa kenarları bastırılmış ve kenarı mekik oyasıyla süslenmiştir.
Kullanılan Renkler	: Kahverengi, pembe, yeşil
Uygulanan Teknik	: Makinede kenar temizliği antika ile işlemesi muşabak ve verev hesap iğnesi.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.4. BAŞA GİYİLENLER

Ek: XXXIII

Örnek No	: 33
Yöresel Adı	: Karanfilli Yazma
Bulunduğu Kişi	: Huriye Kurban
Bulunduğu Yer	: Serinhisar
İnceleme Tarihi	: 24.07.2010
Kullanım Amacı	: Özel günlerde örtünmek.
Yapıldığı Tarih	: 1998
Nasıl Elde Edildiği	: Kendinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: 80 cm. eninde, 80 cm. boyunda
Kullanılan Malzeme	: Naylon iplik, boncuk, karanfil.
Kompozisyon Özelliği	: İğneye dizilen boncuk ve karanfiller yazmanın dört kenarlarına işlenmiştir.
Kullanılan Renkler	: Kırmızı, beyaz, kahverengi.
Uygulanan Teknik	: Düz iğne atması.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.5. AYAĞA GİYİLENLER

Ek: XXXIV

Örnek No	: 34
Yöresel Adı	: Güllü çorap
Bulunduğu Kişi	: Huriye Kurban
Bulunduğu Yer	: Serinhisar
İnceleme Tarihi	: 28.05.2010
Kullanım Amacı	: Günlük ve özel günlerde giyilir.
Yapıldığı Tarih	: 1998
Nasıl Elde Edildiği	: Kendinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: 11cm. eninde, 32cm. boyunda
Kullanılan Malzeme	: Yün iplik
Kompozisyon Özelliği	: Burunda düz örgü tekniğiyle başlanıp çorabın ayaküstü ve konç kısmında iki sıra geometriksel formlar yan yana dikey olarak yapılmıştır. Başlık kısmı lastik örgüyle tamamlanmıştır.
Kullanılan Renkler	: Zeminde krem, desende kırmızı kullanılmıştır.
Uygulanan Teknik	: Düz örgü, ajur delik.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.5. AYAĞA GIYİLENLER

Ek: XXXV

Örnek No	: 35
Yöresel Adı	: Patik
Bulunduğu Kişi	: Ülker Akbulut
Bulunduğu Yer	: Kocapınar Köyü
İnceleme Tarihi	: 20.06.2010
Kullanım Amacı	: Günlük ve özel günlerde giyilir.
Yapıldığı Tarih	: 2002
Nasıl Elde Edildiği	: Kendinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: 13 cm. eninde, 25 cm. boyunda
Kullanılan Malzeme	: Sentetik iplik
Kompozisyon Özelliği	: Burunda arttırmalarla yapılan düz örgüden sonra patığın yüz, yan ve taban kısmı geometrik bezeme ile devam etmiştir. Boğaz kısmında haraço örgü yapılmıştır.
Kullanılan Renkler	: Zeminde siyah, desende kırmızı, gri.
Uygulanan Teknik	: Düz örgü, haraço örgü.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.5. AYAĞA GIYİLENLER

Ek:XXXVI

Örnek No	: 36
Yöresel Adı	: Karanfilli Patik
Bulunduğu Kişi	: Aysel Develi
Bulunduğu Yer	: Serinhisar
İnceleme Tarihi	: 24.07.2010
Kullanım Amacı	: Günlük ve özel günlerde giyilir.
Yapıldığı Tarih	: 2009
Nasıl Elde Edildiği	: Kendinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: 12 cm. eninde, 24 cm. boyunda
Kullanılan Malzeme	: Sentetik iplik
Kompozisyon Özelliği	: Patiğin burun kısmında yan yana sıralamış iki sıra geometriksel formlardan sonra patiğin her tarafını bir sıra karanfil bir sıra geometrik formlu motifler oluşturmaktadır.
Kullanılan Renkler	: Zeminde siyah, desende kırmızı, yeşil
Uygulanan Teknik	: Düz örgü, harašo örgü

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.6. TAKILAR VE SÜSLER

Ek: XXXVII

Örnek No	: 37
Yöresel Adı	: Kafesli Küpe
Bulunduğu Kişi	: Naime Ertuğrul
Bulunduğu Yer	: Serinhisar
İnceleme Tarihi	: 24.07.2010
Kullanım Amacı	: Günlük ve özel günlerde takılır.
Yapıldığı Tarih	: 1929
Nasıl Elde Edildiği	: Anneden kalma
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: 1.6 çapında, 1.9 cm. boyunda
Kullanılan Malzeme	: 18 Ayar altın, kıymetsiz beyaz taş
Kompozisyon Özelliği	: Yuvarlak şekilde olan küpenin üzerinde beyaz renkte değersiz taşlar bulunmaktadır. Üst ve alt olarak iki kısımdan oluşmaktadır.
Kullanılan Renkler	: Altın
Uygulanan Teknik	: Kalıp tekniği

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.6. TAKILAR VE SÜSLER

Ek: XXXVIII

Örnek No	: 38
Yöresel Adı	: Altın Küpe
Bulunduğu Kişi	: Zehra Tonkul
Bulunduğu Yer	: Serinhisar
İnceleme Tarihi	: 18.06.2010
Kullanım Amacı	: Günlük ve özel günlerde takılır.
Yapıldığı Tarih	: 1943
Nasıl Elde Edildiği	: Kendisinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmüş
Ürünün Boyutları	: 1.5 cm. çapında 2 cm. boyunda
Kullanılan Malzeme	: 22 Ayar altın, değersiz taş
Kompozisyon Özelliği	: Daire biçimli çerçeve yüzeyinde Osmanlı tuğrası olan küpenin üst kısmında üçlü yeşil değersiz taşlar yer almaktadır. Onarım gördüğü için taşlar erimiştir.
Kullanılan Renkler	: Altın, yeşil taş.
Uygulanan Teknik	: Kalıp ile kabartma tekniği.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.6. TAKILAR VE SÜSLER

Ek:XXXIX

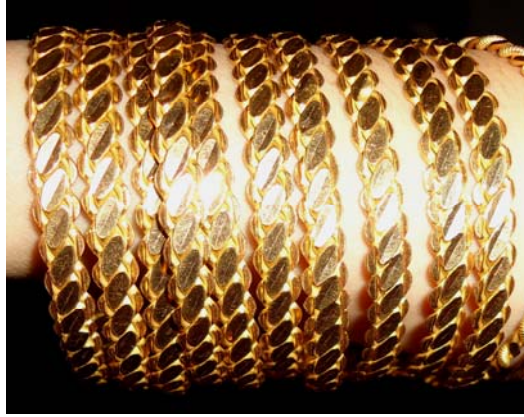

Örnek No	: 39
Yöresel Adı	: Çeyreklik Bilezik
Bulunduğu Kişi	: Fatma Alabaş
Bulunduğu Yer	: Serinhisar
İnceleme Tarihi	: 20.06.2010
Kullanım Amacı	: Özel günlerde takılır.
Yapıldığı Tarih	: 2004
Nasıl Elde Edildiği	: Kendisinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: 11 çapında 2.5 cm. eninde
Kullanılan Malzeme	: 22 Ayar altın
Kompozisyon Özelliği	: Bilek genişliğine göre 4-5 çeyrek altının etrafı çiçek desenleriyle çevrenip yan yana dizilerek oluşmaktadır.
Kullanılan Renkler	: Altın
Uygulanan Teknik	: Kalıp ile kabartma tekniği.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.6. TAKILAR VE SÜSLER

Ek:XL

Örnek No	: 40
Yöresel Adı	: Burgulu Bilezik
Bulunduğu Kişi	: Keziban Ket
Bulunduğu Yer	: Serinhisar
İnceleme Tarihi	: 24.06.2010
Kullanım Amacı	: Günlük ve özel günlerde takılır.
Yapıldığı Tarih	: 1996
Nasıl Elde Edildiği	: Kendisinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: 9 cm. çapında
Kullanılan Malzeme	: 22 Ayar altın
Kompozisyon Özelliği	: Makinede bükülerek oluşturulmuş.
Kullanılan Renkler	: Altın
Uygulanan Teknik	: Burma tekniği yapılmış.

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.6. TAKILAR VE SÜSLER

Ek: XLI

Örnek No	: 41
Yöresel Adı	: Baklava Dilimli Küpe
Bulunduğu Kişi	: Huriye Er
Bulunduğu Yer	: Ayaz Köyü
İnceleme Tarihi	: 16.05.2011
Kullanım Amacı	: Günlük ve özel günlerde takılır.
Yapıldığı Tarih	: 2002
Nasıl Elde Edildiği	: Kendisinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: 2.9 cm. boyunda, 1 cm. eninde
Kullanılan Malzeme	: 22 Ayar altın
Kompozisyon Özelliği	: Kalıp ile kabartma tekniği kullanılarak dokuz parçadan oluşturulmuş baklava dilimi şeklindedir.
Kullanılan Renkler	: Altın
Uygulanan Teknik	: Kalıp ile kabartma tekniği

YÖRESEL KADIN GİYİM ELEMANI İNCELEME FORMU

4.6. TAKILAR VE SÜSLER

Ek: XLII

Örnek No	: 42
Yöresel Adı	: Kabartma Küpe
Bulunduğu Kişi	: Ayşe Söylemez
Bulunduğu Yer	: Kocapınar Köyü
İnceleme Tarihi	: 29.04.2011
Kullanım Amacı	: Günlük ve özel günlerde takılır.
Yapıldığı Tarih	: 2001
Nasıl Elde Edildiği	: Kendisinin
Bugünkü Durumu	: Onarım görmemiş
Ürünün Boyutları	: 2.6 cm. boyunda, 1.2 cm. eninde
Kullanılan Malzeme	: 22 Ayar altın
Kompozisyon Özelliği	: Yüzeyi çiçek ve geometrik desenlerden oluşturulmuştur.
Kullanılan Renkler	: Altın
Uygulanan Teknik	: Kalıp ile kabartma tekniği